

RĪGAS PILSĒTVIDES ZAĻINĀŠANAS PLĀNS 2027.-2031. GADAM

1. redakcija

Rīgas valstspilsētas pašvaldības Pilsētas attīstības departaments
Plāns ir tapis projekta "LIFE LATESTadapt" ietvaros.

Līdzfinansē
Eiropas Savienība

Viedās administrācijas un
reģionālās attīstības
ministrija

REPUBLIC OF ESTONIA
MINISTRY OF CLIMATE

LIFE Klimata pasākumu apakšprogrammas projekts "Dabā balstītu risinājumu portfeļa izstrāde un demonstrēšana pilsētu klimata noturības uzlabošanai Latvijā un Igaunijā" (LIFE LATESTadapt, uzskatāms 2021-SAP-CLIMA-CCA) tiek īstenots ar finansējuma atbalstu no Eiropas Savienības LIFE programmas. Viedās administrācijas un reģionālās attīstības ministrijas un Igaunijas Klimata ministrijas. Pautā informācija satur tikai projekta LIFE LATESTadapt īstenošanu redzējumu! Eiropas Klimata, infrastruktūras un vides aģentūra nav atbildīga par šeit sniegtas informācijas iespējamo izmantojumu! Vairāk par projektu: <https://lifelatestadapt.vilmsivald.ee/>

RĪGA 2026

SATURS

PLĀNA KOPSAVILKUMS	4
SAĪSINĀJUMI	8
DEFINĪCIJAS	9
IEVADS	11
PLĀNA SASAISTE AR CITIEM PLĀNOŠANAS DOKUMENTIEM	13
1. ESOŠĀS SITUĀCIJAS RAKSTUROJUMS	17
1.1. Klimata pārmaiņu radītie izaicinājumi un sekas	18
1.2. Telpiskā analīze	30
1.3. Zaļā infrastruktūra un tās loma pilsētvidē	37
1.4. Zaļās infrastruktūras pārvaldība un apsaimniekošana	51
2. PLĀNA MĒRĶIS UN POLITIKAS REZULTĀTI	55
2.1. Mērķis un vīzija	56
2.2. Stratēģiskie mērķi	57
2.3. Politikas rezultāti	59
2.4. Politikas rezultatīvie rādītāji	60
3. SABIEDRĪBAS LĪDZDALĪBA	62
3.1. Klimata asamblejas rekomendācijas un to izvērtējums	64
4. RĪCĪBAS VIRZIENI UN ĪSTENOŠANAS PASĀKUMI	73
4.1. Infrastruktūras attīstība	77
4.2. Teritorijas plānošana un pārvaldības stiprināšana	86
4.3. Zaļās infrastruktūras apsaimniekošana	99
4.4. Sabiedrības aktivitizēšana	105
5. PLĀNA IEVIEŠANA UN UZRAUDZĪBA	110
5.1. Atbildības un pārvaldības struktūras sadalījums	111
5.2. Plāna īstenošanai nepieciešamie resursi	113
PIELIKUMI	114
Pielikums Nr.1. Plāna sasaiste ar citiem plānošanas dokumentiem	115
Pielikums Nr.2. Dabā balstītu risinājumu katalogs	124
Pielikums Nr.3. Novērtējums ietekmei uz budžetu	142

PLĀNA KOPSAVILKUMS

Rīgas Pilsētvides zaļināšanas plāns ir Rīgas valstspilsētas pašvaldības attīstības plānošanas dokuments, kura galvenais mērķis ir veicināt Rīgas pilsētas pielāgošanos klimata pārmaiņām, veidojot kvalitatīvu un ilgtspējīgi apsaimniekotu publisko ārtelpu un zaļo infrastruktūru, izmantojot dabā balstītus un bioloģisko daudzveidību veicinošus risinājumus, kā arī veicinot iedzīvotāju un uzņēmēju zaļās infrastruktūras attīstīšanu pašvaldības un privātos īpašumos.

Plāna ieviešana Rīgas iedzīvotājiem veicinās dabas klātesamību un tīru vidi, kas rada labvēlīgus apstākļus veselīgam un aktīvam dzīvesveidam. Plānā izvirzītie mērķi dos ieguldījumu ilgtspējīgai pilsētas attīstībai ilgtermiņā. Plāna veidošanā tiek veicināta sabiedrības iesaiste un tiek ņemtas vērā visu iesaistīto pušu intereses.

Plāna izstrādes uzdevumi ir:

- analizēt esošo un plānoto situāciju par zaļo infrastruktūru un klimata pārmaiņu radītiem riskiem, balstoties uz tiesību aktiem, plānošanas dokumentiem, faktisko situāciju un kartējumu;
- identificēt riskus un pārvaldības izaicinājumus;
- izstrādāt priekšlikumus klimata pārmaiņu radīto risku mazināšanai, kā arī zaļās infrastruktūras pārvaldībai un apsaimniekošanai;
- noteikt Plānā sasniedzamos mērķus, politikas rezultātus un rīcības, kā arī apzināt indikatīvos finanšu līdzekļus to sasniegšanai.

Plānu izstrādāja Pilsētas attīstības departaments, Plāna izstrādes darba grupa, kurā ir apvienots atbildīgās pašvaldības struktūrvienības, kā arī projekta LIFE LATESTadapt partneri no Baltijas krastiem, Baltijas Vides Foruma, Rīgas Tehniskās Universitātes, Vides risinājumu institūta un Viedās administrācijas un reģionālās attīstības ministrijas. Plāna izstrādē tika iesaistītas dažādu sabiedrības pārstāvju grupas – iedzīvotāji, apkaimju biedrības un privātā sektora pārstāvji.

Zaļināšanas plāna izstrādē būtiska loma ir iedzīvotāju, nevalstisko organizāciju un citu iesaistīto pušu aktīvai iesaistei. Plāna tapšanā izmantotas dažādas līdzdalības formas, tostarp darbnīcas, fokusgrupas un Klimata asambleja, kuras ietvaros sabiedrība kopradē izstrādāja priekšlikumus pilsētas zaļināšanai. Šie priekšlikumi aptver gan praktiskus zaļās infrastruktūras risinājumus, gan nepieciešamību stiprināt sabiedrības informēšanu, izglītošanu un atbalsta mehānismus.

Rīga jau šobrīd saskaras ar klimata pārmaiņu sekām, tostarp gaisa temperatūras paaugstināšanos, biežākiem karstuma viļņiem un intensīvākiem nokrišņiem, kas palielina gan karstumsalu, gan plūdu riskus, īpaši blīvi apbūvētajās teritorijās. Vienlaikus pilsētā vērojams nevienmērīgs zaļās infrastruktūras sadalījums – tā vairāk koncentrēta perifērijā, kamēr daudzās centrālajās apkaimēs tās trūkst. Lai gan Rīgā joprojām ir ievērojams zaļo teritoriju apjoms, kas nodrošina būtiskus ekosistēmu pakalpojumus, to kopējais daudzums laika gaitā ir samazinājies un daudzviet tas ir apdraudēts.

Plāna izstrādes ietvaros veikta ar klimata pārmaiņām saistītu risku kartēšana Rīgas teritorijā. Izvērtējot plūdu risku un karstumsalu kartējumu, kā arī zaļās infrastruktūras pieejamību tika identificētas problēmvietas un tās tika prioritizētas, ņemot vērā iedzīvotāju un nodarbināto blīvumu, kā arī citus faktorus. Secināts ka visproblemātiskākās vietas koncentrējas Rīgas vēsturiskā centra apkaimēs.

Papildus vides izaicinājumiem būtiska problēma ir arī zaļās infrastruktūras pārvaldība, ko raksturo institucionāla sadrumstalotība, nepietiekami resursi un ierobežota sabiedrības iesaiste.

Plānā noteikti 28 pasākumi, kas akcentē nepieciešamību sistemātiski attīstīt zaļo infrastruktūru un integrēt dabā balstītus risinājumus pilsētplānošanā.

Tas ietver plašus zaļās infrastruktūras attīstības pasākumus – ielu un laukumu zaļināšanu, mikromežu un kabatu parku izveidi, un ilgtspējīgus lietus ūdens apsaimniekošanas risinājumus.

Plānā ir paredzēts uzlabot zaļās infrastruktūras pārvaldību attīstot datu apkopošanu un analīzi, mazināt zaļās infrastruktūras apsaimniekošanas sadrumstalotību, integrēt zaļās infrastruktūras attīstību teritorijas plānošanā, stiprināt pašvaldības darbinieku kapacitāti, kā arī izveidot pārvaldības ietvaru lietus ūdens apsaimniekošanai.

Tāpat arī ir paredzēts uzlabot zaļās infrastruktūras apsaimniekošanu ieviešot tādas zaļās infrastruktūras apsaimniekošanas prakses, kas uzlabo esošo zaļo infrastruktūru, ir ilgtspējīgas un veicina bioloģisko daudzveidību.

Vienlaikus nozīmīga loma piešķirta sabiedrības aktivizēšanai, izglītošanai un atbalsta mehānismu veidošanai, lai veicinātu iedzīvotāju iesaisti gan savu, gan pašvaldības īpašumu zaļināšanā.

Rīgas pilsētvides zaļināšanas plāns 2027.–2031. gadam ir rīks ceļā uz zaļu, veselīgu, ilgtspējīgu, klimatnoturīgu un konkurētspējīgu pilsētu.

Virsmērķis: veicināt Rīgas pilsētas pielāgošanos klimata pārmaiņām

Mērķis: zaļāka Rīga

1. Vairāk un kvalitatīvāka ZI pašvaldības īpašumos

2: Iedzīvotāji, attīstītāji un apsaimniekotāji ievieš DBR

Mērķis: klimatnoturīga Rīga

3. Mazinātas teritorijas ar karstumsalu

4: Plūdu seku mazināšana

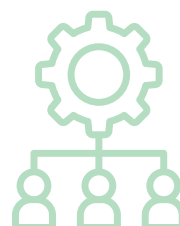

Mērķis: ilgtspējīgi apsaimniekota zaļā infrastruktūra

5: Saglabāta un palielināta bioloģiskā daudzveidība

6: Skaidra un ilgtspējīga ZI pārvaldība

PLĀNA RĪCĪBU KOPSAVILKUMS

Infrastruktūras attīstība

1. Ielu telpas zaļināšana
2. Publisku laukumu zaļināšana
3. Mikromežu izveide
4. Kabatu parku izveide
5. Zaļie risinājumi pašvaldībai piederošās teritorijās
6. Kombinēto lietus ūdens risinājumu ieviešana RVC AZ

Teritorijas plānošana un pārvaldības stiprināšana

Zaļā infrastruktūra

7. Zaļo teritoriju inventarizācija
8. Rīgas un RVC AZ TIAN uzlabojumi
9. Ciršanas noteikumu pārskatīšana
10. Vadlīnijas zaļajai infrastruktūrai
11. Apmācības programma pašvaldības darbiniekiem
12. Datu apkopošana un analīze
13. ZI apsaimniekošanas sadrumstalotības mazināšana

Lietus ūdens

14. Integrētā komunālo notekūdeņu apsaimniekošanas plāna izveide
15. Komunālo notekūdeņu un lietus ūdens sistēmas inventarizācija
16. Lietus ūdens ietekmes mazināšana RVC AZ
17. Koordinācijas padomes izveide lietus ūdens pārvaldībai

ZI Apsaimniekošana

18. Invazīvo sugu apkarošana
19. Pilsētas komposta izveide
20. Koku augšanas apstākļu un apdobju uzlabošana
21. ZI apsaimniekošanas karte
22. ZI laistīšanas uzlabošana
23. Alternatīvie pretslīdes materiāli

Sabiedrības aktivizēšana

Izglītošana, informēšana

24. Sabiedrības līdzdalības koordinators pilsētvides zaļināšanā
25. Vides un ilgtspējas izglītība

Atbalsta mehānismi

26. Līdzdalības budžets zaļināšanai
27. Vides labiekārtošanas projekta paplašināšana
28. Zaļināšanas atbalsta projekta izveide izglītības iestādēm

SAĪSINĀJUMI

ANO – Apvienoto Nāciju Organizācija

ĀMD – Rīgas valstspilsētas pašvaldības Ārtelpas un mobilitātes departaments

AP2027 – Rīgas attīstības programma 2022.–2027. gadam

CA – Rīgas valstspilsētas pašvaldības Centrālā administrācija

CSP – Centrālā statistikas pārvalde

DBR – dabā balstīti risinājumi

EnergoneatkaRĪGA 2030 – Rīgas pilsētas ilgtspējīgas enerģētikas rīcības plāns 2022. – 2030. gadam

ES – Eiropas Savienība

IPCC – Klimata pārmaiņu starpvaldību padome (Intergovernmental Panel on Climate Change)

ĪD – Rīgas valstspilsētas pašvaldības Īpašumu departaments

Latvija2030 – Latvijas ilgtspējīgas attīstības stratēģija līdz 2030. gadam

LPKPP – Latvijas pielāgošanās klimata pārmaiņām plāns laika posmam līdz 2030. gadam

MVD – Rīgas valstspilsētas pašvaldības Mājokļu un vides departaments

NAP2027 – Latvijas nacionālais attīstības plāns 2021. – 2027. gadam

NEKP – Nacionālais enerģētikas un klimata plāns 2021. – 2030. gadam

PAD – Rīgas valstspilsētas pašvaldības Pilsētas attīstības departaments

RDA – Rīgas valstspilsētas pašvaldības aģentūra "Rīgas digitālā aģentūra"

RIAS2030 – Rīgas ilgtspējīgas attīstības stratēģija līdz 2030. gadam

RN – SIA "Rīgas nami"

RM – SIA "Rīgas meži"

RS – SIA "Rīgas satiksme"

RTP – Rīgas teritorijas plānojums

RŪ – SIA "Rīgas ūdens"

RVC AZ – Rīgas vēsturiskais centrs un tā aizsardzības zona

SEG – siltumnīcefekta gāzu emisijas

TIAN – teritorijas izmantošanas un apbūves noteikumi

VPP2027 – Vides politikas pamatnostādnes 2021.–2027. gadam

ZI – zaļā infrastruktūra

DEFINĪCIJAS

Apstādījumi – iekoptas un mākslīgi apaudzētas dabas teritorijas (piemēram, parki, dārzi, skvēri, alejas, koku rindas, ielu un ceļu stādījumi).

Bioloģiskā daudzveidība – dzīvo organismu formu dažādība visās vidēs, tai skaitā sauszemes, jūras un citās ūdens ekosistēmās un ekoloģiskajos kompleksos, kuru sastāvdaļas tās ir. Tā ietver daudzveidību sugas ietvaros (ģenētiskā materiāla daudzveidība), starp sugām un starp ekosistēmām.

Dabā balstīti risinājumi – rīcības, lai aizsargātu, saglabātu, atjaunotu, ilgtspējīgi izmantotu un pārvaldītu dabiskās vai modificētās ekosistēmas, kas efektīvi un pielāgoti risina sociālās, ekonomiskās un vides problēmas, vienlaikus nodrošinot cilvēku labklājību, ekosistēmu pakalpojumus, noturību un bioloģiskās daudzveidības ieguvumus.

Ekosistēmu pakalpojumi – labumi, ko cilvēki iegūst no ekosistēmām. Tie ietver apgādes pakalpojumus, piemēram, pārtiku un ūdeni; regulējošos pakalpojumus, piemēram, plūdu, sausuma, zemes degradācijas un slimību regulāciju; kultūras pakalpojumus, piemēram, rekreācijas, garīgos un citus nemateriālos ieguvumus; kā arī atbalsta pakalpojumus, piemēram, augsnes veidošanos, fotosintēzi un barības vielu apriti.

Ekstremāli laikapstākļi – dabas parādība, kas ir reti sastopama gan attiecīgajā vietā, gan laikā. Vārda "rets" definīcijas ir dažādas, bet laika apstākļu ekstrēms parasti ir tikpat rets vai pat retāks par 10. vai 90. procentili no novērojumu vērtību sadalījuma. Pēc definīcijas ekstremālu laika apstākļu raksturlielumi dažādās vietās var būt atšķirīgi.

Ilgspējīga attīstība – līdzsvarota attīstība, kas atbilst mūsdienu vajadzībām, apmierina iedzīvotāju pašreizējās sociālās un ekonomiskās vajadzības, veicina sabiedrības labklājību un nodrošina vides prasību ievērošanu, neapdraudot nākamo paaudžu vajadzību nodrošināšanu.

Karstuma viļņi – dienu skaits gadā, kad vismaz sešas dienas pēc kārtas diennakts maksimālā gaisa temperatūra pārsniedz references perioda diennakts maksimālo temperatūru 90. procentiles vērtības.

Karstumsala – pilsētas daļa, kurā ir augstāka temperatūra nekā citās pilsētas vietās. Apbūvētās teritorijas absorbē vairāk saules starojuma nekā dabiskās virsmas, tāpēc blīvi apbūvētajās pilsētas daļās ir ievērojami augstāka gaisa temperatūra nekā neapbūvētajās perifērijās.

Klimata pārmaiņas – klimata stāvokļa izmaiņas, ko var noteikt pēc klimatisko parametru vidējām vērtībām un/vai mainīguma un kas izpaužas ilgākā laika periodā – vismaz gadu desmitus vai ilgāk.

Klimatneitralitāte – stāvoklis, kurā cilvēka darbība rada "nulles" neto ietekmi uz klimata sistēmu. Šāda stāvokļa sasniegšanai nepieciešams līdzsvarot SEG emisijas ar oglekļa dioksīda piesaisti.

Klimatnoturība – sistēmu sociāla un ekoloģiska spēja absorbēt stresu un uzturēt savas funkcijas klimata pārmaiņu radītas ārējās spriedzes laikā, kā arī reorganizēt savu darbību, gatavojoties turpmākai klimata pārmaiņu ietekmei.

Koprade – risinājumu izstrādes un problēmu risināšanas process kopā ar tiešajiem lietotājiem un/vai saņēmējiem. Iesaistītās puses ir daļa no risinājuma izstrādes komandas, sniedzot ieskatu zināšanās, kuras nav iespējams iegūt vai ir ļoti grūti iegūt, izmantojot testēšanu un citas iesaistīšanas metodes.

Līdzdalības budžets – pašvaldības budžetēšanas instruments, ar ko ikviens rīdzinieks var ierosināt un lemt par apkaimei un pilsētai nepieciešamu projektu realizāciju, kuru pozitīva rīdzinieku balsojuma gadījumā finansē no pašvaldības budžeta.

Pielāgošanās klimata pārmaiņām – piemērošanās faktiskajam vai gaidāmajam klimatam un tā ietekmei. Antropogēnās sistēmās pielāgošanās mērķis ir mazināt vai novērst kaitējumu videi un sabiedrībai vai arī izmantot klimata pārmaiņu radītās labvēlīgās iespējas.

Pilsētas pļavas – zālāju un apstādījumu veids, kurā dominē vietējai florai raksturīgas daudzgadīgas augu sugas un kura mērķis ir palielināt vietējo bioloģisko daudzveidību pilsētvidē.

Problēmvieta – teritorijas, kur tiek novērots vai paredzams vides kvalitātes apdraudējums, piemēram, applūšanas vai karstumsalas riski, un nav pietiekama zaļā infrastruktūra, kas to varētu mazināt.

Publiskā ārtelpa – sabiedrībai brīvi vai daļēji pieejamas teritorijas un telpa, ko veido ceļi, ielas, bulvāri, laukumi, publisku ēku pagalmi, pasāžas, krastmalas, promenādes, parki, dārzi, skvēri, meži, publiskie ūdeņi un citas vietas, kas nodotas publiskai lietošanai.

Zaļā infrastruktūra – stratēģiski plānots pilnīgi vai daļēji dabisku teritoriju tīkls kombinācijā ar citiem vides objektiem, kas ir izveidots un tiek pārvaldīts, lai sniegtu plašu ekosistēmu pakalpojumu klāstu, un kalpo kā dzīvotnes un bioloģiskās daudzveidības uzturētājas pilsētvidē. Tas ietver zaļās zonas (un zilās, ja attiecas uz ūdens ekosistēmām) un citus fiziskus elementus sauszemes (tostarp piekrastes) un jūras teritorijās. Uz sauszemes zaļā infrastruktūra pastāv lauku un pilsētas apstākļos.

Zaļais koridors¹ – blīvi apdzīvotās vietās lielākas ainavu struktūras (parki, skvēri, piepilsētas meži utt.) savienojoši lineāri, punktveida vai laukumveida ainavas elementi (ielu, gājēju vai veloceļu apstādījumi, upju krastmalas, pagalmi vai lineāri parki, jumta dārzi utt.), kas vienlaikus nodrošina gan ekoloģiskos pakalpojumus (biotopus, bioloģisko daudzveidību, pielāgošanos klimata pārmaiņām, sugu pārvietošanos utt.), gan arī pakalpojumus iedzīvotājiem – drošu un videi draudzīgu pārvietošanos un mobilitāti uz/no ikdienā un atpūtai nozīmīgiem galamērķiem, piekļuvi plašākām zaļajām zonām, kopumā veidojot pilsētas zaļo infrastruktūru un tīklu.

---

¹ Valsts pētījumu programmas "Ilgtspējīga teritorijas attīstība un racionāla zemes resursu izmantošana" ziņojums "Latvijas ainavu novērtēšanas metodika"
https://www.mvzf.lbtu.lv/sites/mvzf/files/2024-01/Ainavu_vertesanas_metodologija_0.pdf

IEVADS

Rīga tiek raksturota kā samērā zaļa pilsēta un tāda tā ir mūsu kolektīvajā iztēlē. Tajā pašā laikā Rīgas zaļā infrastruktūra pārsvarā atrodas pilsētas perifērijā un ir nevienmērīgi pieejama tās iedzīvotājiem. Savienota, kvalitatīva un daudzfunkcionāla zaļā infrastruktūra iztrūkst tur, kur dzīvo lielākā daļa pilsētas iedzīvotāju. Zaļās infrastruktūras apjoms un kvalitāte blīvi apbūvētās teritorijās nav piemērotas mūsdienu klimata un veselības izaicinājumu risināšanai.

Zaļā infrastruktūra ir pilsētas sastāvdaļa, kam ir būtiska loma pilsētas ilgtspējīgā attīstībā un kas ietekmē pilsētas iedzīvotāju dzīves kvalitāti un veselību. Zaļā infrastruktūra sniedz virkni ekosistēmu pakalpojumu – regulē mikroklimatu, veicina pielāgošanos klimata pārmaiņām un mazina klimata pārmaiņu radīto risku ietekmi, saglabā un veicina bioloģisko daudzveidību, attīra gaisu, slāpē skaņu, piesaista oglekli, uzlabo cilvēku fizisko un mentālo veselību, kā arī palielina nekustamā īpašuma vērtību. Latvijas un Rīgas ilgtspējīga attīstība, kā arī nospraustie ilgtermiņa mērķi nacionālā un pašvaldības līmenī paredz sistemātisku un plašu zaļās infrastruktūras attīstību.

Ilgtermiņā zaļā infrastruktūra pilsētvidē var būt viens no kritērijiem, kas ietekmē izvēli palikt vai pamest dzīvi pilsētā, kā arī var piesaistīt jaunus iedzīvotājus un darba vietas. Zaļa infrastruktūra ir svarīga Rīgas iedzīvotājam – 20% Rīgas iedzīvotāju būtu gatavi pārcelties ārpus Rīgas, lai dzīvotu zaļākā vidē²; svaiga gaisa, klusuma un zaļumu trūkums ir 3 no 5 galvenajiem iemesliem, kāpēc cilvēki grib pārcelties dzīvot ārpus Rīgas centra³.

Zaļā infrastruktūra ir arī Rīgas konkurētspējas faktors reģionā, lai piesaistītu jaunus iedzīvotājus un darba vietas, – salīdzinājumā ar citām Baltijas galvaspilsētām Rīgas zaļās infrastruktūras īpatsvars ir viszemākais⁴.

Rīgas pilsētvides zaļināšanas plāns 2027.–2031. gadam (turpmāk – Plāns) ir rīks ceļā uz zaļu, veselīgu, ilgtspējīgu, klimatnoturīgu un konkurētspējīgu pilsētu.

Plāna mērķis

Plāna mērķis ir veicināt Rīgas pilsētas pielāgošanos klimata pārmaiņām, veidojot kvalitatīvu un ilgtspējīgi apsaimniekotu publisko ārtelpu un zaļo infrastruktūru, izmantojot dabā balstītus un bioloģisko daudzveidību veicinošus risinājumus, kā arī veicinot iedzīvotāju un uzņēmēju zaļās infrastruktūras attīstīšanu pašvaldības un privātos īpašumos.

Plāna ieviešana Rīgas iedzīvotājiem veicinās dabas klātesamību un tīru vidi, kas rada labvēlīgus apstākļus veselīgam un aktīvam dzīvesveidam. Plānā izvirzītie mērķi dos ieguldījumu ilgtspējīgai pilsētas attīstībai ilgtermiņā. Plāna veidošanā tiek veicināta sabiedrības iesaiste un tiek ņemtas vērā visu iesaistīto pušu intereses.

2 Rīgas iedzīvotāju apmierinātība ar pašvaldības darbu un procesiem pilsētā, Latvijas fakti, 2025

3 Rīgas vēsturiskā centra un tā aizsardzības zonas iedzīvotāju aptauja par dzīves kvalitāti, Aptauju centrs, 2023

4 Eiropas Vides Aģentūra, 2018. gada dati

Plāna izstrādes uzdevumi:

- analizēt esošo un plānoto situāciju par zaļo infrastruktūru un klimata pārmaiņu radītiem riskiem, balstoties uz tiesību aktiem, plānošanas dokumentiem, faktisko situāciju un kartējumu;
- identificēt riskus un pārvaldības izaicinājumus;
- izstrādāt priekšlikumus klimata pārmaiņu radīto risku mazināšanai, kā arī zaļās infrastruktūras pārvaldībai un apsaimniekošanai;
- noteikt Plānā sasniedzamos mērķus, politikas rezultātus un rīcības, kā arī apzināt indikatīvos finanšu līdzekļus to sasniegšanai.

PLĀNA SASAISTE AR CITIEM PLĀNOŠANAS DOKUMENTIEM

Starptautiskās konvencijas

- ANO Vispārējā konvencija par klimata pārmaiņām
- ANO Konvencija par bioloģisko daudzveidību

ES tiesību akti un paziņojumi

- Eiropas klimata likums
- Eiropas Parlamenta un Padomes Regula 2021/1119
- ES paziņojums "Ceļā uz klimatnoturīgu Eiropu"
- ES Bioloģiskās daudzveidības stratēģija 2030. gadam
- Dabas atjaunošanas regula
- Direktīva par komunālo notekūdeņu attīrīšanu

Nacionāla līmeņa attīstības plānošanas dokumenti

- Latvijas Ilgtspējīgas attīstības stratēģija līdz 2030. gadam
- Nacionālais Attīstības plāns 2021.–2027. gadam
- Vides politikas pamatnostādnes 2021.–2027. gadam
- Latvijas stratēģija klimatneitralitātes sasniegšanai līdz 2050. gadam
- Latvijas pielāgošanās klimata pārmaiņām plāns līdz 2030. gadam
- Nacionālais Enerģētikas un klimata plāns 2021. – 2030. gadam
- Klimatnoturības un ekonomiskās ilgtspējas likums

Rīgas attīstības plānošanas dokumenti

- Rīgas Ilgtspējīgas attīstības stratēģija līdz 2030. gadam
- Rīgas Attīstības programma 2022.–2027. gadam
- Rīgas valstspilsētas ilgtspējīgas enerģētikas un klimata rīcības plāns 2022.–2030. gadam
- Rīgas teritorijas plānojums
- Tematiskie plānojumi

Rīgas pilsētvides zaļināšanas plāns balstās plašā starptautisko, Eiropas Savienības, nacionālo un pašvaldības līmeņa dokumentu kopumā, kas nosaka pilsētvides attīstības, klimata pielāgošanās, bioloģiskās daudzveidības un zaļās infrastruktūras politikas virzienus. Šo dokumentu⁵ mērķi kopumā veido vienotu pamatu ilgtspējīgai, klimatnoturīgai un ekoloģiski atbildīgai Rīgas attīstībai.

Starptautiskie un ES dokumenti

ANO Vispārējā konvencija par klimata pārmaiņām un ANO Konvencija par bioloģisko daudzveidību, kā arī no tām izrietošie Eiropas Savienības (ES) tiesību akti nosaka dalībvalstīm pienākumu pielāgoties klimata pārmaiņām un aizsargāt to bioloģisko daudzveidību. Šie principi ir iekļauti Latvijas nacionālā līmeņa plānošanas dokumentos un dažādos Rīgas valstspilsētas pašvaldības attīstības plānošanas dokumentos.

Eiropas klimata likums⁶ un Eiropas Parlamenta un Padomes Regula (ES) 2021/1119 nosaka Eiropas Savienības klimatneitralitātes mērķi un starpmērķus, kā arī nosaka, ka dalībvalstis nodrošina, ka pastāvīgi tiek palielināta pielāgošanās spēja, stiprināta noturība un mazināta ievainojamība no klimata pārmaiņām.

ES Bioloģiskās daudzveidības stratēģija 2030. gadam uzsver, ka pilsētu zaļās zonas uzlabo cilvēku un dabas labbūtību, samazina piesārņojumu un klimata riskus. Tā aicina pilsētas ar vairāk nekā 20 000 iedzīvotāju izstrādāt zaļināšanas plānus, paredzot bioloģiski daudzveidīgus parkus, mežus, dārzus, urbāno lauksaimniecību, zaļos jumtus un sienas, kā arī perifērās zaļās teritorijas.

Dabas atjaunošanas regula nosaka, ka pilsētām jāuztur un jāpalielina divi rādītāji – faktiskā pilsētu zaļā zona un koku vainagu projekcija, kuras abas aprēķina pēc satelītdatiem. Līdz 2030. gadam šo rādītāju kopējai vērtībai valstī nedrīkst samazināties, bet no 2031. gada tiem pakāpeniski jāpalielinās, sasniedzot zinātniski pamatotu apmierinošu līmeni. Rīgai šī politika ir īpaši nozīmīga, jo regulas izpratnē pilsētas zaļās teritorijas ir plašākas nekā pašvaldības plānojumā noteiktās apstādījumu zonas, un tāpēc jāparedz papildu pasākumi gan esošo koku saglabāšanai, gan koku vainagu projekcijas palielināšanai pašvaldības un privātajās teritorijās.

Direktīvas par komunālo notekūdeņu attīrīšanu mērķis ir mazināt nepietiekami attīrītu notekūdeņu radīto kaitējumu videi, uzlabot sabiedrības veselību un modernizēt notekūdeņu apsaimniekošanu. Tā nosaka, ka līdz 2033. gadam aglomerācijām ar vairāk nekā 100 000 iedzīvotāju jāizstrādā apsaimniekošanas plāni, kuros priekšroka tiek piešķirta zaļās un zilās infrastruktūras risinājumiem.

5 Sīkāku informāciju par saistītajiem politikas plānošanas dokumentiem skatīt Pielikumā Nr.1

6 Eiropas Parlamenta un Padomes Regula (ES) 2021/1119 ar ko izveido klimatneitralitātes panākšanas satvaru un groza Regulas (EK) Nr. 401/2009 un (ES) 2018/1999 ("Eiropas Klimata akts")

Nacionāla līmeņa plānošanas dokumenti

Latvijas ilgtspējīgas attīstības stratēģija līdz 2030. gadam (Latvija2030) ir augstākais ilgtermiņa attīstības plānošanas dokuments Latvijā. Tas nosaka septiņas prioritātes, viena no tām – daba kā nākotnes kapitāls. Stratēģijā tiek minēta bioloģiskās daudzveidības loma un ekosistēmu pakalpojumu nozīme Latvijas dabas kapitāla saglabāšanā, palielināšanā un ilgtspējīgā izmantošanā.

Nacionālais attīstības plāns 2021.–2027. gadam (NAP2027) ir galvenais valsts vidēja termiņa attīstības dokuments, kas īsteno Latvija2030 redzējumu un paredz oglekļa mazietilpīgu, klimatnoturīgu attīstību, lai uzlabotu vides kvalitāti un saglabātu bioloģisko daudzveidību. Tā rīcības virzienā "Daba un vide – Zaļais kurss" īpaši uzsvēta zaļo zonu paplašināšana, zaļās infrastruktūras izmantošana plūdu, erozijas un piesārņojuma risku mazināšanai, kā arī oglekļa piesaistes veicināšana.

Vides politikas pamatnostādnes 2021.–2027. gadam (VPP2027) paredz vidēja termiņa rīcības virzienus vides aizsardzībā, balstoties uz Latvija2030, NAP2027 un Eiropas Zaļā kursa mērķiem. Tās izvirza četrus galvenos politikas mērķus, tostarp klimatneitralitātes un klimatnoturīguma veicināšanu, kā arī ekosistēmu un bioloģiskās daudzveidības saglabāšanu un atjaunošanu.

Latvijas stratēģija klimatneitralitātes sasniegšanai līdz 2050. gadam ir ilgtermiņa politikas plānošanas dokuments, kas izstrādāts, lai vienlaicīgi ar klimata pārmaiņu mazināšanu vairotu Latvijas tautsaimniecības ekonomisko konkurētspēju un nodrošinātu drošu dzīves vidi Latvijas iedzīvotājiem. Stratēģija īsteno Latvijas apņemšanos kļūt klimatneitrālai līdz 2050. gadam, maksimāli samazinot siltumnīcefekta gāzu (SEG) emisijas un piesaistot nesamazināmo SEG emisijas. Zaļās zonas šajā kontekstā pilda oglekļa piesaistes funkciju un veicina Latvijas virzību uz klimatneitralitāti.

Klimatnoturības un ekonomiskās ilgtspējas likums kā vienu no mērķiem izvirza virzību uz klimatnoturību. Likums arī nosaka, ka pašvaldības integrē pielāgošanās klimata pārmaiņām politikas mērķus un pasākumus nozaru politikās.

Latvijas pielāgošanās klimata pārmaiņām plāns līdz 2030. gadam (LPKPP) paredz mazināt iedzīvotāju, ekonomikas, infrastruktūras, apbūves un dabas ievainojamību pret klimata riskiem, vienlaikus veicinot klimata pārmaiņu radīto iespēju izmantošanu. Viens no plāna pieciem stratēģiskajiem mērķiem ir klimatnoturīga infrastruktūra un apbūve, kur būtiska loma ir zaļās infrastruktūras risinājumiem. Tie jāīsteno vietās, kur tie var sniegt vislielāko pielāgošanās efektu, īpaši pilsētās un blīvi apdzīvotās teritorijās, un jāintegrē urbāno teritoriju attīstībā vai atjaunošanā.

Aktualizētais Nacionālais enerģētikas un klimata plāns 2021.–2030. gadam (NEKP) ir enerģētikas un klimata politikas plānošanas dokuments, kas nosaka Latvijas valsts enerģētikas un klimata politikas pamatprincipus, mērķus un rīcības virzienus laika periodam līdz 2030. gadam. NEKP iekļautie pasākumi, kas attiecināmi uz pielāgošanos klimata pārmaiņām un zaļās infrastruktūras izmantošanu klimatnoturības veicināšanai, ir LPKPP iekļauto pasākumu kopsavilkums.

Rīgas attīstības plānošanas dokumenti

Viens no **Rīgas ilgtspējīgas attīstības stratēģijas līdz 2030. gadam** (RIAS2030) ilgtermiņa attīstības mērķiem ir nodrošināt ērtu, drošu un iedzīvotājiem patīkamu pilsētvidi (IM3).

Rīgas attīstības programma 2022.–2027. gadam (AP2027) nosaka 9 prioritātes, to starpā ir dzīves kvalitāti veicinoša pilsētvide (2. prioritāte) un laba vides kvalitāte un noturīga pilsētas ekosistēma klimata pārmaiņu mazināšanai (3. prioritāte).

Rīgas ilgtspējīgas enerģētikas un klimata rīcības plāns *energoneatkaRĪGA* 2030 analizē pilsētā novērotās klimata pārmaiņas, uzsverot gaisa temperatūras paaugstināšanos, karsto dienu skaita pieaugumu, nevienmērīgākus nokrišņus un ilgstošus sausuma periodus, kas, savukārt, palielina pēkšņu plūdu risku pārkalnušas augsnes dēļ. Plāns paredz, ka zaļināšana ir būtisks risinājums karstuma un sausuma mazināšanai, karstuma salas efekta samazināšanai un citu klimata risku novēršanai.

Rīgas teritorijas plānojums (RTP) veicina kompakta, resursu ziņā efektīva un vieda pilsētas modeļa attīstību, maksimāli izmantojot jau apbūvētas vai centram piegulošas teritorijas. Zaļināšanas plāna kontekstā RTP uzsver daudzveidīgu dabas teritoriju, zaļo koridoru un pieejamu ūdensmalu nozīmi, paredzot vienotas apstādījumu un publiskās ārtelpas struktūras izveidi. 26% Rīgas teritorijas ir dabas un apstādījumu teritorijas, un RTP nosaka funkcionālos zonējumus, kas nodrošina šo vērtību saglabāšanu vai attīstību, tostarp, jaunu parku un mežaparku veidošanu, kā arī īpašu nosacījumu noteikšanu vietās ar ekoloģiski vērtīgām ainavām.

Tematiskie plānojumi – Apstādījumu struktūras un publisko ārtelpu, Ainavu, Meliorācijas attīstības, Aizsargjoslu un aprobežojumu, kā arī Ūdens teritoriju un krastmalu tematiskais plānojums – uzsver dabā balstītu risinājumu nozīmi ilgtspējīgas pilsētvides veidošanā un pielāgošanās klimata pārmaiņām nodrošināšanā. Tie akcentē zaļo koridoru lomu bioloģiskās daudzveidības saglabāšanā, teritoriju savstarpējā savienojumā un plūdu risku mazināšanā, kā arī integrētu zaļās un zilās infrastruktūras plānošanu.

1. ESOŠĀS SITUĀCIJAS RAKSTUROJUMS

1.1. KLIMATA PĀRMAIŅU RADĪTIE IZAICINĀJUMI UN SEKAS

Klimata pārmaiņas skar visus pasaules nostūrus, arī Rīgu. Jau šobrīd Rīgā novērotās klimata pārmaiņas rada virkni ar jauniem izaicinājumiem, kuri pilsētai ir jāņem vērā savā attīstībā. Ilgtermiņā prognozētas klimata pārmaiņas pastiprinās laikapstākļu radītus riskus pilsētas iedzīvotājiem un tās infrastruktūrai, radīs ekonomiskos zaudējumus un degradēs pilsētā un tās apkārtnē esošās ekosistēmas.

Rīgas klimatiskais raksturojums

Šodienas Rīgas klimatiskais raksturojums⁷ jau norāda uz šobrīd novērotām klimata pārmaiņām.

Gaisa temperatūra. 2023. gadā vidējā gaisa temperatūra Rīgas pilsētā bija +8,5 °C, šim gadam esot 0,7 °C siltākam par 1991.–2020. gada normu (+7,8 °C).

Klimatiskās standarta normas periodā (1991.–2020. gads) Rīgas pilsētā vissiltākais mēnesis ir jūlijs, tā vidējā gaisa temperatūra ir +19 °C. Savukārt visaukstākie gada mēneši ar vidējo gaisa temperatūru -2,2 °C ir janvāris un februāris.

Visā novērojumu periodā visaugstākā reģistrētā gaisa temperatūra Rīgas pilsētas novērojumu stacijā "Rīga" ir +34,5 °C (novērota 1885. gada 15. jūlijā). Savukārt viszemākā gaisa temperatūra (-34,9 °C) meteoroloģisko novērojumu stacijā "Rīga" reģistrēta 1956. gada 1. februārī, līdz ar to ekstremālo gaisa temperatūru amplitūda ir 69,4 °C.

Nokrišņu daudzums. 2023. gadā kopējais nokrišņu daudzums Rīgas pilsētā bija 785,5 mm, šim gadam esot 11,9% mitrākam par 1991.–2020. gada normu (692,1 mm).

Rīgas pilsētā gada nokrišņu daudzuma klimatiskās standarta normas periodā ir vidēji 692,1 mm. Mēnešu griezumā visvairāk nokrišņu ir jūlijā (80,1 mm), bet vismazāk – martā, kad kopējais nokrišņu daudzums sasniedz vidēji 35 mm.

Salīdzinot klimatisko standarta normu (1991.–2020. gads) ar klimatiskās references periodu (1961.–1990. gads) gada vidējā gaisa temperatūra Rīgas pilsētā paaugstinājusies par 1,2 °C, bet nokrišņu daudzums palielinājies par 0,1 mm.

Vēja ātrums un virziens. Līdzšinējās normas periodā (1991.–2020. gads) novērojumu stacijā "Rīga" vidējais vēja ātrums ir 3,3 m/s. Vējainākie mēneši ir janvāris un decembris, to vidējais vēja ātrums ir 3,8 m/s un tas galvenokārt pūš no dienvidiem (janvārī un decembrī). Normas periodā mierīgākais vējš ir augustā, tā vidējais vēja ātrums ir 2,8 m/s. Novērojumu stacijā "Rīga" vidēji 2% gada ir bezvējš. Vējainākais gadalaiks ir ziema ar vidējo vēja ātrumu 3,7 m/s.

Ugunsbīstamības indekss⁸ raksturo meža zemsedzes sausumu un laika apstākļu ietekmi uz potenciālu ugunsgrēku izcelšanās risku. Indeksa aprēķinā būtiskākās komponentes ir gaisa temperatūra, relatīvais gaisa mitrums, vēja ātrums un nokrišņu daudzums.

7 Klimata portāls, Latvijas Vides, ģeoloģijas un meteoroloģijas centrs, 2024 https://klimats.meteo.lv/klimats_latvija/pasvaldibu_apskati/valstspilseta/rigas_pilseta/

8 Vērtējumā ir izmantota Kanādas mežu ugunsbīstamības novērtēšanas sistēma.

Līdzšinējās normas periodā (1991.–2020. gads) novērojumu stacijā "Rīga" vidēji ir 61 dienas gadā ar ugunsbīstamības indeksu, kas sasniedz vidējo vai augstāk līmeni.

Prognozētās klimata pārmaiņas Rīgā

LVĢMC ir izstrādājis jaunus klimata scenārijus Latvijai laika posmam līdz 2100. gadam, kuri pamatojas uz . Klimata pārmaiņu scenāriji tiek veidoti balstoties uz jaunāko Klimata pārmaiņu starpvaldību padomes (IPCC) ekspertu grupas Sestajā Novērtējuma ziņojumā (AR6) pieņemtajiem SEG emisiju scenārijiem, un attiecīgi tiek modelēta to ietekme uz klimatu – modelēšanas rezultāti parāda kādas praktiski būs izmaiņas uz gaisa temperatūru, nokrišņu apjomu un citiem meteoroloģiskiem rādītājiem, ja klimata pārmaiņas nākotnē būs nelielas, vidējas vai būtiskas.

Izstrādātajā līdzšinējo un nākotnes klimata pārmaiņu rīkā ir atspoguļotas līdzšinējās un nākotnes klimata pārmaiņas. Nākotnes klimata scenāriji norāda uz jau šobrīd novērotajām tendencēm – vidējās gaisa temperatūras pieaugums, vasaras dienu, karstuma viļņu dienu un tropisko nakšu skaita palielinājums. Lai gan nokrišņu daudzums būtiski nepalielināsies, pieaug to kontrastainība – palielinās stipru nokrišņu intensitāte un biežums, kā arī pagarinās sausuma periodi⁹.

Attiecībā uz šo Plānu, ir nepieciešams ņemt vērā, ka Rīgai ir jāpielāgojas jau tagad novērotajām klimata pārmaiņām pilsētvidē, un ir paredzams, ka nākotnē šos centienus būs nepieciešams pastiprināt.

---

9 Intergovernmental Panel on Climate Change (IPCC), 2022, Sixth Assessment Report of the Intergovernmental Panel on Climate Change Working Group I, Regional fact sheet – Europe https://www.ipcc.ch/report/ar6/wg1/downloads/factsheets/IPCC_AR6_WGI_Regional_Fact_Sheet_Europe.pdf

Prognozētās klimata pārmaiņas Rīgā
Avots: Klimata portāls, Latvijas Vides, ģeoloģijas un meteoroloģijas centrs

	1991.- 2020. gada norma	2021.-2050. gads			2071.-2100. gads		
		Nelielas pārmaiņas	Vidējas pārmaiņas	Būtiskas pārmaiņas	Nelielas pārmaiņas	Vidējas pārmaiņas	Būtiskas pārmaiņas
Vidējā gaisa t, °C (gadā)	7.8	8.3	8.6	8.6	8.9	9.8	10.9
Nokrišņi, mm (gadā)	692.1	747.1	762.7	746.7	768.1	798.9	806.5
Sala dienu skaits (gadā)	106	97	91	91	86	72	56
Vasaras dienu skaits (gadā)	26	35	37	38	42	53	68
Tropisko nakšu skaits (gadā)	2	3	4	4	5	8	16
Veģetāci- jas perioda ilgums, dienas (gadā)	-	217	219	221	223	237	258
Karstuma viļņu ilgums (dienas gadā)	15	17	19	19	21	31	44
Vidējais sniega segas biezums, cm (gadā)	4.4	3	3	3	3	2	1

Klimata pārmaiņu radītie riski

2024. gada sākumā Eiropas Vides aģentūra nāca klajā ar ziņojumu¹⁰, kas izvērtē Eiropas klimata riskus. Ziņojums norāda, ka Eiropa ir visātrāk sasilstošais kontinents, kurā aizvien biežāk ir sastopami ekstrēmi laikapstākļi, tostarp, intensīvāki un biežāki karstuma viļņi, ilgstošs sausums un intensīvāki nokrišņi. Viens no ziņojuma galvenajiem secinājumiem – Eiropa nav gatava klimata riskiem, kas apdraud enerģētikas un pārtikas drošību, ekosistēmas, infrastruktūru, finanšu stabilitāti un cilvēku veselību.

Klimata pārmaiņas ietekmē cilvēku veselību dažādos veidos – tādi ekstrēmi laikapstākļi kā karstuma viļņi, vētras un plūdi, kā arī slimību izplatība var izraisīt saslimšanu un nāvi, kā arī var ietekmēt mentālo veselību¹¹. Ar klimata pārmaiņām saistītie veselības riski ietver karstuma izraisītu veselības stāvokļa pasliktināšanos, biežākus elpceļu saslimšanas un alerģiju gadījumus, vektoru pārnēsāto slimību izplatību, esošo sirds un asinsvadu slimību saasināšanos, ekstremālos laikapstākļos gūtus ievainojumus un nāves gadījumus. Sociāli vismazāk aizsargātās sabiedrības grupas visvairāk potenciāli izjutīs klimata pārmaiņas¹².

---

10 European Environment Agency ziņojums "European Climate Risk Assessment": <https://www.eea.europa.eu/publications/european-climate-risk-assessment/european-climate-risk-assessment-report/view>

11 Intergovernmental Panel on Climate Change (IPCC), 2022, Sixth Assessment Report of the Intergovernmental Panel on Climate Change Working Group II <https://www.ipcc.ch/report/ar6/wg2/>

12 Klimata portāls, Latvijas Vides, ģeoloģijas un meteoroloģijas centrs, 2022 https://klimats.meteo.lv/klimats_un_jomas/klimats_un_veseliba/

Karstumsalas un karstuma viļņi

Pēdējo gadu laikā Rīgā ir novēroti vairāki karstuma viļņi. Karstuma viļņi negatīvi ietekmē cilvēku veselību, īpaši apdraud vismazāk aizsargātākās iedzīvotāju grupas, (zīdaiņus un grūtnieces, seniorus, cilvēkus ar hroniskām saslimšanām, bezpajumtniekus, cilvēkus ar funkcionāliem traucējumiem un atkarībām). Karstuma viļņi un karstums negatīvi ietekmē arī nodarbinātos tādās jomās, kur darbs pārsvarā norit ārpus telpām – būvniecība, tūrisma nozare un neatliekamās palīdzības dienestu darbinieki¹³.

Spēcīgs karstums var bojāt svarīgus pilsētas infrastruktūras elementus – ielas, tiltus, dzelzeļa sliedes un elektrolīnijas. Lai mazinātu pilsētas uzsilšanu karstuma viļņu laikā, Rīga tiek dzesēta ar ielu laistīšanas palīdzību.

Balstoties uz satelītdatiem izveidots Rīgas kartējums, kas raksturo šī brīža situāciju attiecībā uz karstumsalām Rīgas teritorijā. Kartējumā ir redzamas teritorijas ar mērenu karstumsalu – 17% no Rīgas teritorijas, kā arī izteiktu karstumsalu – 4% no Rīgas teritorijas. Rīgas teritorijā var novērot izteiktu karstumsalu blīvi apbūvētās teritorijās, kā arī rūpnieciskās teritorijās. Attiecīgi, karstumsalas netiek novērotas mazāka blīvuma apbūvētās teritorijās, kur zaļā infrastruktūra ir klātesoša, kā arī dabas un apstādījumu teritorijās un ūdens teritorijās.

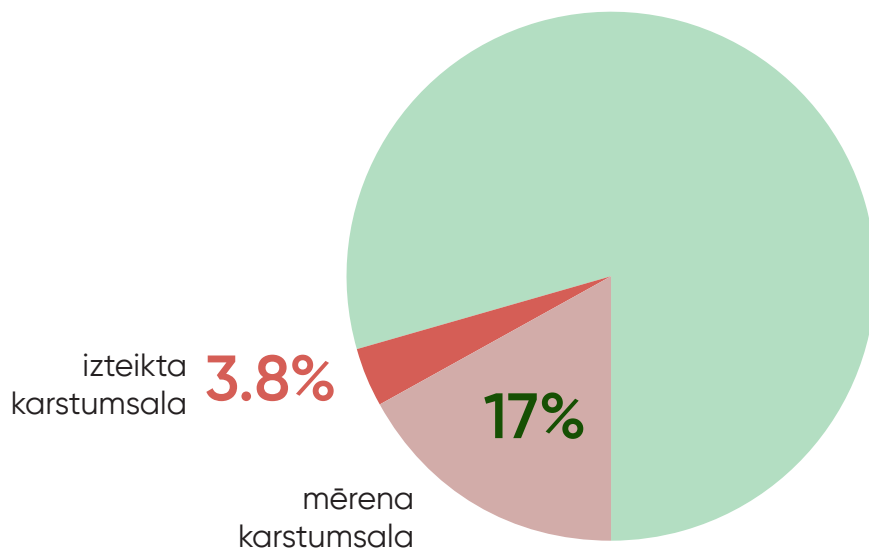
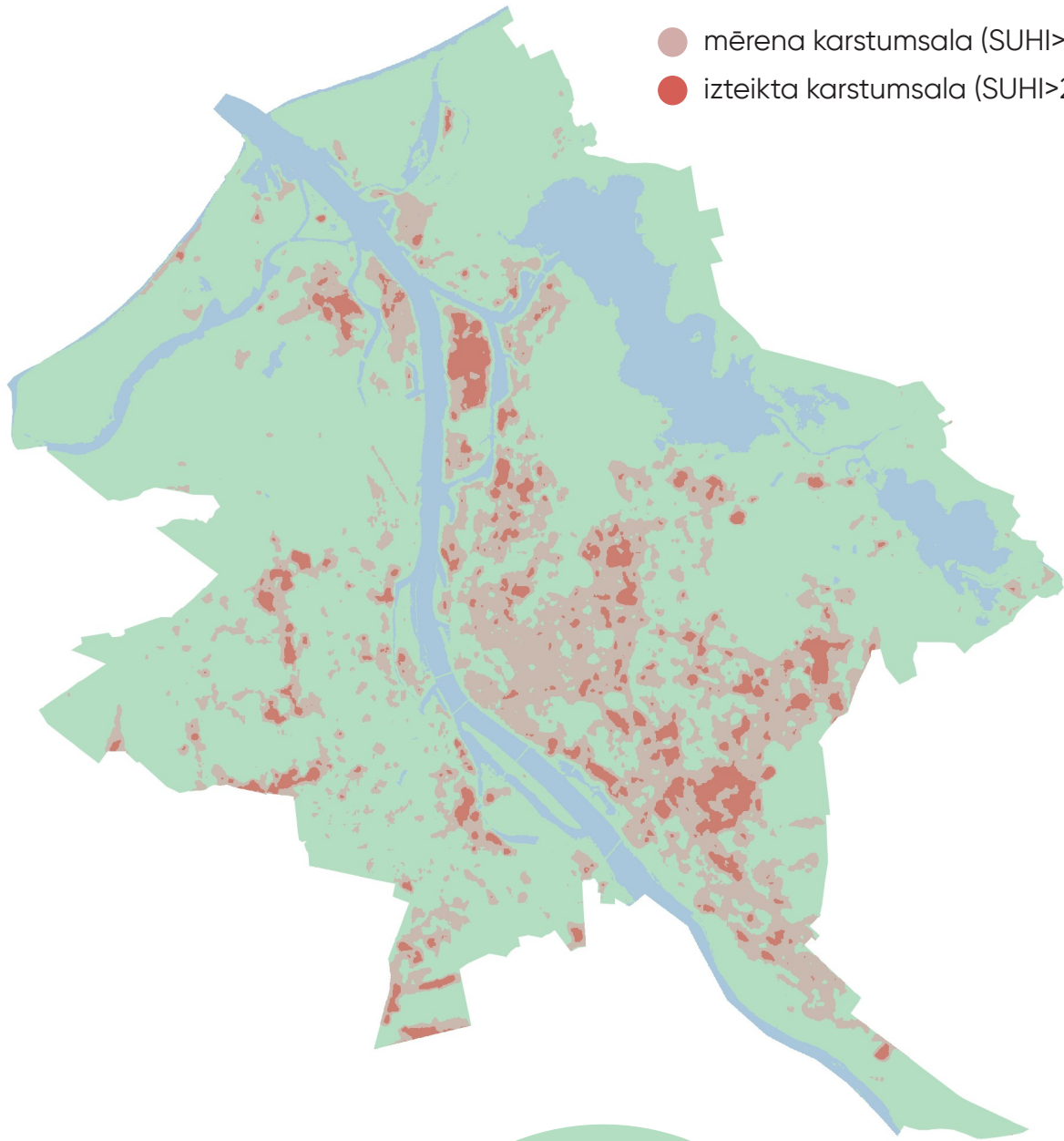
Īpaši aktuāls karstumsalas jautājums ir RVC un tā AZ, kura visā teritorijā ir novērojams šis fenomens, izņemot atsevišķās vietās, kurās atrodas lielākas zaļās teritorijās kā parki un kapsētas. RVC un tā AZ ir aktīvi apmeklēta un izmantota pilsētas daļa – tajā ir augsts iedzīvotāju blīvums, tā ir pilsētas centrālā un nozīmīgākā daļa, kur ir plašs darba vietu un pakalpojumu piedāvājums, kā arī to apmeklē tūristi. Šo iemeslu dēļ ir īpaši svarīgi mazināt karstumsalu RVC un tā AZ teritorijā.

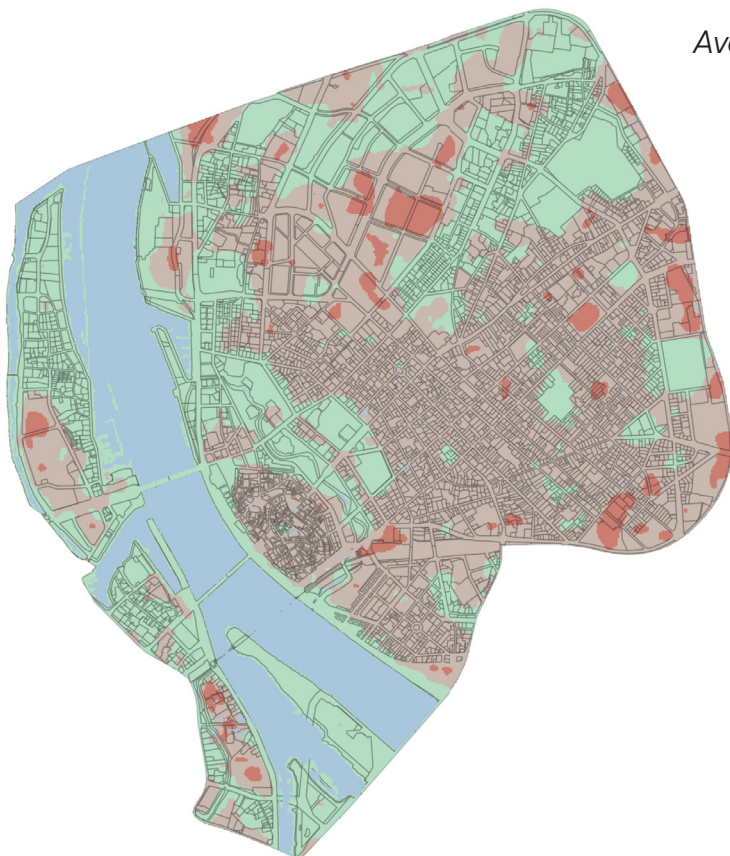
¹³ Eurofound (2024) ziņojums "Klimata pārmaiņu ietekme uz darba kvalitāti": <https://www.eurofound.europa.eu/lv/publications/2024/klimata-parmainu-ietekme-uz-darba-kvalitati>

Karstumsala Rīgas teritorijā
Avots: projekts "LIFE LATESTadapt"

- mērena karstumsala (SUHI>1)
- izteikta karstumsala (SUHI>2)

Karstumsala RVC AZ teritorijā
Avots: projekts "LIFE LATESTadapt"

- mērena karstumsala (SUHI>1)
- izteikta karstumsala (SUHI>2)

Spēcīgu nokrišņu radīti plūdi

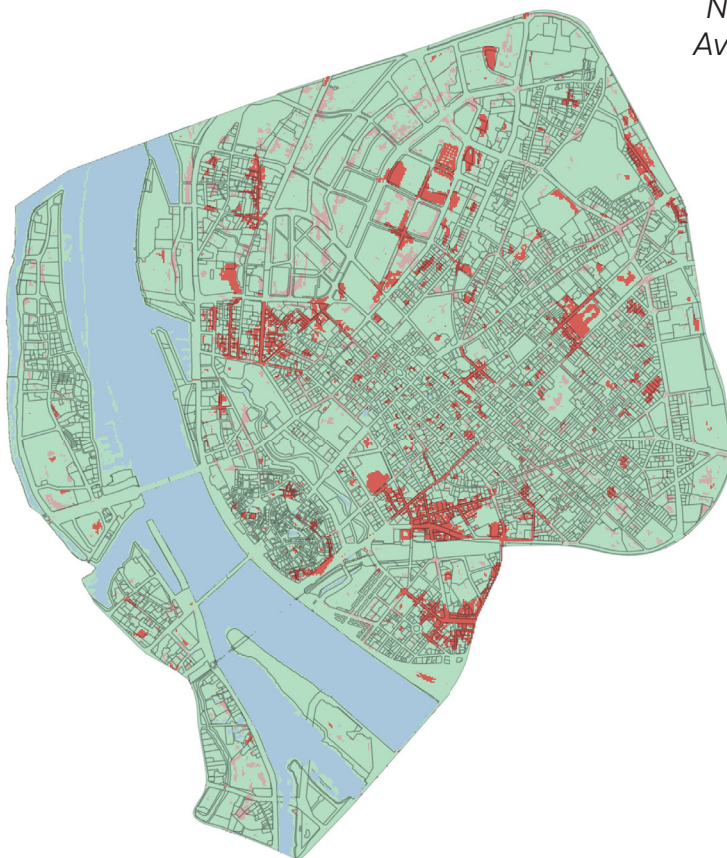
2010.–2012. gadā Rīga īstenoja projektu „Rīgas pilsētas virszemes ūdeņu ietekmju novērtēšana, novēršana un ekoloģiskā stāvokļa uzlabošana”, veicot hidroloģisko procesu un to ietekmes uz Rīgas teritoriju izpēti un prognozēšanu saistībā ar klimata pārmaiņām, kā arī Plūdu riska pārvaldības plāna izstrādi, kas ietver detalizētu esošās situācijas analīzi, nākotnes plūdu draudu prognozes pie dažādiem klimata pārmaiņu scenārijiem un noteiktus pasākumus plūdu draudu novēršanai vai mazināšanai nākotnē. Projekta galvenais secinājums: tuvāko 100 gadu laikā, ņemot vērā klimata izmaiņu prognozes, Rīgai nedraud ilglaicīgi un stihiski plūdi ar iedzīvotāju upuriem. Tomēr, saskaņā ar klimata pārmaiņu prognozēm, nākotnē pieaugs applūšanas biežums un apjoms, tādējādi var ievērojami palielināties ekonomiskie zaudējumi. Kopš pētījuma noslēgšanās nākotnes klimata scenāriji ir pārskatīti un ir secināts, ka klimata pārmaiņu radītie riski palielināsies vēl vairāk nekā iepriekš paredzēts.

Rīgā aizvien biežāk tiek novērotas stipras lietus gāzes un vētras, kuru laikā applūst ielas un ēku pagrabi, tiek radīti zaudējumi pašvaldībai un privātpersonām, bojāti un nolauzti koki, kā arī tiek pārslogota notekūdeņu attīrīšanas sistēma, neattīrītiem notekūdeņiem nonākot atklātos ūdeņos.

Nokrišņu laikā ūdens, kas nespēj infiltrēties virsmas segumā, veido lietus notekūdeni. Stipru un ilgstošu lietavu gadījumā lietus notekūdeņi uzkrājas uz ielām, laukumos, zaļajā zonā un citur, radot grūtības pārvietoties un appludinot ēku pagrabstāvus. Lai novērstu plūdu sekas, ūdens no applūdušām ielām Rīgā tiek atsūknēts. Ūdens atsūknēšana ir ārpakalpojums, un katra atsūknēšanas reize pilsētai rada papildu izdevumus. Jāņem vērā, ka ūdens atsūknēšana visur nevar notikt vienlaicīgi un ūdens klātbūtne ielās var būtiski palēnināt un pat apturēt satiksmi.

Projekta "LIFE LATESTadapt" ietvaros tika veikta hidrodinamiskā modelēšana, lai noteiktu plūdu risku novērtējumu, izmantojot reljefa modeli, gruntsūdens līmeņa datus, kā arī zemes seguma un augsnes datus, kas raksturo virsmas caurlaidību. Rīgas plūdu modelēšanas karte norāda uz tām zonām, kam ir risks applūst stipru lietus gāžu laikā. Applūšanas risks ir izkaisīts visā Rīgas teritorijā.

Rīgas plūdu modelēšanas kartē īpaši izceļas RVC un tā AZ, jo tajā koncentrējas teritorijas, kurām ir izteikts risks applūst stipru lietus gāžu laikā.

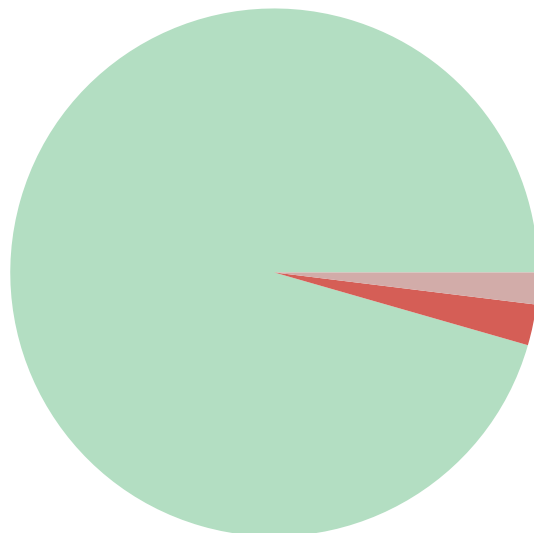
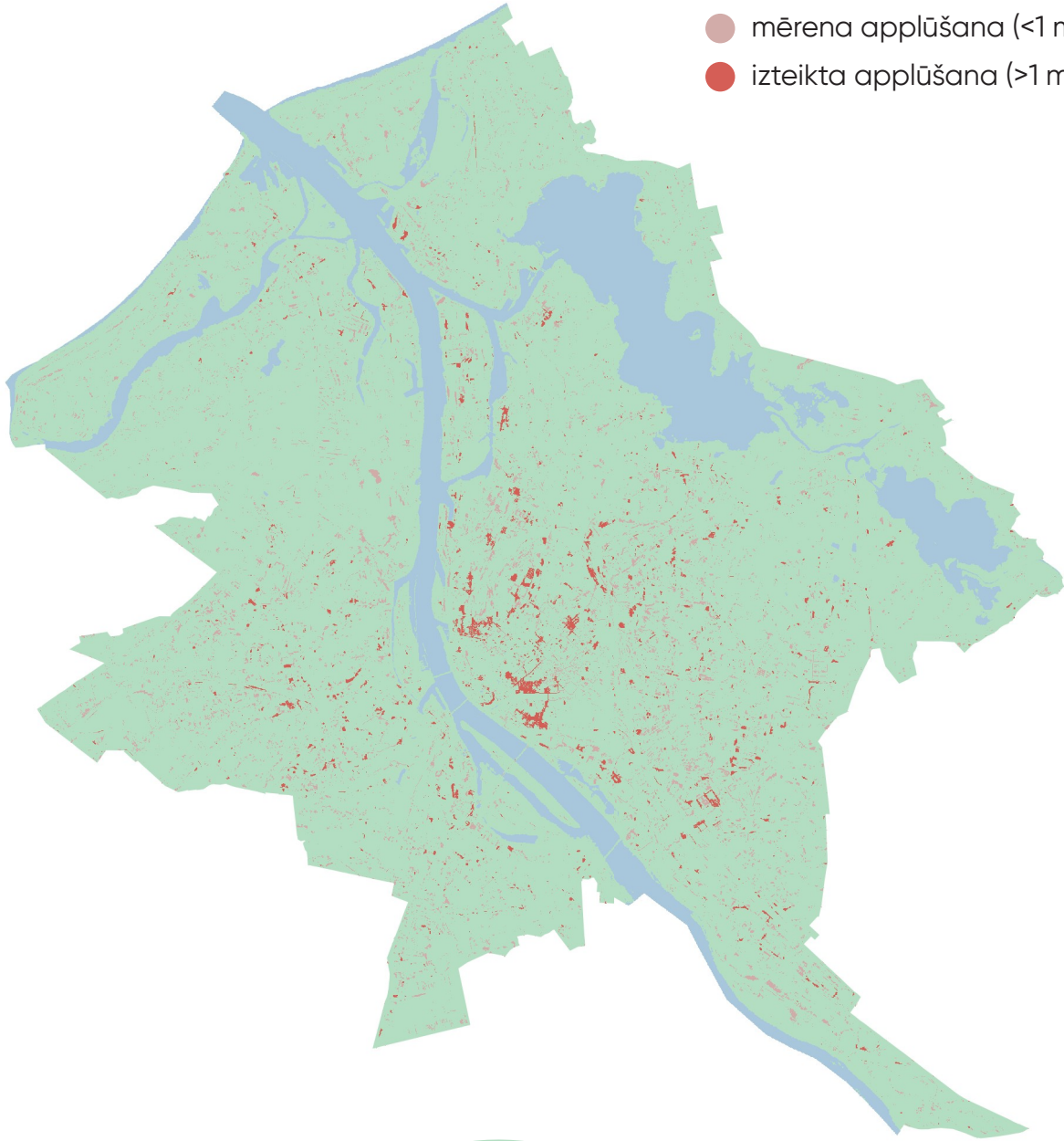

*Nokrišņu applūšanas risks RVC AZ
Avots: projekts "LIFE LATESTadapt"*

- mērena applūšana (<1 m)
- izteikta applūšana (>1 m)

Nokrišņu applūšanas risks Rīgā
Avots: projekts "LIFE LATESTadapt"

- mērena applūšana (<1 m)
- izteikta applūšana (>1 m)

2% mērena
applūšana

2.7% izteikta
applūšana

Lietus ūdens novadišanas sistēma

Rīgas teritorijā lietus ūdens, kas nespēj infiltrēties virsmas segumā, nonāk notekūdeņu kopsistēmā, lietus ūdens kanalizācijā vai meliorācijas sistēmā. Daļā no Rīgas teritorijas, tostarp RVC un tā AZ, lietus ūdeņi nonāk vienā tīklā ar saimnieciskiem notekūdeņiem – kopsistēmā – un pēc tam tiek novadīti uz Daugavgrīvas attīrīšanas iekārtām. Kanalizācijas sistēmai ir 17 avārijas izlaides, kur avārijas gadījumā notekūdeņi ieplūst ūdenstīlēs bez attīrīšanas. Intensīvu nokrišņu gadījumā, lai nepārslogotu notekūdeņu attīrīšanas iekārtas un lai mazinātu plūdus, Rīgas kanalizācijas kopsistēmai tiek veikta avārijas izlaide, kuras laikā neattīrītus notekūdeņus izlaiž apkārtējā vidē. Ja avārijas izlaide netiek veikta, tad ūdens attīrīšanas iekārtas tiek bojātas un notekūdeņus nav iespējams attīrīt 10 dienu garumā. Tāpēc, lai mazinātu iespējamo vides piesārņojumu un kopumā slodzi uz notekūdeņu sistēmu, būtiski ir to atslogot. 2023. gadā avārijas izlaide tika veikta 22 reizes, kas nozīmē neattīrītu notekūdeņu nonākšanu Daugavā un pēc tam jūrā. Pat ja neattīrīti notekūdeņi tiek atšķaidīti ar lietus ūdeņiem stipru nokrišņu laikā, nevar izslēgt, ka apkārtējai videi var tikt nodarīts kaitējums un tā tiek piesārņota. Papildus, kopsistēmai ir arī lietusgāžu pārplūdes izlaides, kuras automātiski pārplūst spēcīgu nokrišņu gadījumā.

Rīgas lietus ūdens novadišanas sistēmai ir izaicinājumi ar šobrīd novēroto nokrišņu intensitāti un tā nav gatava nākotnes klimata pārmaiņu scenārijiem. ES Direktīvā par komunālo notekūdeņu attīrīšanu nosaka ierobežojumus neattīrītu notekūdeņu nonākšanai videi un līdz 2033. gadam pašvaldībai ir jāizstrādā Integrētais komunālo notekūdeņu apsaimniekošanas plāns. Balstoties uz teorētisku aprēķinu, veidojot apstādījumus RVCAZ ielu telpā atbilstoši Rīgas ielu tipoloģijas rokasgrāmatā ieteiktajam, tie spēj apsaimniekot diezgan spēcīgus nokrišņus – atkarībā no mēneša nokrišņu normas, tā var būt mēneša vai pus mēneša norma. Sistemātiski ieviesta zaļā infrastruktūrā ielu telpā var būtiski samazināt lietusūdens slodzi uz centralizēto kanalizācijas sistēmu.

Klimata pārmaiņu radītie zaudējumi

Klimatisko un laikapstākļu radītie ekstrēmie notikumi Eiropas Savienībā ir radījuši ekonomiskos zaudējumus 822 miljardu eiro apjomā periodā no 1980. līdz 2024. gadam, 206 miljardi eiro no tiem zaudēti starp 2021. un 2024. gadu¹⁴. Ekstremāli nokrišņi, spēcīgas vētras, ilgstoši sausuma periodi un karstuma viļņi izraisa zaudējumus pašvaldībai, kā arī rada papildus izdevumus kā, piemēram, vētru un spēcīgu nokrišņu seku likvidēšana, ielu un apstādījumu laistīšana karstuma viļņu laikā un papildus nepieciešamība laistīt apstādījumus un kokus ilgstošu sausuma periodu laikā. Klimata pārmaiņas rada ekonomiskus zaudējumus kā, piemēram, nekustamā īpašuma vērtības samazināšanās, kā arī neekonomiskus zaudējumus – katrs nokritušais koks vētras laikā nozīmē svarīgu ekosistēmu pakalpojumu klāstu zaudējumu, it īpaši blīvi apbūvētās teritorijās kā RVC un tā AZ.

14 Eiropas Vides aģentūra, 2025

<https://www.eea.europa.eu/en/analysis/indicators/economic-losses-from-climate-related>

Stipras lietus gāzes rada ekonomiskus zaudējumus gan pašvaldības, gan privātajiem ipašumiem. Plūdu un vētru radīto seku likvidācija nozīmē papildus izdevumus pašvaldībai, savukārt stiprs lietus var samazināt nekustamā īpašuma vērtību. 2016. gada aprēķini norāda, ka vidēji gadā dažādu plūdu seku novēršana izmaksā ap 1 miljonu eiro un nekustamā īpašuma vērtības samazinājums pie dažādām applūšanas varbūtībām var būt 159 miljoni eiro, kas atbilst 1% no 2016. gada kadastrālās vērtības¹⁵.

Kā nesēnāko piemēru var minēt ciklonu "Kirstija", kas Rīgu postīja 2024. gada 28. –29. jūlijā un kura laikā tika novēroti intensīvi nokrišņi un spēcīgas vēja brāzmas, kā rezultātā applūda pašvaldības un privātas teritorijas, kā arī tika izgāzti un aizlauzti koki. Saskaņā ar pilsētas aprēķiniem ciklona seku novēršana pilsētai izmaksāja 1.66 miljonus eiro. Izmaksas veido ēku atjaunošanas darbi iepriekšējā stāvoklī, kapsētu teritoriju un pludmaļu sakopšana, skvēru un parku sakopšana, atkritumu savākšana un nolūzušo koku savākšana teritorijās un no ielām, ūdens atsūkņēšana no ielām, zaļo zonu sakopšana pie dzīvojamā fonda un digitālā infrastruktūra. Saskaņā ar Latvijas Apdrošinātāju Asociācijas sniegto informāciju šī ciklona radīto zaudējumu izmaksātā atlīdzība Latvijā ir sasniegusi apmēram 25 miljonus eiro, kas bija lielākais apdrošināšanas atlīdzību apjoms Latvijā par vienas dabas katastrofas nodarītajiem postījumiem. Lai gan Rīgā vētras atlīdzību izmaksas bija mazākas par 1 miljonu, kopējais zaudējumu apjoms Latvijā norāda uz potenciālu risku. Dabas katastrofas nodara arī neekonomiskus zaudējumus kā ekosistēmu pakalpojumu zaudējumus.

Dabā balstītu risinājumu loma spējai pielāgoties klimata pārmaiņām

Tagadnes un nākotnes klimata pārmaiņas rada virkni risku. Rīgas kontekstā tieši karstumsalas un plūdu riski ir visaugstākie, un tos ir iespējams mazināt ar dabā balstītiem risinājumiem¹⁶. Piemēram, koki un vairākpakāpju apstādījumi ne tikai noēno publisko ārtelpu, neļaujot pilsētas ielām un ēkām tik ļoti uzsilt, bet arī palīdz absorbēt un uzkrāt ūdeni stipru nokrišņu gadījumā, mazinot applūšanu un slodzi uz kanalizācijas kopsistēmu. Atbilstoši izvēlēti un pareizi ieviesti dabā balstīti risinājumi sniedz plašu ekosistēmu pakalpojumu klāstu, kas veicina pilsētas pielāgošanos klimata pārmaiņām, kā arī dod ieguldījumu pilsētvides kvalitātes uzlabošanā un bioloģiskās daudzveidības palielināšanā, kas palielina pilsētas klimatnoturību.

Dabā balstīti risinājumi var mazināt lietus ūdens plūdu risku un Rīgas gadījumā arī mazināt lietus ūdens nonākšanu pilsētas kopsistēmā, nodrošinot, ka spēcīgu nokrišņu gadījumā nepieciešamība veikt avārijas izlaides, kas piesārņo vidi, mazinās. Šie risinājumi var būt plaši – ar ūdens uzkrāšanas iespējām, arī kombinācijā ar pelēkajiem risinājumiem, kā arī tik vienkārši risinājumi kā mākslīgā seguma aizstāšana ar ūdens caurlaidīgu segumu vai lietus ūdens novadīšana no jumtiem uz apdobēm. Dabā balstīti risinājumi ir arī ekonomiski pamatota izvēle – tie ir izmaksu ziņā efektīvi un sniedz vides, sociālus un ekonomiskus ieguvumus, kā arī palīdz veidot noturību. Blīvi apbūvētās teritorijās tie ir īpaši efektīvi, jo no tiem labumu gūst liels iedzīvotāju skaits.

¹⁵ Pētījums "Lietusūdens pārvaldības procesu un resursu nodrošinājuma analīze", <https://ej.uz/dtn5>

¹⁶ Skat. pielikumu Nr. 2 "Dabā balstītu risinājumu katalogs"

Dabā balstītu risinājumu sniegtie ieguvumi

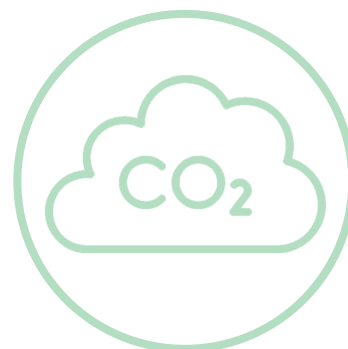
plūdu risku
mazināšana

karstumsalu
mazināšana

CO2 piesaiste

gaisa kvalitāte

ūdens kvalitāte

bioloģiskā daudzveidība

atpūta un
socializēšanās

veselība un
labbūtība

dabas iepazīšana
un izglītība

1.2. TELPISKĀ ANALĪZE

Esošās situācijas analīze apkaimju mērogā

Lai gūtu vispārēju priekšstatu par ar zaļināšanu saistītām problēmām, veikta analīze Rīgas apkaimju mērogā, apskatot sekojošus aspektus:

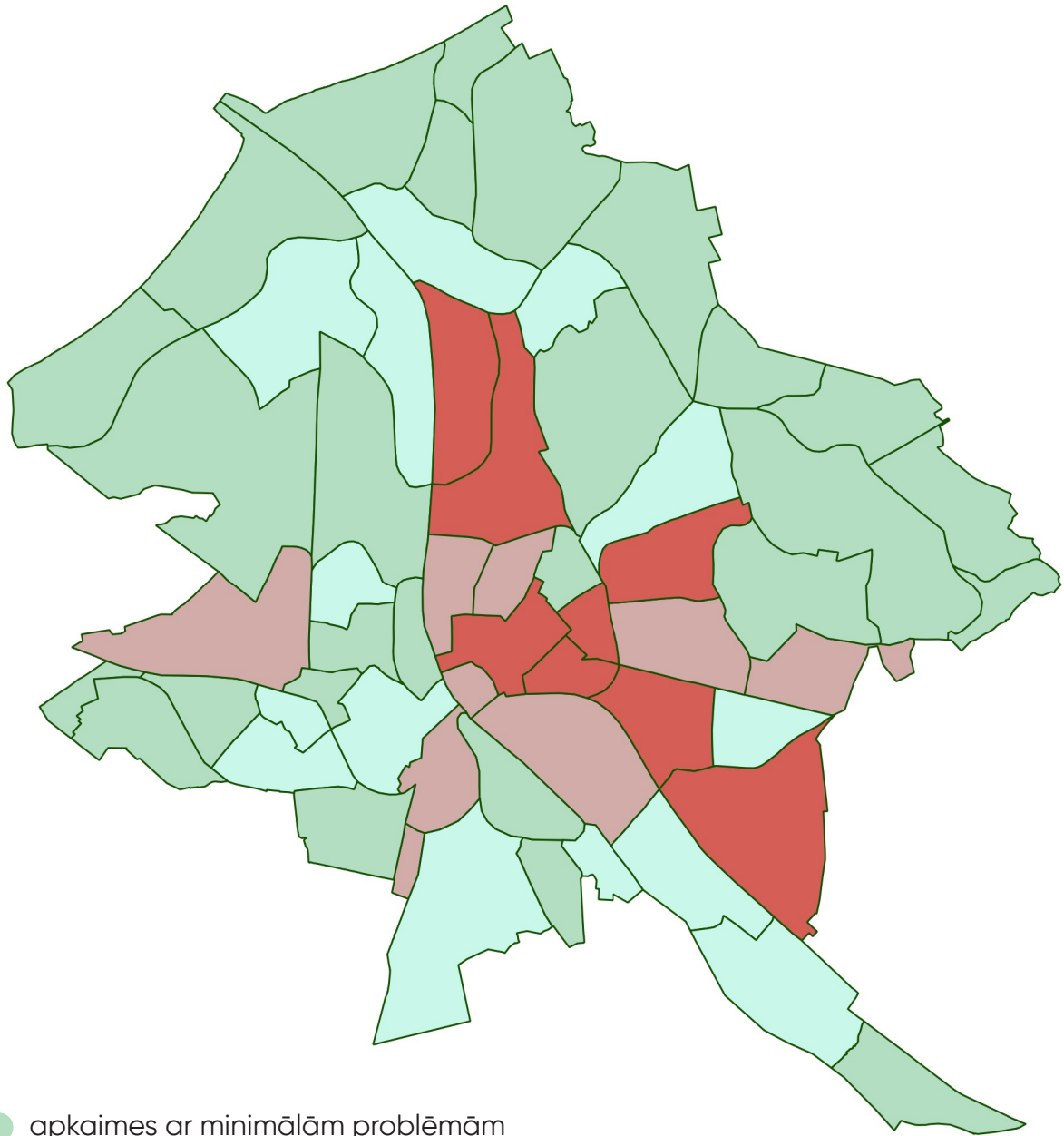
- Karstumsala – identificētas apkaimes, kurās vismaz 5% no teritorijas pārklājas ar projekta "LIFE LATEST adapt" karstumsalu prioritizācijas modeļa rezultātiem;
- Plūdu risks – identificētas apkaimes, kurās vismaz 1% no teritorijas pārklājas ar projekta "LIFE LATEST adapt" plūdu problēmvietau prioritizācijas modeļa rezultātiem;
- Zaļās infrastruktūras pieejamība – identificētas apkaimes, kurās mazāk nekā 5% teritorijas pārklājas ar projekta "LIFE LATEST adapt" zaļās infrastruktūras datiem.

Piešķirot šiem trim aspektiem līdzvērtīgu svaru, veikta apkaimju kategorizācija pēc tajā sastopamajām problēmām. Pēc analīzes redzams, ka pilsētas perifērijā pārsvarā atrodas apkaimes bez vai ar nelielām problēmām, kamēr problemātiskās apkaimes koncentrētas pilsētas centrā un Daugavas labajā krastā. Kā visproblemātiskākās apkaimes identificēti Centrs, Avoti, Grīziņkalns, Kundziņsala, Sarkandaugava, Teika, Dārziņi un Šķīrotava.

$$K = \frac{\text{karstumsala} + \text{plūdu risks} + \text{ZI pieejamība}}{3}$$

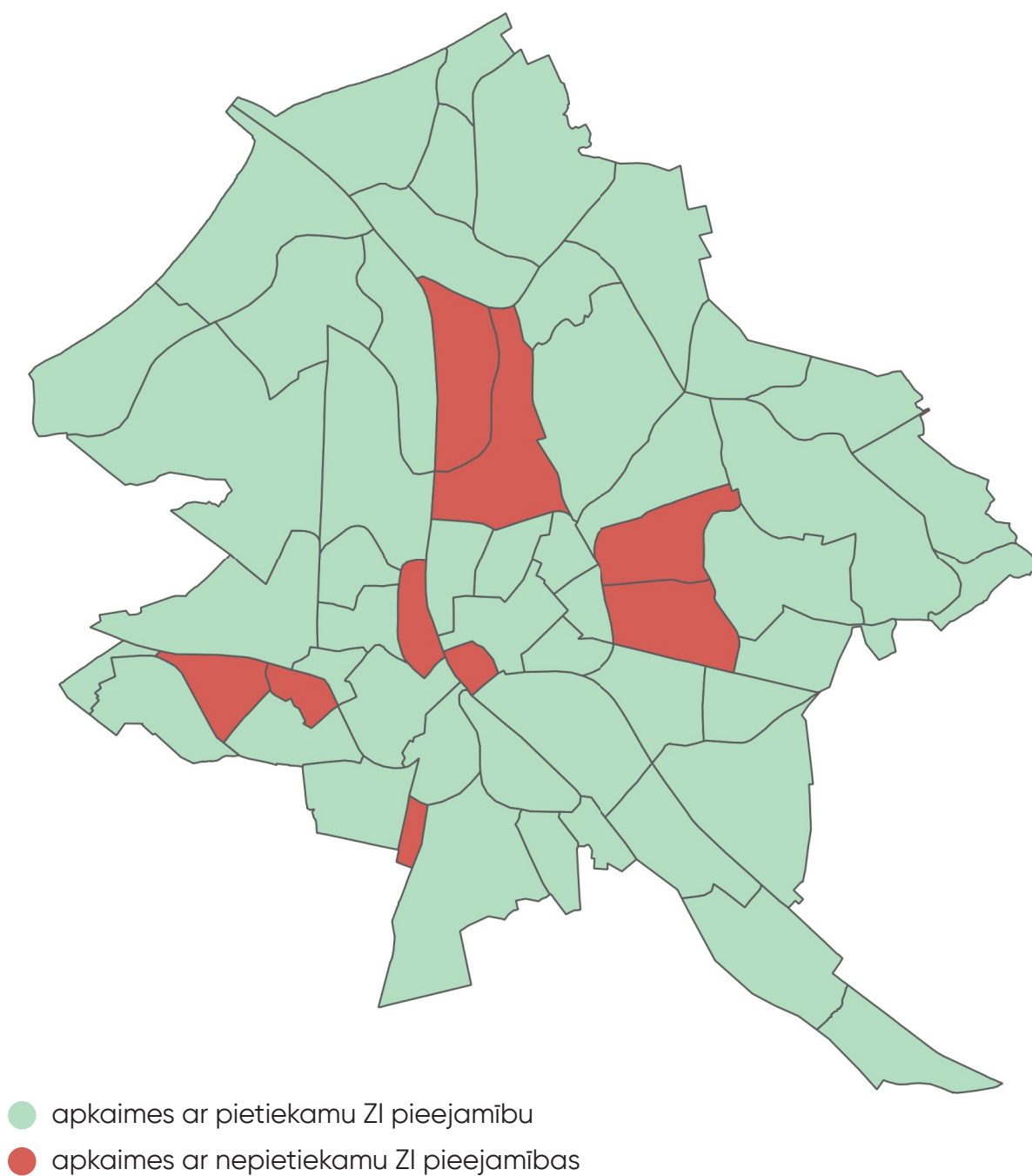
Veikta arī zaļās infrastruktūras pieejamības analīze apkaimju mērogā, identificējot apkaimes, kurās nav vismaz pushektāru liela teritorija, kas Rīgas teritorijas plānojumā iezonēta kā dabas teritorija (DA).

Ar zaļināšanu saistītas problēmas Rīgas apkaimju kontekstā
Avots: projekts "LIFE LATESTadapt"

- apkaimes ar minimālām problēmām
- apkaimes ar nelielām problēmām
- apkaimes ar mērenām problēmām
- apkaimes ar izteiktām problēmām

Rīgas ZI pieejamība apkaimju kontekstā
Avots: Rīga teritorijas plānojums

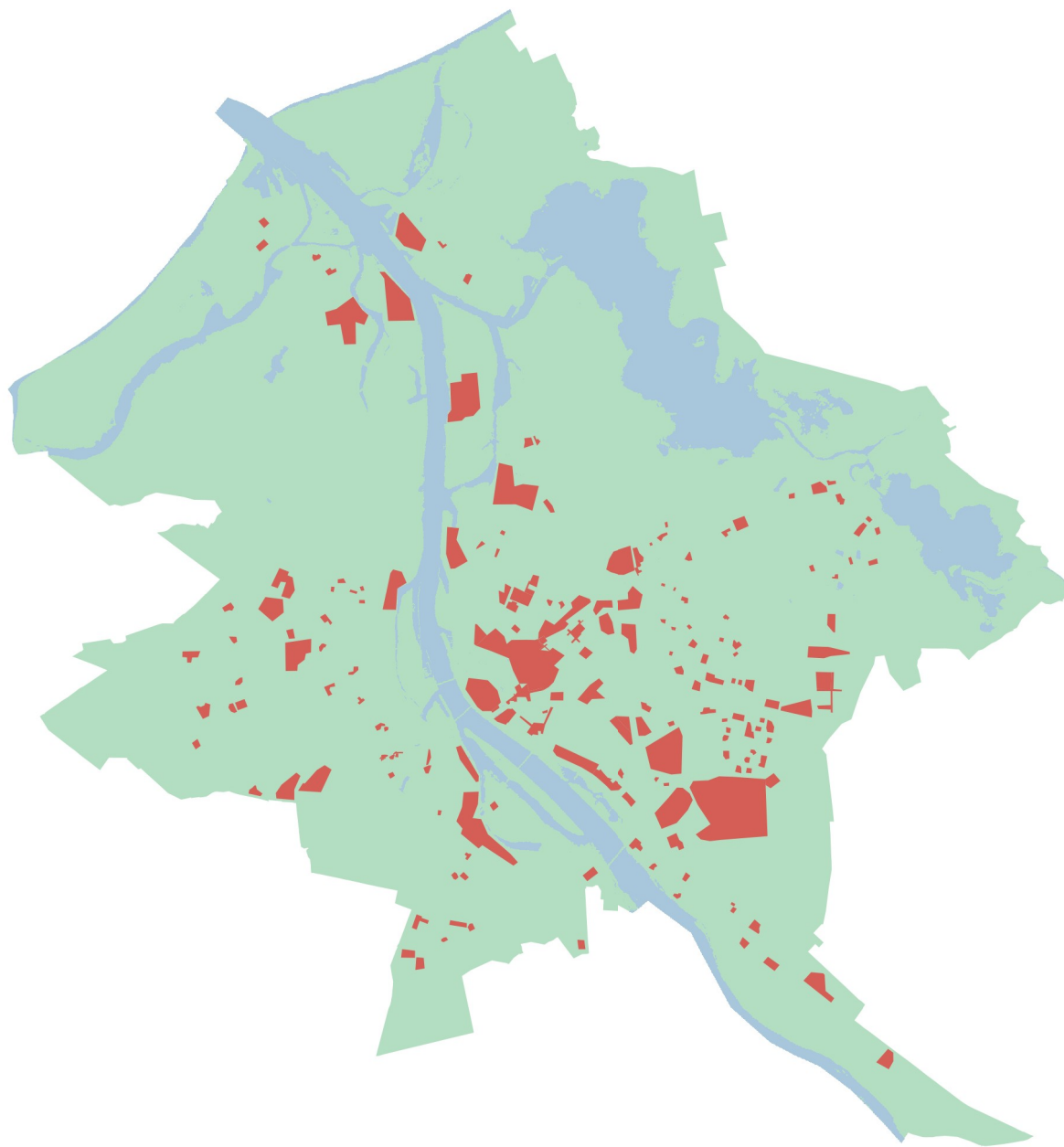
Problēmteritorijas

Projekta "LIFE LATEST adapt" ietvaros veikta ar klimata pārmaiņām saistītu problēmvieta kartēšana Rīgas teritorijā, fokusējoties uz vietām ar augstu lietusgāžu plūdu risku un karstumsalām. Problēmvieta apzināšana ir balstīta uz plūdu risku un karstumsalas modeļiem, kā arī zaļās infrastruktūras novērtējumu:

- Karstumsalu kartēšana veikta, analizējot no satelītdatiem iegūto informāciju par zemes virsmas temperatūru un zemes segumu;
- Plūdu risku novērtēšanai veikta hidrodinamiskā modelēšana, izmantojot reljefa modeli, gruntsūdens līmeņa datus, kā arī zemes seguma un augsnes datus, kas raksturo virsmas caurlaidību;
- Zaļās infrastruktūras novērtējums veikts, izmantojot ekosistēmu pakalpojumu kartēšanas pieeju, kurā pilsētvides spēja nodrošināt vidi regulējošos ekosistēmu pakalpojumus noteikta, balstoties uz zemes seguma/lietojuma veidu.

Izmantojot telpiskās prioritizācijas rīku "Zonation", izstrādāts modelis, kas identificē vietas ar augstāko plūdu un karstumsalu risku, kā arī zemāko šo riskus mazināšanai nepieciešamo ekosistēmu pakalpojumu nodrošinājumu.

Problēmteritorijas Rīgā
Avots: Pilsētas attīstības departaments

Problēmviētu prioritizācija

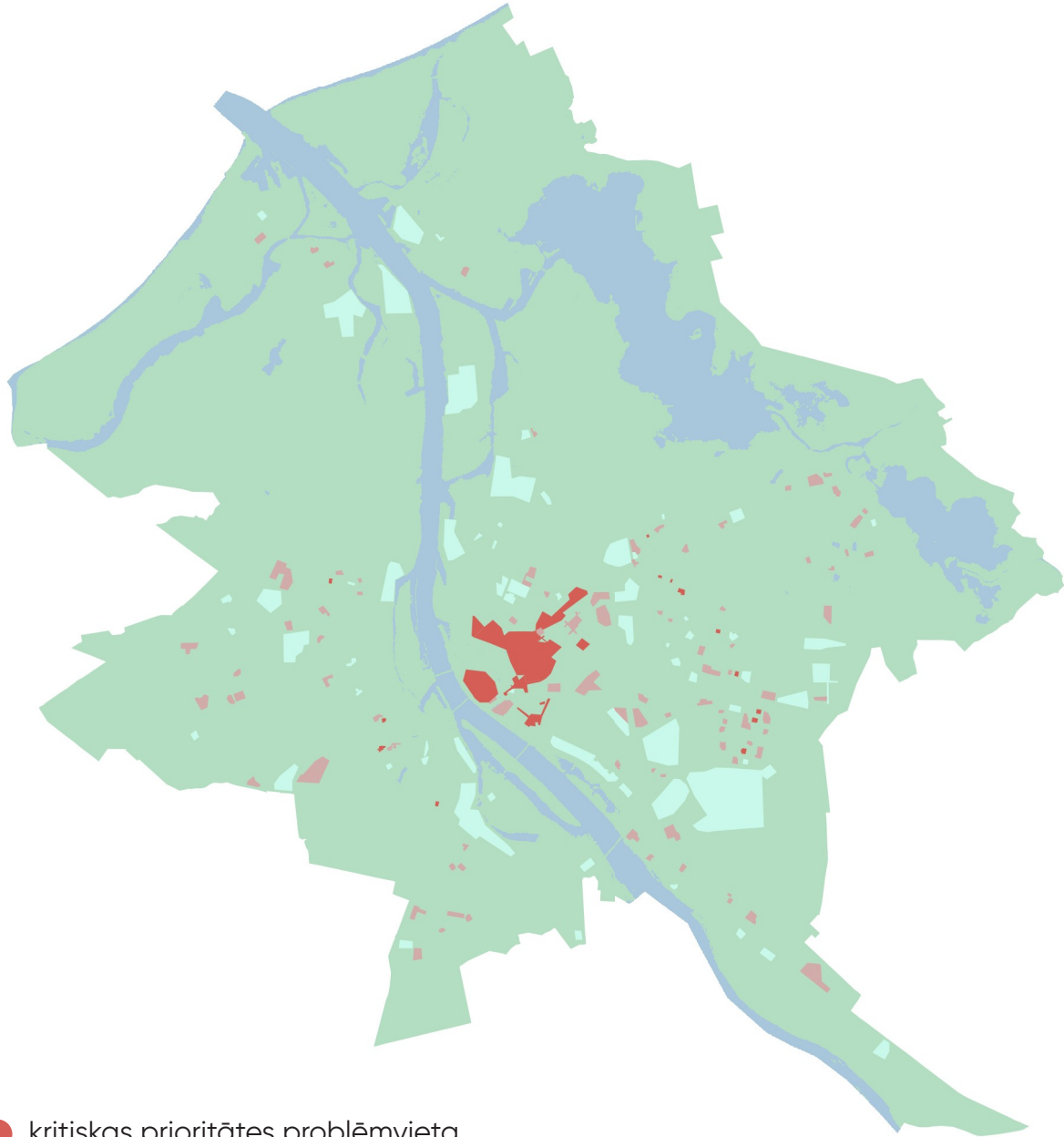
Lai prioritizētu identificētās 186 problēmvietas, veikta vairāku faktoru analīze, izvērtējot sekojošus aspektus:

- Iedzīvotāju blīvums – prioritizētas teritorijas, kurās iedzīvotāju blīvums ir augstāks kā 100 cilvēku uz ha;
- Nodarbināto blīvums – prioritizētas teritorijas, kurās nodarbināto blīvums ir augstāks kā 100 cilvēku uz ha;
- Apkaimju centri – prioritizētas teritorijas, kas ietilpst plānotajos apkaimju centros;
- Attīstības teritorijas – prioritizētas teritorijas, kas ietilpst prioritāri attīstāmās teritorijās, kas noteiktas Rīgas ilgtspējīgas attīstības stratēģijā 2030. gadam;
- Zaļo teritoriju tuvums – prioritizētas teritorijas, kas atrodas tālāk kā 300 metrus no Dabas un apstādījumu (DA1, DA2, DA3, DA4) un Ūdeņu (Ū1, Ū2, Ū3) teritorijām saskaņā ar spēkā esošo Rīgas teritorijas plānojumu.

Šiem aspektiem ir piešķirts atšķirīgs svars – iedzīvotāju blīvumam un nodarbināto blīvumam katram 35% nozīme, apkaimju centriem, attīstības teritorijām un zaļo teritoriju tuvumam katram 10% nozīme. Izrēķinot vidējo rādītāju, ņemot vērā iepriekš aprakstīto matricu, veikta 186 problēmviētu kategorizācija pēc to prioritātēm (0–35% – mērena prioritāte, 35–70% – augsta prioritāte, 70–100% – kritiska prioritāte). Pēc veiktās analīzes redzams, ka prioritārākās problēmvietas atrodas RVC AZ teritorijā – Centra, Vecpilsētas, Avotu un Grīziņkalna apkaimēs.

$$P = \frac{0.35x \text{ iedzīvotāju blīvums} + 0.35x \text{ strādājošo blīvums} + 0.1x \text{ apkaimju centri} + 0.1x \text{ attīstības ter.} + 0.1x \text{ zaļās ter.}}{5}$$

Problēmteritoriju kategorizācija Rīgā
Avots: Pilsētas attīstības departaments

- kritiskas prioritātes problēmvieta
- augstas prioritātes problēmvieta
- mērenas prioritātes problēmvieta

1.3. ZAĻĀ INFRASTRUKTŪRA UN TĀS LOMA PILSĒTVIDĒ

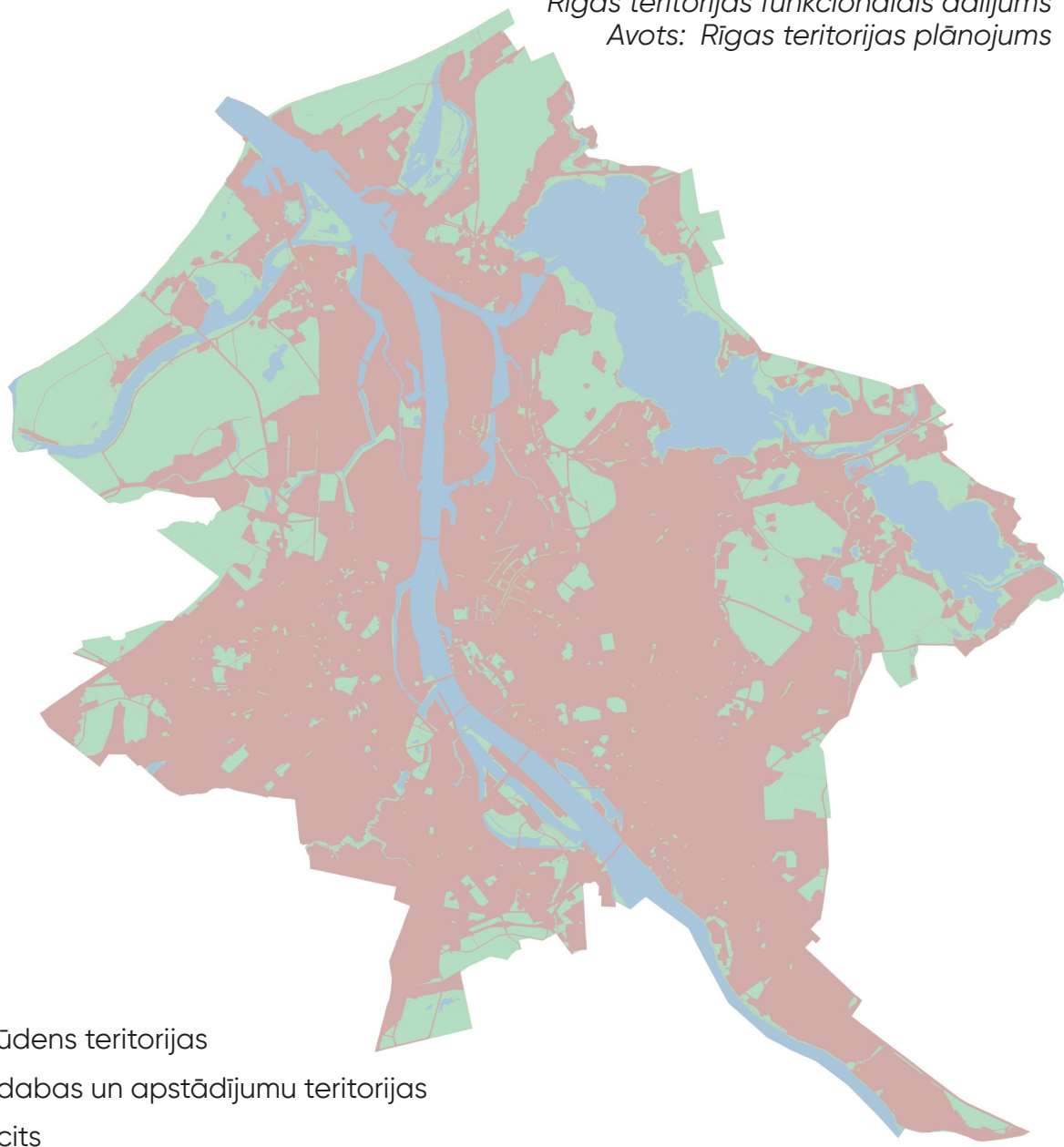
Rīgas zaļo infrastruktūru veido pašvaldības, valsts un privātā īpašumā esošās teritorijas. Daļa no pašvaldības īpašumā un pārziņā esošām teritorijām ir funkcionāli zonētas kā dabas un apstādījumu teritorijas – pludmales, īpaši aizsargājamam dabas teritorijas, ūdensmalas, mežaparki, parki, kapsētas, ģimenes dārziņi un citas labiekārtotas un nelabiekārtotas dabas un apstādījumu teritorijas, kurās paredzētas iespējas veidot jaunus mežaparkus, parkus, skvērus un citas labiekārtotas teritorijas. Šīs teritorijas aizņem 26% no Rīgas teritorijas. 16.5% no pilsētas teritorijas ir ūdens teritorijas un pilda zaļai teritorijai pielīdzināmas funkcijas, kā arī sniedz plašu ekosistēmu pakalpojumu klāstu. Kopā 42.5% no pilsētas teritorijas ir zonēta kā zaļā vai zilā teritorija.

Pašvaldības īpašumā un pārziņā ir arī plašs zaļās infrastruktūras elementu klāsts, kas atrodas ārpus dabas un apstādījumu teritorijām – publiskās apbūves ārtelpas teritorijas, skvēri, priekšdārzi, laukumu apstādījumi, apstādījumi gar ielu joslām, dažāda veida stādījumi kā norobežojoši stādījumi, daudzpakāpju stādījumi, koki ar un bez apdobēm, ģimenes dārziņi, stādījumi pārvietojamos konteineros, kā arī zaļās sienas un jumti, zaļie lietus ūdens apsaimniekošanas risinājumi kā caurlaidīgi segumi, ievalkas, filtrējošās joslas, sedimentācijas vai noteci uzkrājoši dīķi, biofiltri vai lietusdārzi.

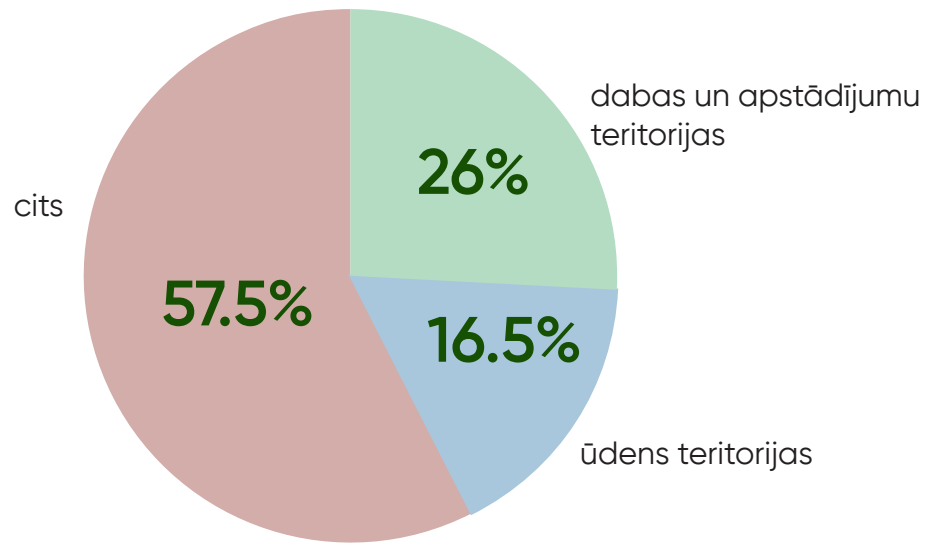
Privātā un valsts īpašumā esoša zaļā infrastruktūra var sastāvēt no dažādiem zaļās infrastruktūras elementiem, piemēram, kokiem, dažāda veida stādījumiem, zaļajām sienām un jumtiem, zaļiem lietus ūdens apsaimniekošanas risinājumiem. Arī tie sniedz virkni ar ekosistēmu pakalpojumiem ne tikai to īpašniekiem, bet arī citiem pilsētas iedzīvotājiem.

Salīdzinot ar 1995. gada Rīgas teritorijas plānojumu dabas un apstādījumu teritorijas ir sarukušas par trešdaļu – no 11252 ha 1995. gadā līdz 7918 ha šodien. 10% no Rīgas teritorijas ir zaudējušas dabas un apstādījumu zonējumu. Zonējuma maiņa automātiski nenozīmē, ka dabā zaļā infrastruktūra vairs nepastāv, bet tā vairs nav aizsargāta un ir apdraudēta.

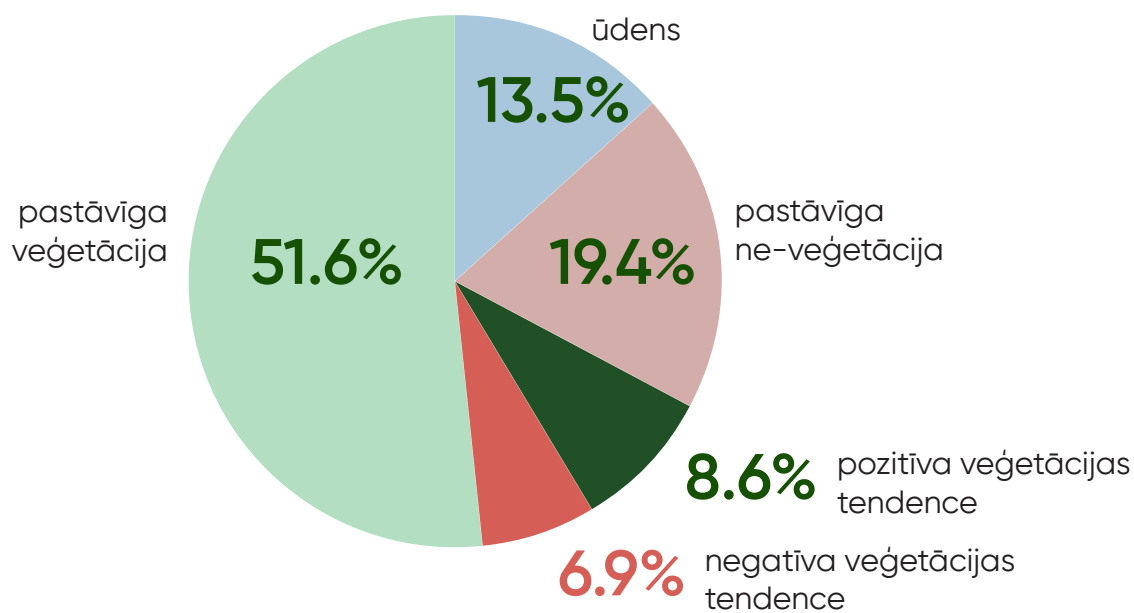
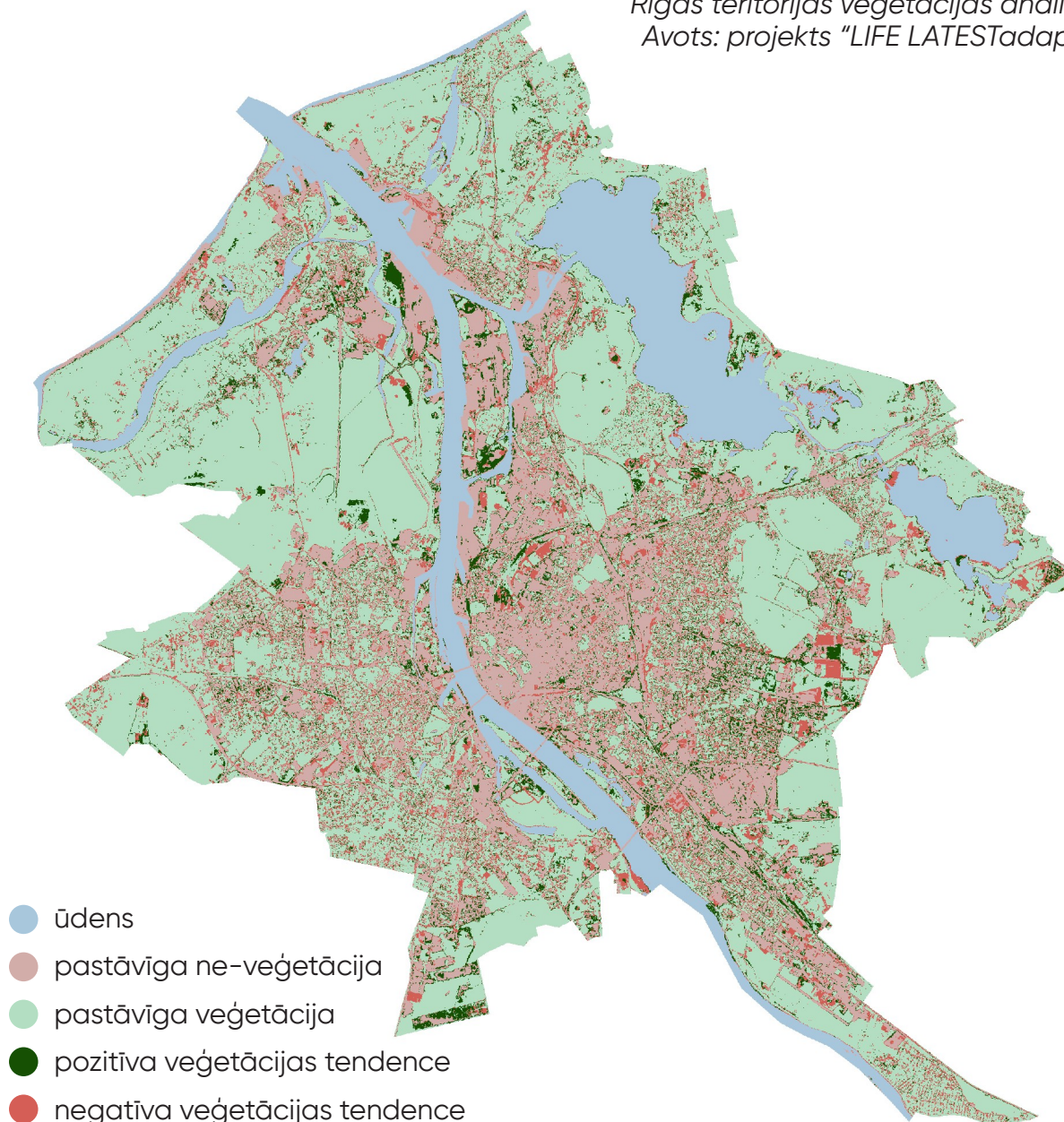
Rīgas teritorijas funkcionālais dalījums
Avots: Rīgas teritorijas plānojums

- ūdens teritorijas
- dabas un apstādījumu teritorijas
- cits

Rīgas teritorijas veģetācijas analīze
Avots: projekts "LIFE LATESTadapt"

Saskaņā ar projektā "LIFE LATESTadapt" veikto satelītdatu analīzi vairāk kā puse Rīgas teritorijas ir pastāvīgi klāta ar veģetāciju, kopā ar ūdens teritorijām tie ir 65% no pilsētas – šie dati atspoguļo faktisko situāciju pilsētā. Savukārt saskaņā ar Rīgas teritorijas plānojumu ceturtdaļa teritorijas ir zonēta kā dabas un apstādījumu teritorija. Dabas un apstādījumu zonējums nodrošina, ka šīs teritorijas paliks zaļas un to funkcija nemainīsies. Ārpus dabas un apstādījumu teritorijām zaļās teritorijas ir klātesošās visās apbūves teritorijās un ielu telpā. Atkarībā no apbūves teritorijas apbūves tipa ir noteikta brīvā zaļā teritorija. Atbilstoši Rīgas teritorijas plānojumam, ja Rīgā tiktu veikta apbūve visās atļautajās teritorijās, ievērojot minimālās brīvās zaļās teritorijas prasības, kopējā neapbūvētā platība būtu 53.8% no pašvaldības teritorijas.

Zaļā infrastruktūra ir pilsētas sastāvdaļa, kam ir būtiska loma pilsētas ilgtspējīgā attīstībā un kas ietekmē pilsētas iedzīvotāju dzīves kvalitāti un veselību. Zaļā infrastruktūra sniedz virkni ar ekosistēmu pakalpojumiem – regulē mikroklimatu, veicina pielāgošanos klimata pārmaiņām un mazina klimata pārmaiņu radīto risku ietekmi, saglabā un veicina bioloģisko daudzveidību, attīra gaisu, slāpē skaņu, piesaista oglekli, uzlabo cilvēku fizisko un mentālo veselību.

Zaļās infrastruktūras elementi

Rīgas pilsētas kopējo zili-zaļo telpisko struktūru veido sekojoši funkcionālie elementi:

Bioloģiskie zaļie centri ir nozīmīgākie zaļās struktūras funkcionālie elementi un tos veido īpaši aizsargājamās dabas teritorijas – meži, pilsētas nozīmes parki un mežaparki. Bioloģiskie zaļie centri ir izvietoti pilsētas perifērijā un kopā ar zaļo joslu ārpus pilsētas ieskauj pilsētas urbānās teritorijas.

Urbānie zaļie centri caurvij pilsētas urbānās teritorijas un sastāv no parkiem un dārziem, pilsētas pļavām, mazdārziņiem un citiem mazākiem zaļās infrastruktūras elementiem.

Zaļie koridori un takas veic savienojošu funkciju starp atsevišķiem zaļajiem centriem un sastāv no ielu apstādījumiem un citiem mazākiem zaļās infrastruktūras elementiem.

Ūdenstilpes un ūdensmalas papildina pilsētas kopējo zaļo telpisko struktūru un veido sinerģiju ar to, funkcionējot gan kā ekoloģiskie koridori veģetācijas atbalsta mehānismi, gan kā lietusūdens apsaimniekošanas mugurkauls.

Īpaši aizsargājamas dabas teritorijas

Īpaši aizsargājamas dabas teritorijas ir ģeogrāfiski noteiktas platības, kas ir izveidotas, aizsargātas un apsaimniekotas, lai aizsargātu un saglabātu dabas daudzveidību (retas un tipiskas dabas ekosistēmas, aizsargājamo sugu dzīves vidi, savdabīgas, skaistas un Latvijai raksturīgas ainavas, ģeoloģiskos un ģeomorfoloģiskos veidojumus u.c.), nodrošinātu zinātniskos pētījumus un vides pārraudzību un saglabātu sabiedrības atpūtai, izglītošanai un audzināšanai nozīmīgas teritorijas. Rīgā atrodas četri valsts nozīmes dabas liegumi un trīs NATURA 2000 vietas. Rīgas īpaši aizsargājamo dabas teritoriju galvenā vērtība ir dabiskās pļavas, aizsargājamie augi un putnu ligzdošanas vietas. Šīs teritorijas ir izvietotas ūdenstilpju malās, tādēļ tās ir piemērotas rekreācijai un dabas tūrismam.

Viena no īpaši aizsargājamo dabas teritoriju kategorijām ir aizsargājamie koki jeb dižkoki. Tie ir dabas pieminekļi ar kultūrvēsturisku, estētisku, zinātnisku, izglītojošu un bioloģisko daudzveidību saglabājošu funkciju.

Rīgā šobrīd ir 12 mikroliegumi, kas izveidoti, lai aizsargātu kādu konkrētu sugu vai biotopu. Mikroliegumi ir teritorijas, kas tiek noteiktas, lai nodrošinātu īpaši aizsargājamas sugas vai biotopa aizsardzību ārpus īpaši aizsargājamām dabas teritorijām, kā arī īpaši aizsargājamās dabas teritorijas, kuru aizsardzībai noteikti atsevišķi noteikumi neatkarīgi no tā, kādā funkcionālajā zonā tie atrodas.

Īpaši aizsargājamās dabas teritorijas ir svarīga zaļās infrastruktūras sastāvdaļa un veicina bioloģisko daudzveidību pilsētā. Bez iepriekš minētajiem ekosistēmu pakalpojumiem šāda tipa teritorijas nodrošina dzīvotnes augiem un dzīvniekiem, nodrošina apputeksnēšanu, stiprina noturību pret dažādām dabas katastrofām, veicina pielāgošanos klimata pārmaiņām un mazina klimata pārmaiņu radītos riskus, kā arī sniedz nemateriālus ieguvumus – tās ir atpūtas vietas, kas uzlabo mentālo un fizisko veselību un sniedz estētisku baudījumu. Visus šos ieguvumus daba sniedz par brīvu, tāpēc ir svarīgi pasargāt un stiprināt zaļās infrastruktūras bioloģisko daudzveidību.

Parki un dārzi

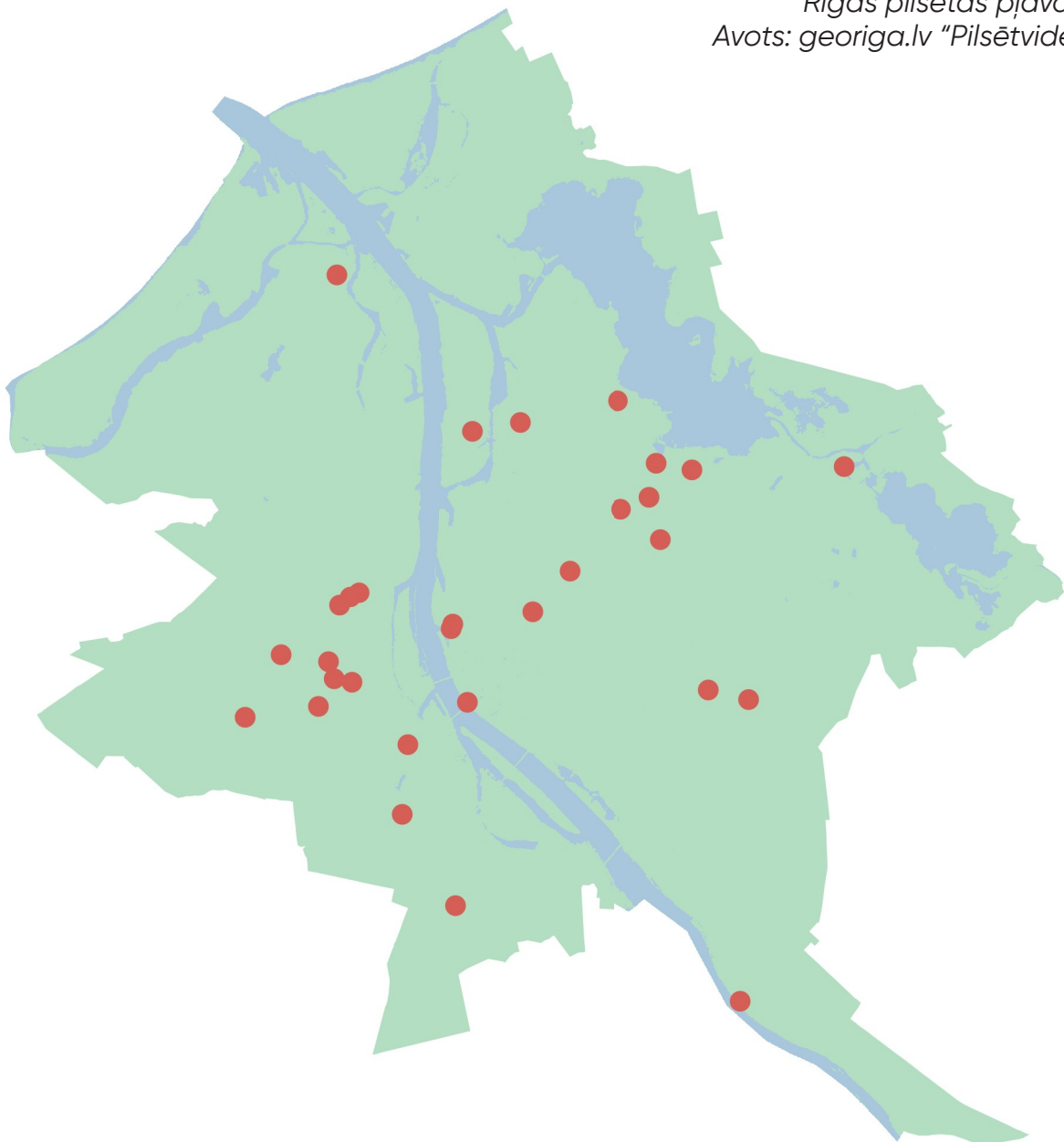
Parki un dārzi ir būtiska Rīgas zaļās infrastruktūras sastāvdaļa, un tie sniedz virkni ar ekosistēmu pakalpojumiem, kas labvēlīgi ietekmē Rīgas iedzīvotāju un pilsētas lietotāju labbūtnību un veselību. No klimata pārmaiņu viedokļa parku un dārzu teritorijās tiek novērota zemāka gaisa temperatūra, un karstuma viļņu laikā tie var kalpot kā dzesēšanas patvertne Rīgas iedzīvotājiem, kas ir svarīgi tiem pilsētas iedzīvotājiem, kuru mājokļi uzkarst un to dzesēšanas iespējas ir ierobežotas.

Lielāko daļu parku un dārzu teritoriju klāj veģetācija, proti, ūdensnecaurīdīgu virsmu īpatsvars ir mazs, un spēcīgu nokrišņu gadījumā parki un dārzi spēj uzsūkt lietus ūdeni. Parki un dārzi ir svarīga zaļās infrastruktūras sastāvdaļa arī no bioloģiskās daudzveidības viedokļa – tajos ir novērojama augu daudzveidība, un tas ir patvērums dažādiem dzīvnieku valsts pārstāvjiem kā kukaiņiem un putniem. Parki un dārzi arī attīra gaisu.

Pilsētas pļavas

Kopš 2021. gada Rīgas teritorijā tiek veidotas pilsētas pļavas, šobrīd pilsētā ir izveidotas 42 pļavas ar kopējo platību 13,7 ha. Pilsētu pļavu veidošana ir nozīmīgs solis bioloģiskās daudzveidības atjaunošanā un stiprināšanā – pļavas ir bijušas vēsturiska Rīgas sastāvdaļa, kad pilsētas tuvumā tika veidotas ganības un vākts siens. Pilsētu pļavas padara pilsētas ekosistēmas veselīgākas un noturīgākas. Būtiski, ka pilsētas pļavas izglīto Rīgas iedzīvotājus par bioloģiskās daudzveidības jautājumiem.

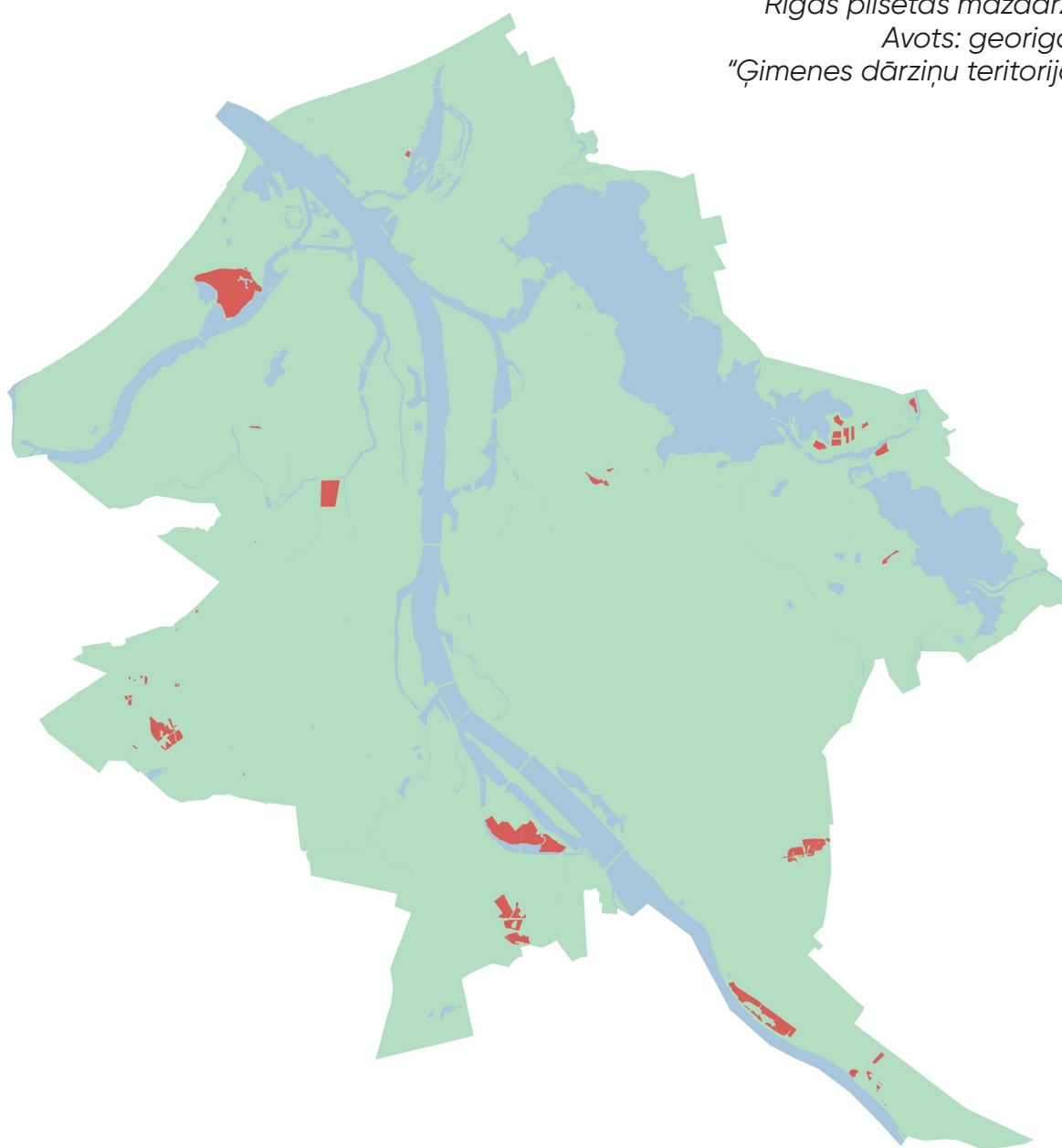
*Rīgas pilsētas pļavas
Avots: georiga.lv "Pilsētvide"*

Mazdārziņi

Mazdārziņi Rīgā atrodas 21 lokācijā un kopā veido platību 327.7 ha platībā. Kopš 2021. gada mazdārziņus pārvalda Īpašumu departaments. Mazdārziņi pārsvarā atrodas pilsētas perifērijā un nodrošina papildu zaļās teritorijas, veicinot bioloģisko daudzveidību, uzlabojot gaisa kvalitāti un samazinot pilsētas karstumsalu, vienlaikus kalpojot kā lietusūdens uzsūkšanās zonas. Ģimenes dārziņi sniedz iedzīvotājiem iespēju pašiem audzēt pārtiku, veicinot ilgtspējīgus patēriņa paradumus un ciešāku saikni ar dabu.

*Rīgas pilsētas mazdārziņi
Avots: georiga.lv
"Ģimenes dārziņu teritorijas"*

Ielu apstādījumi

Apstādījumi bez kokiem sniedz ekosistēmu pakalpojumus – regulē mikroklimatu, samazina ūdens necaurlaidīgu virsmu īpatsvaru blīvi apbūvētā teritorijā, uzsūc lietus ūdeni, uzlabo gaisa kvalitāti un pasargā mazākos gājējus no brauktuves putekļiem. Ielu apstādījumi bez kokiem ir laba alternatīva tām vietām, kur koku stādījumi nav iespējami. Ielu apstādījumi arī ir labvēlīgi bioloģiskās daudzveidības veicināšanai, ņemot vērā, ka tie var veidot savienojumu starp dažādām zaļajām teritorijām, tādējādi veicinot zaļās infrastruktūras noturību. Rīgas ielās ir potenciāls uzlabot zaļo infrastruktūru jau šobrīd esošās ielu apstādījumiem domātajās apdobēs un veidot jaunas ielu apstādījumu apdobes.

Koki

Kokus var izcelt kā atsevišķu kategoriju Rīgas zaļās infrastruktūras kontekstā, jo tie var atrasties visos teritoriju tipos, tiem ir ļoti plašs ekosistēmu klāsts un blīvi apdzīvotās teritorijās tie ir viens no visefektīvākajiem dabā balstītiem risinājumiem, lai pielāgotos klimata pārmaiņām, veicinātu bioloģisko daudzveidību un vairotu labbūtību.

Koki, it īpaši tie, kuri ir vairākus gadu desmitus veci, ir liela vērtība un tos ir nepieciešams pasargāt. Lielie koki sniedz būtiskus ekosistēmu pakalpojumus – tie ne tikai regulē pilsētas mikroklimatu, spēj aizturēt lietus ūdeni spēcīgu nokrišņu laikā un uztur bioloģisko daudzveidību, bet arī uzlabo pilsētas iedzīvotāju un apmeklētāju mentālo un fizisko veselību. Nav iespējams taisnīgi noteikt kompensāciju par liela pilsētas centrā augoša koka aizstāšanu¹⁷. Jauni koki un dižstādi nevar aizstāt vairākus gadu desmitus vecu koku, jo tiem ir nepieciešams ilgs laiks, līdz tie izaugs pietiekami lieli, lai sniegtu tādus pašus ekosistēmu pakalpojumus kā ilggadēji auguši koki.

---

17 Pauleit and al., 2002; Dmuchowski and al., 2011 in Suchoka and al., 2023, Comparison of Ecosystem Services and Replacement Value calculations performed for urban trees, Ecosystem Services, Volume 63

Tāpēc iespēju robežās ir jāsargā ilggadēji auguši koki no to ciršanas, un tiem ir jānodrošina labvēlīgi augšanas apstākļi, atjaunojot to zemsedzi un veicot pareizu kopšanu.

Koku ciršanu regulē arī atsevišķs normatīvais regulējums – Rīgas Pašvaldības saistošie noteikumi par ārpus meža augošu koku aizsardzību, uzturēšanu un ciršanu. Saistošie noteikumi nosaka kārtību, kādā īstenojama ārpus meža augošu koku aizsardzība un uzturēšana, ciršanas izvērtēšanas un publiskās apspriešanas procedūras, kā arī zaudējumu atlīdzības par dabas daudzveidības samazināšanu aprēķināšanas un atlīdzināšanas kārtību Rīgas valstspilsētas pašvaldības administratīvajā teritorijā. Atlīdzība par dabas daudzveidības samazināšanu tiek novirzīta koku stādīšanai pašvaldības īpašumā esošās teritorijās.

Pašvaldība katru gadu Rīgā iestāda vairākus simtus koku, tajā pašā laikā arī nozīmīgs koku skaits pašvaldības īpašumos tiek izcirsts. Pārsvārā pašvaldībā tiek cirsti nokaltuši, bojāti un bīstami koki, kā arī koki būvobjektos.

Saskaņā ar ES Dabas atjaunošanas regulu, sākot ar 2031. gadu koku vainagu projekcijai būs jāpalielinās, kas nozīmē, ka, lai kompensētu nocirsto koku vainagu projekciju platību, būs jāstāda jauni koki. Šī prasība attieksies uz tām teritorijām, kurās iedzīvotāju blīvums pārsniedz 300 iedzīvotājus uz kvadrātkilometru.

Daudzpakāpju ielu apstādījumi ar kokiem un ielu apstādījumi bez kokiem ienes zaļo infrastruktūru blīvi apbūvētā un intensīvi izmantotā teritorijā – ielā. Arī ielu

Ūdens teritorijas

Rīgā ir liela ūdens teritoriju daudzveidība – Daugava, mazāka izmēra upes un kanāli, vairāki ezeri, kā arī diķi un mākslīgas ūdens krātuves. 16.5% no Rīgas teritorijas ir zonētas kā ūdens teritorija. Ūdens teritorijas sniedz plašu ekosistēmu pakalpojumu klāstu un ir īpaši vērtīgas klimata pārmaiņu un bioloģiskās daudzveidības kontekstā – ūdens teritorijas dzesē gaisu, uzņem lietus ūdeni un ir dzīvotne dažādām augu un dzīvnieku sugām, kas ir svarīgi bioloģiskās daudzveidības saglabāšanai un veicināšanai. Ūdenstilpņu un ūdensteču renaturalizācijā un sanācija arī var dot būtisku ieguldījumu plūdu riska un vides piesārņojuma mazināšanai. Ūdensmalām ir liels potenciāls kļūt par jaunām zaļajām zonām un uzlabot pilsētas lietotāju dzīves kvalitāti.

Zaļās infrastruktūras ieguvumi

Bioloģiskā daudzveidība

Bioloģiskā daudzveidība ir komplekss koncepts, ņemot vērā, ka sugu daudzveidība, daudzveidība vienas sugas ietvaros un ģenētiskā daudzveidība nav pilnībā redzamas un aptveramas. Bioloģiskā daudzveidība pilsētvidē ir būtiska zaļās infrastruktūras komponente – bioloģiski daudzveidīga zaļā infrastruktūra ir noturīgāka pret tādiem klimata pārmaiņu radītiem riskiem kā ilgstošs sausums vai karstums. Klimata pārmaiņas var veicināt jaunu slimību un kaitēkļu izplatību – bioloģiski daudzveidīga zaļā infrastruktūra ir arī izturīgāka pret šāda veida ietekmi, jo tikai viena vai daļa no zaļās infrastruktūras elementiem tiks ietekmēta. Rīgā šobrīd visvairāk bioloģisko daudzveidību apdraud dažādas dzīvnieku un augu invazīvās sugas, tāpēc svarīgi ir stiprināt pilsētas centienus tās apkarot. Vēl viens svarīgs bioloģiskās daudzveidības faktors ir savienojamība – savienojot dažādās zaļās teritorijas tiek veicināta sugu izplatība un pārvietošanās lielākās teritorijās un līdz ar to – lielāka daudzveidība.

Būtisks bioloģiskās daudzveidības stūrakmens Rīgā ir īpaši aizsargājamas dabas teritorijas. Savukārt pilsētas pļavas ir svarīgs bioloģiskās daudzveidības elements pilsētvidē.

Veselība

Zaļajai infrastruktūrai pilsētvidē ir nozīmīga loma tās iedzīvotāju veselības uzlabošanā. Zaļās infrastruktūras neesamībai, nevienmērīgam pārklājumam vai tās trūkim pilsētvidē ir negatīva ietekme uz iedzīvotāju veselību, dzīves kvalitāti un pat mūža ilgumu – salīdzinājumā ar 31 Eiropas galvaspilsētu, Rīga un vēl četras Eiropas galvaspilsētas ir īpaši izceltas kā galvaspilsētas ar ir visaugstāko mirstības slogu nevienmērīga zaļās infrastruktūras pārklājuma dēļ¹⁸.

18 Barboza un al., Green space and mortality in European cities: a health impact assessment study (2021)

Pasaules Veselības organizācija norāda¹⁹ uz virkni ieguvumu cilvēku fiziskajai un mentālajai veselībai, kurus sniedz zaļās infrastruktūras pieejamība – uzlabota mentālā veselība un kognitīvās funkcijas, samazināta saslimstība ar sirds un asinsvadu slimībām, samazināta 2. tipa diabēta izplatība, uzlaboti grūtniecības rezultāti un samazināta mirstība. Ietekmes līmenis uz veselību ir atkarīgs no zaļās infrastruktūras elementu izmēra, veģetācijas tipa, labiekārtojuma līmeņa (iekārtotas takas, ūdens punkti, soliņi, bērnu laukumi, labierīcības u.c.), kā arī no attāluma no dzīvesvietas. Ilgtspējīgas pilsētvides attīstībai ir izstrādāti Eiropas kopējie indikatori²⁰. Attiecībā uz zaļās infrastruktūras pieejamību kā indikators izvirzīts iedzīvotāju īpatsvars, kas dzīvo ne vairāk kā 300 m attālumā no vismaz 5000 m² lielas zaļās teritorijas.

Rīgas valsts un pašvaldības funkciju nodrošināšanai nepieciešamo teritoriju tematiskais plānojums nosaka konkrētus mērķus, lai nodrošinātu publiskās ārtelpas teritoriju pieejamību, tostarp, nodrošināt to, ka vismaz 80% apkaimes iedzīvotāju blīvi apdzīvotajās apkaimes daļās (iedzīvotāju skaits pārsniedz 50 iedz./ha) ir sasniedzamas dabas un apstādījumu teritorijas 300 m rādiusā, visiem apkaimes iedzīvotājiem 1000 m rādiusā ir sasniedzamas pilsētas nozīmes dabas un apstādījumu teritorijas un vismaz 50% apkaimes iedzīvotāju ir sasniedzamas ūdensmalas 500 m rādiusā. Lai gan noteiktie mērķi ir ambiciozi, to izpilde uzlabotu visu Rīgas iedzīvotāju dzīves kvalitāti un nodrošinātu vienmērīgāku zaļās infrastruktūras klājumu. Lai virzītos uz šo mērķu izpildi, nepieciešams izvērtēt esošo situāciju attiecībā uz šiem indikatoriem un noteikt konkrētus pasākumus to sasniegšanai.

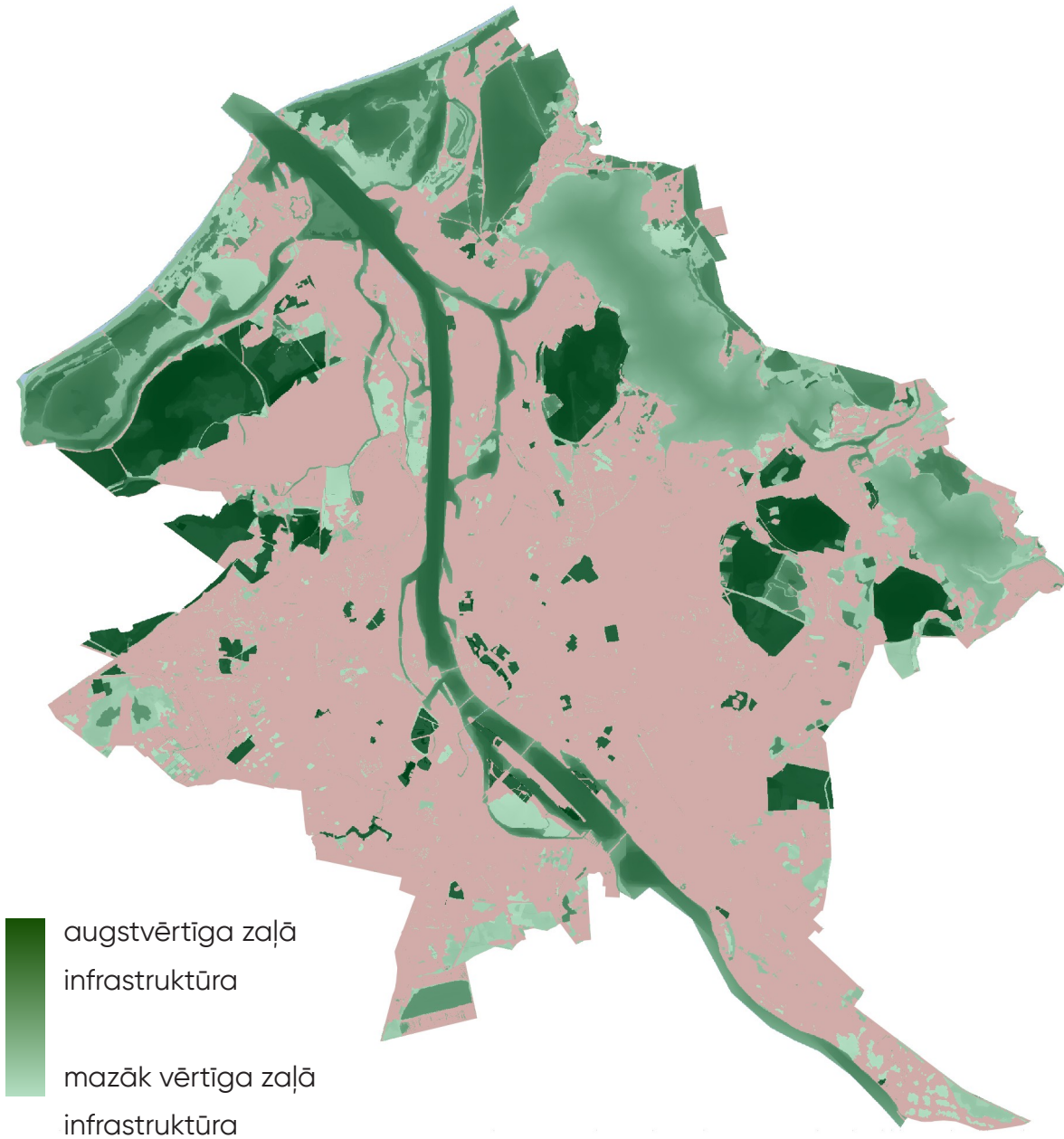
Zaļā infrastruktūra dod ieguldījumu arī citiem pilsētas līmenī izvirzītajiem mērķiem, kam ir pozitīva ietekme uz iedzīvotāju veselību – zaļā infrastruktūra samazina gaisa un trokšņa piesārņojumu. Tā ir arī svarīgs pilsētas attīstības elements gan no iedzīvotāju, gan no nekustamā īpašuma īpašnieku viedokļa. Plāna izstrādes laikā notikušās fokusgrupās tika uzsvērtā zaļās infrastruktūras pieejamība. Iedzīvotājiem zaļās apkaimes ir viens no aspektiem, kas nosaka dzīvesvietas izvēli. Arī nekustamo īpašumu attīstītāji vērtē apkārtnē esošo zaļo infrastruktūru pirms uzsāk jaunu projektu attīstību.

Projekta "LIFE LATESTadapt" ietvaros tika izmantota ekosistēmu pakalpojumu kartēšanas pieeja, lai identificētu teritorijas ar augstu un ļoti augstu vidi regulējošo pakalpojumu vērtējumu. Vidi regulējošie ekosistēmu pakalpojumi ir ieguvumi no ekosistēmā notiekošiem pašregulācijas procesiem. Papildus novērtējumā tika integrēti biotopu kartēšanas rezultāti un citi būtiski telpiskie dati (piemēram, pilsētu izstrādātie apstādījumu plānu dati), lai noteiktu prioritārās ZI zonas. Veiktais kartējums norāda uz nevienmērīgu zaļās infrastruktūras pārklājumu Rīgā, kā arī šo teritoriju ierobežoto daudzumu RVC un tā AZ.

19 World Health Organization, "Urban green spaces and health" (2016)

20 Ambiente Italia Research Institute, European Common Indicators (2003) https://www.gdrc.org/uem/footprints/eci_final_report.pdf

Zaļās infrastruktūras novērtējums
Avots: projekts "LIFE LATESTadapt"

1.4. ZAĻĀS INFRASTRUKTŪRAS PĀRVALDĪBA UN APSAIMNIEKOŠANA

Esošais atbildību sadalījums

Mājokļu un vides departamenta (MVD) pārziņā ir sekojošas zaļās infrastruktūras funkcijas:

- kapsētu izveidošana, uzturēšana un kapsētu pakalpojumu organizēšana;
- vides aizsardzības un dabas resursu racionālas izmantošanas uzraudzība un pašvaldības meliorācijas sistēmas ekspluatācijas un uzturēšanas organizēšana;
- vides aizsardzības plānu, programmu un projektu izstrādes organizēšana;
- vides kvalitātes uzlabošanas pasākumu organizēšana un veikšana;
- Rīgas pilsētas ilgtspējīgas attīstības veicināšana atbilstoši Olborgas hartas prasībām, Olborgas saistībām, kā arī Apvienoto Nāciju Organizācijas un Eiropas Savienības iniciatīvām un Latvijas Republikas vides politikas plānošanas dokumentiem ilgtspējīgas attīstības jomā.

MVD vides aizsardzības un pārvaldības jomā veic šādus uzdevumus:

- pārzina vides aizsardzības prasību ievērošanu, bioloģiskās daudzveidības saglabāšanu, dabas resursu racionālu izmantošanu;
- organizē vides politikas dokumentu (stratēģiju, programmu, koncepciju u. c.) izstrādi;
- veic vides informatīvo datubāžu veidošanu un to regulāru aktualizāciju;
- nodrošina gaisa kvalitātes pārraudzību un gaisa monitoringu pašvaldības līmenī atbilstoši normatīvo aktu prasībām;
- pauž viedokli un sniedz priekšlikumus par paredzētās darbības ietekmi uz vidi saskaņā ar likumu "Par ietekmes uz vidi novērtējumu" atbilstoši vides aizsardzības prasībām;
- pārzina vides aizsardzības prasību ievērošanu, bioloģiskās daudzveidības saglabāšanu, dabas resursu racionālu izmantošanu atbilstoši normatīvo aktu prasībām gan mežu apsaimniekošanā, gan īpaši aizsargājamo dabas teritoriju un mikroliegumu apsaimniekošanā;
- pārzina pilsētas apstādījumus, plāno un organizē ielu apstādījumu, kā arī pašvaldības izglītības iestāžu teritorijās un valdījumā esošo publisko apstādījumu apsaimniekošanu un atjaunošanu;
- atbilstoši savai kompetencei uzrauga īpaši aizsargājamās dabas teritorijas un mikroliegumus, organizē to apsaimniekošanu.

SIA "Rīgas meži" daļa "Dārzi un parki" nodrošina galvaspilsētas dārzu, parku, skvēru un citu pilsētvides objektu apsaimniekošanu, rūpējoties par 453 hektāriem dārzu, parku un apstādījumu, kā arī par 367 hektārus plašo kultūras un atpūtas parku "Mežaparks".

Zaļo infrastruktūru pašvaldības teritorijā attīsta dažādas pašvaldības iestādes projektu ietvaros, piemēram, MVD, Ārtelpas un mobilitātes departaments (ĀMD) un arī Īpašumu departaments (ĪD). Piemēram, kokus stāda dažādās vietās un dažādu projektu ietvaros – gar ielām, izbūvējot ceļu infrastruktūru, labiekārtojot pašvaldības īpašumu ārtelpu, utt.

Par lietus ūdens novadišanu pilsētā dažādas kompetences tiek dalītas starp trim struktūrvienībām. MVD pārziņā ir meliorācijas sistēmu ekspluatācija un uzturēšana, tostarp, hidrogrāfisko tīklu pārziņāšana un uzturēšana, kā arī atzinumu sniegšana par meliorācijas īpašo noteikumu prasību risinājumiem būvprojektos un īpašo noteikumu izdošana meliorācijas un vides prasībām projektēšanai. ĀMD ir atbildīgs par lietus ūdens novadišanas sistēmu – par maģistrālajiem lietus notekūdeņu kanalizācijas kolektoriem un sūkņu stacijām, kurās pārsūknē lietus notekūdeņus no šiem kolektoriem, caurtekām zem ielām, ielu sarkano līniju robežās esošajām akām ūdens novades sistēmā lietus notekūdeņu uzņemšanai un to pievadi lietus ūdeņiem ielu telpā, kā arī ĀMD ir uzdots izstrādāt lietusūdens novadišanas sistēmu atjaunošanas, apsaimniekošanas un attīstības principus un realizēt to ieviešanu atbilstoši Rīgas domes apstiprinātajai koncepcijai. Savukārt SIA "Rīgas ūdens" ir atbildīga par notekūdeņu attīrīšanu un novadišanu vidē, tajā skaitā virszemes ūdensobjektos, kā arī par notekūdeņu savākšanu centralizētajās kanalizācijas sistēmās (izņemot notekūdeņu savākšanu lietus kanalizācijas sistēmās) no piederības robežas un novadišanu līdz notekūdeņu attīrīšanas iekārtām. Vietās, kur nav ierīkota kanalizācijas sistēma, kura paredzēta notekūdeņu un lietus notekūdeņu novadišanai pa diviem atsevišķiem cauruļvadiem, centralizētajā kanalizācijas sistēmā tiek savākti arī lietus notekūdeņi. RVC un tā AZ lielākoties nav izbūvētas atsevišķas lietus notekūdeņu sistēmas.

Zaļās infrastruktūras apsaimniekošanas un pārvaldības izaicinājumi

Veiksmīgai zaļās infrastruktūras attīstībai un dabā balstītu risinājumu ieviešanai, pārvaldībai un apsaimniekošanai Rīgas zaļināšanas plāna izstrādes gaitā ir identificēti vairāki izaicinājumi un šķēršļi.

Sistēmiski izaicinājumi pašvaldības līmenī

Sistemātiskas pieejas un plānošanas trūkums. Pašvaldībā nepastāv vispārēja politika dot priekšroku dabā balstītu risinājumu ieviešanai. Ārtelpas projektos, piemēram, ielu pārbūvē, sistemātiski netiek vai netiek pietiekami iekļauta zaļā infrastruktūra.

Pieejamā finansējuma trūkums. Nepietiekami līdzekļi, lai pilnvērtīgi attīstītu un pilnveidotu zaļo infrastruktūru un lai to sistemātiski iekļautu visos publiskās ārtelpas projektos.

Zināšanu trūkums par dabā balstītiem risinājumiem, mazattīstīta prakse, pieredzes trūkums un vēlme ilgtspējīgu un dabā balstītu risinājumu ieviešanā, tostarp, ilgtspējīgu lietus ūdens uzkrāšanas un novadīšanas risinājumu ieviešana; zināšanu un pieredzes trūkums par ilgtspējīgu un dabā balstītu risinājumu uzturēšanas un apsaimniekošanas prasībām. Birokrātiskais slogs pašvaldībā nozīmē, ka pieejamie cilvēkresursi nav pietiekami, lai nodrošinātu ātrāku zaļās infrastruktūras projektu īstenošanu.

Sabiedrības iesaiste, informēšana un izglītošana par vides, ilgtspējas un klimata pārmaiņu jautājumiem nenotiek sistemātiski un par to pašvaldībā nav noteikta atbildīgā iestāde. Sabiedrības informētībai un izpratnei par šodienas un nākotnes izaicinājumiem, kā arī nepieciešamajiem risinājumiem ir svarīga loma, lai īstenotu pārmaiņas pilsētvidē un lai tās gūtu arī sabiedrības atbalstu. Šī plāna īstenošanas kontekstā iedzīvotājiem ir loma esošās zaļās infrastruktūras saglabāšanā un jaunu dabā balstītu risinājumu ieviešanā gan pašvaldības īpašumos, gan privātās teritorijās, kam ir nepieciešama rīcība no pašvaldības puses – to arī skaidri norāda 2024. gadā notikusī Klimata asambleja²¹, kurā 13 no 41 rekomendācijām ir par sabiedrības iesaisti un informēšanu un 7 par dažādiem atbalsta mehānismiem. Stiprinot sistemātisku sabiedrības iesaisti un informēšanu, tostarp, izglītības iestāžu līmenī, pilsētā ir iespējams īstenot plašāku rīcību klāstu, kas atbilst iedzīvotāju vajadzībām un kas uzlabo pilsētvidi.

Pazemes inženierkomunikāciju izvietojums teritorijās, kas ir blīvi apbūvētas un kurās zaļie risinājumi sniegtu vislielāko pievienoto vērtību, ir grūtības saņemt saskaņojumu no inženierkomunikāciju turētājiem, ja inženiertīklu aizsargjoslās ir paredzēti tāda veida apstādījumi, kuriem ir nepieciešama telpa pazemē sakņu attīstībai (koki, lieli krūmi). Spēkā esošais regulējums neņem vērā jaunākos tehniskos risinājumus, kas nodrošina pazemes inženierkomunikāciju un augu sakņu līdzpastāvēšanu.

Nepietiekama koku aizsardzība, it īpaši teritorijās, kur zaļā infrastruktūra ir nepietiekama un kur plūdu risks un karstumsala ir klātesoši. Normatīvajā regulējumā noteiktā kompensācija ir nepietiekama, lai zaudētos ekosistēmu pakalpojumus apjaunotu – jaunu koku stādīšana un apsaimniekošana RVC un tā AZ, ja tā vispār ir iespējama pazemes inženierkomunikāciju dēļ, var izmaksāt pat desmitus reižu vairāk kā saņemtā kompensācija, kā arī, šiem kokiem ir jāaug vairākus desmitus gadu, lai sasniegtu zaudētā koka izmēru un ekosistēmu pakalpojumu klāstu. Pašvaldībā nepietiekami tiek izvērtēta koku saglabāšana, projektējot būvdarbus un īstenojot būvniecības projektus, tiek nocirsts liels skaits koku, bet vietā netiek iestādīti vai tiek iestādīti tikai daži koku stādi.

Kultūrvēsturiskā mantojuma saglabāšanas mērķi var būt pretrunā ar zaļās infrastruktūras attīstību gadījumos, kad apstādījumi var aizsegt kultūrvēsturisko mantojumu (ēku) vai gadījumos, kad ir iecere veidot jaunus apstādījumus tur, kur tie vēsturiski nav bijuši. Kultūrvēsturiskā mantojuma aizsardzība ir jāizvērtē pret mūsdienu un nākotnes riskiem un izaicinājumiem, kas saistīti ar klimata pārmaiņām un sabiedrības veselību, kā arī vajadzībām pilsētvidē, ņemot vērā, ka RVC un tā AZ dabā balstītu risinājumu ieviešana sniegtu vislielāko pievienoto vērtību, balstoties uz šajā Plānā veikto analīzi.

21 Rīgas iedzīvotāju klimata asamblejas rekomendācijas, 2024. gads
<https://www.zalabriviba.lv/41-priekslikums-zalakai-rigai-nosledzas-pirma-iedzivotaju-asambleja-par-klimatu/> Skat. pielikumu Nr. 3. "Klimata asamblejas rekomendāciju izvērtējums"

Zaļās infrastruktūras pārvaldības izaicinājumi saistībā ar zaļās infrastruktūras plānošanu un uzturēšanu

- sadrumstalota publiskās ārtelpas uzturēšana;
- datu trūkums par zaļo infrastruktūru – nav izveidotas datu iegūšanas, analīzes un monitoringa sistēmas, kā arī nav noteikti konkrēti un pilnvērtīgi kritēriji, lai noteiktu prioritātes zaļās infrastruktūras veidošanā un pilnveidošanā;
- koordinācijas trūkums starp dažādām Rīgas struktūrvienībām – vienā teritorijā tiek īstenoti dažādi projekti vienlaicīgi;
- nevienmērīga sadarbība starp dažādām pašvaldības institūcijām, departamentiem;
- nav skaidrs, kura struktūrvienība ir atbildīga par zaļo infrastruktūru visas pilsētas mērogā;
- pietrūkst viena "tēmas turētāja" saistībā ar zilo un lietus ūdens infrastruktūru;
- projektos netiek pietiekami domāts par ilgtermiņa apsaimniekošanas procesiem un izmaksām.

Zaļās infrastruktūras apsaimniekošanas izaicinājumi

- ūdens punktu nepietiekamība laistīšanai, automatiskās laistīšanas sistemātiska iekļaušana jaunajos apstādījumos (vai sausumizturīgāku vietējo augu izvēlēšanās, kuriem ir nepieciešama retāka laistīšana), apstādījumu veidošana kastēs, kas regulāri jālaista;
- nepiemērotu koku un augu izvēle;
- kompostēšanas laukuma nepieciešamība;
- pretslīdes materiālu (sāls maisījums) negatīvā ietekme uz koku dzīvotspēju un to attīstību.

2. PLĀNA MĒRKĪS UN POLITIKAS REZULTĀTI

2.1. MĒRĶIS UN VĪZIJA

Plāna vīzija un mērķis

Rīga ir zaļa, ilgtspējīga un klimatnoturīga pilsēta, kura veiksmīgi pielāgojas klimata pārmaiņām un nodrošina pieejamību kvalitatīvai zaļai infrastruktūrai tās iedzīvotājiem. Klimata pārmaiņu radītie riski pilsētvidē ir mazināti un tās infrastruktūra ir noturīga pret ekstremālu laikapstākļu radītiem izaicinājumiem. Pilsētas attīstība ir virzīta uz tās iedzīvotāju; rūpes par tās fizisko un mentālo veselību ir pilsētas plānošanas stūrakmens. Rīgas pilsētas iedzīvotājs droši un komfortabli pārvietojas pa pilsētvidi, kura ir estētiski pievilcīga, pārdomāta, daudzfunkcionāla un ilgtspējīga. Zaļās infrastruktūras tīklojums ir brīvi pieejams dzīvesvietas tuvumā, un tas sastāv no dabas un apstādījumu teritorijām un daudzpusīgiem dabā balstītiem risinājumiem. Zaļā infrastruktūra ir klātesoša arī visblīvāk apbūvētajās teritorijās un ielu telpā. Rīga piesaista iedzīvotājus ar savu mēreno klimatu un patīkamo un apzaļumoto pilsētvidi, kas ir baudāma neatkarīgi no laikapstākļiem.

Plāna mērķis ir veicināt Rīgas pilsētas pielāgošanos klimata pārmaiņām, veidojot kvalitatīvu publisko ārtelpu un zaļo infrastruktūru, izmantojot dabā balstītus risinājumus, kā arī veicinot iedzīvotāju un uzņēmēju zaļās infrastruktūras attīstīšanu savos un pašvaldības īpašumos.

2.2. STRATĒĢISKIE MĒRĶI

Zaļāka Rīga

Zaļāka Rīga nozīmē plašāku zaļās infrastruktūras attīstību, dabas klātbūtnes palielināšanu Rīgā un dabā balstītu risinājumu ieviešanu teritorijās, kur tie sniegs vislielāko pievienoto vērtību, tādējādi uzlabojot pilsētvidi un piekļuvi zaļajām teritorijām. Zaļāka Rīga pašvaldības pārvaldītajās teritorijās nozīmē plašāku zaļās infrastruktūras izmantošanu Rīgas ielās, zaļo koridoru veidošanu un pašvaldības īpašumu apzaļumošanu. Zaļāka Rīga ir arī privāto īpašumu zaļināšana gan daudzdzīvokļu māju pagalmos, gan arī publiski pieejamos privātos īpašumos.

Klimatnoturīga Rīga

Klimatnoturīga Rīga atbilst pieaugošai vajadzībai pielāgoties jau šobrīd notiekošajām klimata pārmaiņām, kā arī ņemt vērā nākotnes klimata pārmaiņas. Dabā balstītiem risinājumiem ir liels potenciāls mazināt klimata pārmaiņu ietekmi uz pilsētu, tās iedzīvotājiem un infrastruktūru, kā arī papildus tie sniedz ieguvumus arī citās jomās – uzlabo fizisku un mentālo veselību, veicina bioloģisko daudzveidību, paplašina ekosistēmu pakalpojumu klāstu un kopumā uzlabo pilsētvides kvalitāti. Klimatnoturīga Rīga ir tāda, kurā, neskatoties uz aizvien biežāk novērotiem ekstremāliem laikapstākļiem, tās iedzīvotāju dzīves kvalitāte nesamazinās, kā arī netiek nodarīti būtiski zaudējumi pilsētas infrastruktūrai, pateicoties dabā balstītu risinājumu izmantošanai.

Ilgspējīgi apsaimniekota zaļā infrastruktūra

Ilgspējīgi apsaimniekota zaļā infrastruktūra nozīmē racionālu un ekonomisku resursu izmantošanu, uzlabotu zaļās infrastruktūras kvalitāti un skaidri sadalītus pienākumus un funkcijas attiecībā uz zaļās infrastruktūras apsaimniekošanu Rīgas pašvaldībā. Ilgtspējīgi apsaimniekota zaļā infrastruktūra nozīmē arī bioloģiskās daudzveidības saglabāšanu un palielināšanu.

Zaļāka Rīga

1. Vairāk un kvalitatīvāka ZI pašvaldības īpašumos

2: Iedzīvotāji, attīstītāji un apsaimniekotāji ievieš DBR

Klimatnoturīga Rīga

3. Mazinātas teritorijas ar karstumsalu

4: Plūdu seku mazināšana

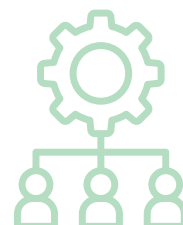

Ilgspējīgi apsaimniekotata zaļā infrastruktūra

5: Saglabāta un palielināta bioloģiskā daudzveidība

6: Skaidra un ilgtspējīga ZI pārvaldība

2.3. POLITIKAS REZULTĀTI

1. Vairāk un kvalitatīvāka zaļā infrastruktūra pašvaldības īpašumos

2. Iedzīvotāji, īpašumu attīstītāji un apsaimniekotāji ievieš dabā balstītus risinājumus savos un pašvaldības īpašumos

3. Mazināta teritoriju platība ar karstumsalu

4. Mazināta ekstremālu lietus plūdu ietekme uz iedzīvotājiem un infrastruktūru

5. Saglabāta un palielināta bioloģiskā daudzveidība

6. Skaidra un ilgtspējīga zaļās infrastruktūras pārvaldība

2.4. POLITIKAS REZULTATĪVIE RĀDĪTĀJI

Nr.	Rezultatīvais rādītājs	Mērv.	Sākuma vērtība	Mērķa gada vērtība	Datu avots
1. Vairāk un kvalitatīvāka zaļā infrastruktūra pašvaldības īpašumos					
2. Pilsētas iedzīvotāji, īpašumu attīstītāji un apsaimniekotāji aktīvāk ievieš dabā balstītos risinājumus savos un pašvaldības īpašumos					
1.1.	Ūdens necaurļaidīgs segums aizstāts ar apstādījumiem	m2	0	10 000*	MVD, ĀMD, PAD, ĪD
1.2.	Uzlaboti apstādījumi	m2	0	10 000*	MVD, ĀMD, PAD, ĪD
1.3.	Iestādīto kokus skaits	gab	0	7500*	MVD, ĀMD, PAD, ĪD
3. Mazināta teritoriju platība, kurās tiek novērota izteikta karstumsala					
3.1.	Mazināta karstumsalas platība intensīvi izmantotā teritorijā	ha	3 972 500 (2023)	samazinās	PAD
3.2.	Virsmas temperatūras samazinājums teritorijās, kur ir ieviesti DBR	°C	-	-4°C	PAD, RDA
4. Mazināta ekstremālu lietus plūdu ietekme uz iedzīvotājiem un infrastruktūru					
4.1.	Mazināts avārijas izlaižu apjoms	m3	1 018 057 (2025)	samazinās	ĀMD
4.2.	Izbūvētu lietus ūdens uztveršanas dabā balstītu risinājumu platība	m2	0	15 000*	ĀMD, MVD, ĪD, PAD
4.3.	Izbūvētais aizturētais vai uzkrātais lietus ūdens apjoms	m3	0	tiks precizēts	ĀMD, MVD, ĪD, PAD
5. Saglabāta un uzlabota bioloģiskā daudzveidība					
5.1.	Pilsētā novēroto putnu un tauriņu sugu skaits	gab	198 (2022)	nemainīgs	MVD

*kumulatīvs rādītājs par periodu 2027. – 2031. gads

Nr.	Rezultatīvais rādītājs	Mērv.	Sākuma vērtība	Mērķa gada vērtība	Datu avots
6. Skaidra un ilgtspējīga zaļās infrastruktūras pārvaldība					
6.1.	Pašvaldības īstenoto publiskās ārtelpas projektu skaits, kuros ir iekļauta zaļā infrastruktūra	gab	0	25*	ĀMD

*kumulatīvs rādītājs par periodu 2027. – 2031. gads

3. SABIEDRĪBAS LĪDZDALĪBA

Plāna izstrādes laikā notika vairāki sabiedrības iesaistes pasākumi – publiski pasākumi, fokusgrupas, scenāriju darbnīca izglītības iestādē un Klimata asambleja.

Publiskie pasākumi tika veltīti sabiedrības iepazīstināšanai ar Plāna izstrādes procesu un tā mērķiem, informēt par izaicinājumiem un iespējamiem risinājumiem, kā arī bija iespēja noskaidrot sabiedrības skatījumu un to iesaistīt risinājumu izstrādē.

Plāna izstrādes laikā tika organizētas fokusgrupas ar apkaimju iedzīvotāju biedrībām un nekustamo īpašumu attīstītājiem. Fokusgrupās dalībnieki dalījās ar zaļās infrastruktūras lomu apkaimēs un attīstības projektos, pastāvošajām praksēm, atbalstu un šķēršļiem, un deva tiešu pienesumu Plāna rīcību izstrādē, lai nodrošinātu dažādām vajadzībām atbilstošu zaļās infrastruktūras attīstību pašvaldības un privātos īpašumos.

Vienā Rīgas izglītības iestādē notika izglītojoša scenāriju darbnīca, kuras laikā skolēni tika izglītoti par dažādiem vides izaicinājumiem un dabā balstītu risinājumu radītajām iespējām. Skolēni kartēja izglītības iestādei pieguļošo teritoriju, identificēja problēmas un izstrādāja konkrētus risinājumus atbilstoši kartējumam.

Rīgas iedzīvotāju klimata asambleja bija vērienīgākais sabiedrības iesaistes pasākums Plāna izstrādes procesā. Klimata asambleja bija veltīta specifiski Plāna izstrādei. Tās laikā 34 Rīgas iedzīvotāji, kas tika izvēlēti balstoties uz nejaušības principu un ņemot vērā socio-ekonomiskus kritērijus, lai atainotu pilsētas iedzīvotāju dažādību. Dalībnieki tikās 5 pilnas dienas divu mēnešu laikā, iedzīvotāji pirms asamblejas saņēma informatīvu materiālu, pirmās tikšanās reizes notika mācīšanās fāze, kuras laikā iedzīvotāji uzklusēja ekspertus par klimata pārmaiņā, bioloģisko daudzveidību, ilgtspējīgu lietus ūdens apsaimniekošanu un dabā balstītiem risinājumiem, lai nodrošinātu, ka asamblejas dalībnieki pieņem informētus lēmumus. Pārējais asamblejas laiks tika veltīts priekšlikumu izstrādei Plānam un, visbeidzot, lēmumu pieņemšanai. Klimata asamblejas rezultātā tās dalībnieki vienojās par 41 rekomendāciju Plānam un tās tika nodotas Rīgas Domei un atbildīgajām pašvaldības struktūrvienībām. Plāna izstrādes laikā tika izvērtētas rekomendācijas un atbilstoši izstrādātas rīcības, lai ieviestu Rīgas iedzīvotāju piedāvātos risinājumus.

Asambleju organizēja biedrība "Zaļā brīvība" sadarbībā ar Rīgas Enerģētikas aģentūru un ar Pilsētas attīstības departamenta atbalstu.

3.1. KLIMATA ASAMBLEJAS REKOMENDĀCIJAS UN TO IZVĒRTĒJUMS

Klimata asamblejas rekomendāciju ieviešana ar konkrētām Zaļināšanas plāna rīcībām ir atainota shēmā "Rīcību sasaiste ar Klimata asamblejas rekomendācijām" 76. lpp.

1. Identificēt problēmas un to cēloņus zaļās infrastruktūras pārvaldībā. Apvienot visu iesaistīto struktūrvienību pārstāvjus vienotā rīcībgrupā, lai tādējādi uzlabotu Zaļināšanas plāna īstenošanu un pārvaldību.

Viens no Zaļināšanas plāna izstrādes darba grupas uzdevumiem bija identificēt izaicinājumus zaļās infrastruktūras pārvaldībā. Plāna izstrādes procesā šie izaicinājumi tika identificēti un izstrādātas rīcības zaļās infrastruktūras pārvaldības un apsaimniekošanas uzlabošanai. Kā galvenie izaicinājumi zaļās infrastruktūras pārvaldībā tika identificēti sistemātiskas pieejas un plānošanas trūkums, finansējuma trūkums, zināšanu trūkums par dabā balstītiem risinājumiem, nesistemātiska sabiedrības iesaiste, informēšana un izglītošana, pazemes inženierkomunikāciju izvietojums, nepietiekama koku aizsardzība un kultūrvēsturiskā mantojuma saglabāšanas mērķi. Zaļināšanas plānā noteikto rīcību īstenošana uzlabos zaļās infrastruktūras plānošanu un attīstību, piesaistīs ārējo finansējumu, stiprinās pašvaldības darbinieku kapacitāti, aktivizēs sabiedrības iesaisti, kā arī kopumā uzlabos zaļās infrastruktūras apsaimniekošanu.

2. Nodrošināt konsultācijas iedzīvotājiem zaļināšanas jautājumos, iespējams, izveidot vienas pieturas zaļināšanas aģentūru, tostarp izstrādāt zaļināšanas rokasgrāmatu iedzīvotājiem, kuru aktīvi popularizēt.

Zaļināšanas plāna ieviešanas procesā tiks noteikts sabiedrības līdzdalības koordinators, kurš būs atbildīgs par sabiedrības iesaistes mehānismu stiprināšanu un veidošanu. Informatīvu materiālu apkopošana un konsultāciju nodrošināšana iedzīvotājiem, kā arī dažādu materiālu un iespēju popularizēšana būs daļa no koordinatora uzdevumiem.

3. Īstenot sabiedrības izglītošanas kampaņu ar labiem piemēriem zaļināšanā, t.sk. arī no vietējo iedzīvotāju īstenotajiem projektiem. Informēt par dažādiem risinājumiem pilsētvides izaicinājumiem, kas uzlabo situāciju apkaimēs, un sabiedrības iesaistišanos. Kampaņu īstenot gan sociālos tīklos, gan ārtelpā, gan sabiedriskajā telpā. Iekļaut informāciju materiāliem un atbalsta iespējām.

Zaļināšanas plāna ieviešanas procesā tiks noteikts sabiedrības līdzdalības koordinators, kurš būs atbildīgs par sabiedrības iesaistes mehānismu stiprināšanu un veidošanu. Informatīvu materiālu apkopošana par zaļināšanas iespējām un pieejamiem atbalsta mehānismiem, kā arī labākajiem piemēriem, un šo jautājumu popularizēšana būs daļa no koordinatora uzdevumiem.

4. Izstrādāt informatīvu un izglītojošu TV/radio raidījumu sēriju par zaļināšanas jautājumiem, ko aktīvi popularizēt, izplatot dažādos kanālos.

Komunikācija par Zaļināšanas plānā identificētajiem izaicinājumiem un risinājumiem notiks, izmantojot dažādus informācijas izplatīšanas kanālus.

5. Izveidot un ieviest mājaslapā sadaļu ar konsultāciju platformu, kur (1) vērsties pēc informācijas par zaļināšanu, (2) kur pieteikties atbalstam (stādiem, materiāliem), (3) kā veikt aptaujas par iedzīvotāju zaļināšanas interesēm.

Vienā vietā būs pieejama informācija par dažādām iespējām iesaistīties pilsētas zaļināšanā, kā arī iedzīvotāji tiks iesaistīti, lai noskaidrotu viņu viedokli par pilsētas zaļas infrastruktūras attīstību.

6. Pilnveidot georiga.lv funkcionalitāti, pievienojot: 1. iespēju iedzīvotājiem ērti ziņot un kartēt problēmvietas. 2. sniegt ieteikumus; 3. iekļaut informāciju par zaļināšanas plāniem.

Zaļināšanas plāna ieviešanas procesa laikā tiks izveidota tam veltīta sadaļa georiga.lv, tāpat arī iedzīvotāji tiks iesaistīti sabiedriskās zinātnes aktivitātēs.

7. Ieviest instrumentus iedzīvotāju iesaistes veicināšanai zaļināšanas pasākumu īstenošanai. Reizi divos gados rīkot asamblejas (arī veicot grozījumus, atjauninājumus), kurās izvērtēt plāna sasniegšanas sekmes, uzraudzīt plāna ieviešanas procesu.

Zaļināšanas plāna ieviešanas procesā tiks noteikts sabiedrības līdzdalības koordinators, kurš būs atbildīgs par sabiedrības iesaistes mehānismu stiprināšanu un veidošanu.

Zaļināšanas plāna ieviešanas mehānisms paredz ikgadēju ziņojumu par plāna ieviešanas uzraudzību un sasniegto, un ja nepieciešams, veikt plānā grozījumus un atjauninājumus. Plāna ieviešanas procesā nav paredzēts rīkot regulāras asamblejas, lai to īstenotu kvalitatīvi ir nepieciešami būtiski finanšu un cilvēku resursi. Pašvaldība uztur regulāru dialogu ar sabiedrību un neredz nepieciešamību ieviest šādu mehānismu.

8. Sagatavot vadlīnijas (īsas, konkrētas, vizuāli saistošas) par to, ko iedzīvotāji var darīt, lai zaļinātu savus pagalmus, izveidotu bioloģiski daudzveidīgas pļavas, veidotu apstādījumus, izliktu puķpodus, stādītu apdabes ap kokiem utml., tādējādi veicinot iedzīvotāju izpratni un izglītošanu par zaļināšanas jautājumiem.

Zaļināšanas plāna ieviešanas procesā tiks noteikts sabiedrības līdzdalības koordinators, kurš būs atbildīgs par sabiedrības informēšanu, tostarp apkopot informāciju par sabiedrības iesaistes iespējamam un dažādiem atbalsta mehānismiem.

GEO Rīga portālā ir sadaļa "Bioloģiskā daudzveidība Rīgā", tajā ir iekļauts arī Ceļvedis dabas daudzveidībai, kas ir izglītojošs materiāls ar praktiskiem piemēriem, kā iedzīvotāji var uzlabot bioloģisko daudzveidību

9. Izveidot publisku parku, kurā iedzīvotāji (arī uzņēmumi) var izveidot zaļināšanas pilotprojektus, kā arī piešķirt kokus, citus augus un tos kopīgi iestādīt, piemēram, izlaidumos. Nodrošināt iespēju šajā teritorijā talkot. Iznomāt, piegādāt līdzekļus, piem., lāpstas. Parka izveidei prioritāri izvēlēties degradētas teritorijas, kuras vispirms sakopt un sagatavot.

Šobrīd Rīgas iedzīvotājiem ir iespēja uzlabot zaļās teritorijas savās apkaimēs, šī plāna ietvaros šo iesaistes iespēju paplašināsim, piedāvājot iedzīvotājiem arī stādus. Tāpat arī iedzīvotājiem ir iespējas uzlabot zaļo infrastruktūru savās apkaimēs ar līdzdalības projektu konkursu starpniecību. Pašvaldība arī organizē dažādas talkas pilsētas zaļajās teritorijās, tostarp invazīvo sugu apkarošanas talkas.

Pastāv iespēja iedzīvotājiem stādīt kokus pilsētas parkos ar ziedojuma līguma starpniecību.

Tiem iedzīvotājiem, kas vēlas plašāku un regulāru iesaistīti, ir iespēja pašvaldības ģimenes dārziņos iekopt savu teritoriju.

Zaļināšanas plāna ieviešanas procesa laikā iedzīvotāji tiks iesaistīti gan pašvaldības, gan savu īpašumu zaļināšanā.

10. Rīkot konkursu un apbalvot zaļākās daudzdzīvokļu ēkas. Balvas var izmantot turpmākai ēkas apkārtnes teritorijas labiekārtošanai (dāvanu kartes, goda plāksnes utml.)

Zaļināšanas plāna ieviešanas procesā sabiedrības līdzdalības koordinators identificēs dažādus sabiedrības iesaistes mehānismus, tostarp izvērtēs konkursu rīkošanu.

Pastāv arī nacionālā līmeņa gada balva "Latvijas sakoptākais daudzdzīvokļu mājas pagalms" un gada balva "Latvijas sakoptākais daudzdzīvokļu mājas pagalms 2026".

Pļavnieku apkaimes biedrība rīko ikgadēju dārziņu un puķu dobju konkursu "Zaļie pirkstiņi Pļavniekos". Tas aicina iedzīvotājus, apkaimes uzņēmumus un māju pagalmus izrādīt savas izlolotās zaļās zonas un iesaistīties apkaimes labiekārtošanā.

11. Apzināt pamestos un degradētos īpašumus Rīgā un izveidot komunikācijas kanālu pašvaldības mājaslapā, lai to īpašnieki varētu vienoties ar iedzīvotājiem par teritoriju izmantošanu, tostarp sakopšanu un zaļināšanu.

Pašvaldībā šobrīd noris darbs pie neizmantotu teritoriju apzināšanas un komunikācijas platformas veidošanas, kurā īpašniekiem un iedzīvotājiem būs iespējams vienoties par teritoriju pagaidu izmantošanu, piemēram, kopienas dārzu veidošanai. Darbs notiek projekta "Vietēja līmeņa plānošanas politikas pilnveidošana attiecībā uz pagaidu izmantošanu (IMPETUS)".

12. Piešķirt pašvaldības organizēto zaļināšanas aktivitāšu dalībniekiem dāvanu kartes, kuras var izlietot, piem., teātra, kino, zoodārza, botāniskā dārza u.tml. apmeklējumiem.

Pašvaldības organizētos pasākumos iedzīvotāji gūst zināšanas un piedalās pilsētas pilnveidošanā, prakse sistemātiski pašvaldības organizēto zaļināšanas aktivitāšu dalībniekiem piešķirt dāvanu kartes nav plānots ieviest.

13. Rīgas pilsētas pašvaldības izglītības iestādēs aktualizēt zaļināšanas tēmas, organizējot izglītojošas un praktiskas aktivitātes. Izstrādāt rīcības plānu, kā programmu ieviest.

Rīgas skolās tiek organizēts konkurss un izglītojoša iniciatīva "Klimata dienas", kas veicina skolēnu izpratni par klimata pārmaiņām, energoefektivitāti un videi draudzīgu dzīvesveidu. SIA "Rīgas meži" vides izglītības centrs "EkVidO" piedāvā dažādas ekskursijas un nodarbības.

Zaļināšanas plāns paredz sistemātiskas pieejas veidošanu attiecībā uz vides jautājumu integrāciju Rīgas izglītības iestādēs, organizēt izglītojošas un praktiskas aktivitātes par ilgtspējas, klimata pārmaiņu, bioloģiskas daudzveidības un dabā balstītiem risinājumu jautājumiem.

14. Izstrādājot un ieviešot projektus, paredzēt lietus ūdens risinājumus, kas veicina lietus ūdens uzsūkšanos, kā arī, plānojot plašus apstādījumus, ietvert risinājumus lietus ūdens izmantošanai laistīšanai.

Viens no Zaļināšanas plāna mērķiem ir integrēt zaļo infrastruktūru pašvaldības ārtelpas projektos. Ūdens necaurļaidīgu virsmu aizvietošana ar virsmām, kas nodrošina lietus ūdens infiltrācijas, ir identificēta kā daļa no infrastruktūras projektiem Zaļināšanas plānā. Zaļināšanas plāna ieviešanas laikā ir plānots izbūvēt lietus ūdens uzkrāšanas risinājumus laistīšanas vajadzībām.

15. Izstrādāt apstādījumu plānu kā teritorijas plānošanas noteikumu sastāvdaļu, iesaistot visas puses – pašvaldību, valsts iestādes, privāto zemju īpašniekus, uzņēmējus. Definēt attīstāmajām teritorijām minimālo zaļās zonas platību un ieteicamos apzaļumošanas veidus.

Zaļināšanas plāns nosaka problēmteritorijas ar karstuma salu un/vai plūdu risku, kurās prioritāri ir jāievieš dabā balstīti risinājumi, lai šos šos riskus mazinātu. Konkrēti infrastruktūras projekti tiks identificēti un īstenoti Zaļināšanas plāna ieviešanas periodā.

Tāpat arī spēkā esošajam Teritorijas plānojam jau pastāv Apstādījumu struktūras un publisko ārtelpu tematiskais plānojums, tas nosaka, kā pilsētā tiek organizēta, aizsargāta, attīstīta un pārvaldīta zaļā infrastruktūra un publiskā ārtelpa.

Rīgas Teritorijas izmantošanas un apbūves noteikumi nosaka minimālās zaļās zonas platību atkarībā no apbūves tipa. Tāpat arī šie noteikumi uzskaita dažādus zaļās infrastruktūras elementus.

16. Nodrošināt atbalstu apstādījumu plāna īstenošanā un kopšanā. Organizēt regulāras Zaļināšanas dienas, izveidot kontaktpunktu pašvaldībā, ieviešanā piesaistot gan profesionāļus, gan praktikantus.

Zaļināšanas plāns nosaka mērķus zaļās infrastruktūras attīstībai, kā arī ir identificēti iespējamie finansēšanas avoti un tās uzturēšanas nepieciešamība. Zaļināšanas plāna ieviešanā tiks iesaistīti profesionāļi un praktiķi no dažādām pašvaldības struktūrvienībām, lai plānā identificētās rīcības īstenotu, katru gadu nosakot prioritātes.

Plānots stiprināt pašvaldības darbinieku zināšanas un izpratni par dabā balstītiem risinājumiem, lai tos iesviestu pēc iespējas plašāk. Tiks izveidotas vadlīnijas zaļās infrastruktūras veidošanai un apsaimniekošanai pašvaldībā, kā arī rīkotas regulāras apmācības pašvaldības darbiniekiem.

Zaļināšanas plāna ieviešanas procesā tiks noteikts sabiedrības līdzdalības koordinators, kurš būs atbildīgs par sabiedrības iesaistes mehānismu stiprināšanu un veidošanu.

17. Apzaļumot sadalošās ielu joslas un drošības salas.

Šāda prakse jau pašvaldībā pastāv, teritorijās, kur zaļā zonas ir pietiekami platas, izvērtējot inženierkomunikāciju izvietojumu un satiksmes drošību, tiek veidoti apstādījumi. Piemēram, veicot Ģenerāļa Radziņa krastmalas pārbūvi, sadalošās ielu joslās un drošības salās ir integrēti apstādījumi.

18. Vietās, kur tas nemazina satiksmes drošību, sadalošās barjeras starp brauktuvi un ietvi aizstāt ar apstādījumiem (dzīvžogs, krūmi utml.) nevis metāla barjerām.

Zaļināšanas plāna ielu telpu zaļināšana ir izvirzīta kā viena no prioritātēm, tiks veidoti vairāku pakāpju stādījumu starp brauktuvi un ietvi. Metāla barjeru aizvietošana ar zaļo infrastruktūru ir iespējama teritorijās, kurās ir pieejama teritorija gan uz ietves, gan zem tās.

19. Ieviest zaļos risinājumus, atjaunojot vecās vai būvējot jaunas sabiedriskā transporta pieturvietas un slēgtās velo novietnes; (piemēram, zaļie jumti, zaļās sienas, krūmi, puķu kastes, dabiskās pļavas).

Atsevišķās vietās, kur nav apstādījumu un kas potenciāli uzkarst vairāk, tiek ierīkotas sabiedriskā transporta pieturvietas ar ekstensīvu zaļo jumtu ar seduma augu klājumu. Izvērtējot uzturēšanas apsvērumus, to skaits laika gaitā varētu palielināties.

20. Sēt un uzturēt zemu pļautu zālienu uz tramvaja un dzelzceļa sliežu ceļiem, tādējādi nodrošinot lietussūdens uzsūkšanu un mazinot ielu applūšanu.

Vietās, kur izbūvēta atbilstoša sliežu ceļu konstrukcija un pa sliežu ceļiem netiek organizēta autotransporta satiksme, jau šobrīd ir ierīkots zālāja vai cita veida augu segums. Piemēram, 2024. gadā Lastādijas ielā posmā no Centrāltirgus līdz Purviša ielai sliežu ceļu posmā ieklāts dekoratīvo laimiņu segums, savukārt 2026. gadā pabeigtajā 7. tramvaja pagarinājuma izbūves projektā Lastādijas ielā no tirdzniecības centra Dole līdz Ķengaraga mobilitātes punktam ieklāts zaļais segums.

21. Identificēt ielas un nodrošināt atbilstošus apstādījumus tur, kur karstumsalas efekts ir vislielākais. Ielas ar intensīvāko transporta plūsmu izskatīt kā pirmās, kurās šos pasākumus nepieciešams ieviest.

Zaļināšanas plāna izstrādes laikā ir veikts karstumsalas kartējums. Vietās, kur karstumsala un plūdurisks ir visizteiktākie, ir identificētas problēmvietas. Problēmvietas ir izvērtētas atbilstoši teritoriju izmantošanas intensitātei, skatoties uz iedzīvotāju un strādājošo blīvumu, tādējādi identificējot teritorijas, kurās apstādījumi ir jāievieš prioritāri.

22. Izstrādājot Doma laukuma rekonstrukcijas projektu, paredzēt videi draudzīgus risinājumus karstumsalu mazināšanai, grozot attiecīgos saistošos noteikumus (papildināt saist.not. Nr. 38 62. punktu)

Zaļināšanas plāna izstrādes procesā gandrīz visa Vecrīgas teritorija ir identificēta kā problēmvietā, tajā ir konstatēta gan karstumsala, gan applūšanas risks. Izstrādājot Doma laukuma rekonstrukcijas projektu, nepieciešams šos aspektus ņemt vērā, un tajā ieviest dabā balstītus risinājumus šī riska mazināšanai. Saistošo noteikumu formulējums to neliedz.

23. Rīkot konkursus (studentiem, skolēniem, iedzīvotājiem) par labākajām Rīgas apzaļumošanas idejām.

Zaļināšanas plāna ieviešanas procesā sabiedrības līdzdalības koordinators identificēs sabiedrības iesaistes mehānismus, tostarp izvērtēs konkursu rīkošanu. Šādā tipa iniciatīvas jau norisinās, piemēram, hakatonu ietvaros, izglītojošos pasākumos gan iedzīvotājiem, gan skolēniem, kā arī iedzīvotāju koprades darbnīcās.

24. Pārskatīt esošās atbalsta programmas un pilnveidot teritoriju uzturēšanas un labiekārtošanas finansējuma programmu, iedzīvotājiem veicinot zaļināšanu.

Zaļināšanas plāna ieviešanas procesā tiks paplašināts Vides labiekārtošanas projekts, kā arī līdzdalības budžetā zaļās infrastruktūras attīstība tiks noteikta kā horizontāls princips, tādejādi iesaistot iedzīvotājus pilsētas zaļināšanas procesā.

25. Izveidot ziedojumu piesaistes sistēmu – augiem, soliņiem u.c. zaļo teritoriju uzlabošanas pasākumiem.

Rīgas pašvaldības struktūrvienības ziedojumus pieņem, kad fiziskas un juridiskas personas vēlas ziedot parkos kokus un labiekārtojuma elementus. Pašvaldības struktūrvienības gatavo Rīgas Domes lēmumu par ziedojuma pieņemšanu un tālāk seko praktiskās darbības. Ziedojumus vides infrastruktūras uzturēšanai, attīstībai, kā arī stādījumu uzturēšanai un papildināšanai pieņem arī SIA "Rīgas Meži", kur izveidota kārtība ziedojumu pieņemšanai.

26. Samazināt NĪN par ieguldījumiem pilsētai nozīmīgos projektos – lietus ūdens uzsūkšanās sistēmas veidošana dabā balstītos risinājumos, mikroparku izveide u.c. Sasaistīt šo rekomendāciju ieviešanu ar Dabas atjaunošanas regulu.

Šobrīd spēkā ir NĪN atlaide par jaunuzceltām vai pilnībā renovētām ēkām, kurām piešķirts BREEAM International New Construction, BREEAM Refurbishment and Fit-Out, LEED BD +C, DGNB sertifikāts ar vismaz 55% vērtējumu. Šie ilgtspējas sertifikāti iekļauj dabā balstītu risinājumu izmantošanu, arī ilgtspējīgus risinājumus lietus ūdens novadišanai un uzkrāšanai, kā arī zaļās infrastruktūras veidošanai.

27. Izstrādāt atbalsta un līdzfinansējuma instrumentus, tai skaitā privātajam sektoram, dabā balstītiem risinājumiem lietus ūdens novadei un uzkrāšanai laistīšanas nolūkiem.

Šobrīd spēkā ir NĪN atlaide par jaunuzceltām vai pilnībā renovētām ēkām, kurām piešķirts BREEAM International New Construction, BREEAM Refurbishment and Fit-Out, LEED BD +C, DGNB sertifikāts ar vismaz 55% vērtējumu. Šie ilgtspējas sertifikāti arī iekļauj ilgtspējīgus risinājumus lietus ūdens novadīšanai un uzkrāšanai, tostarp laistīšanas nolūkiem.

28. Izveidot konkursus apkaimju un daudzdzīvokļu māju biedrībām ar mazajiem grantiem (līdz 500 eiro), kas nodrošina resursus zaļināšanai (piemēram, melnzemes un stādu iegādei).

Zaļināšanas plāna ietvaros tiks paplašināts Vides labiekārtošanas projekts, kurā iedzīvotājiem būs iespēja ne tikai saņemt melnzemi un sēklas no pašvaldības, bet tiks arī piedāvāti stādi. Melnzeme un stādi ir domāti pašvaldības īpašumu labiekārtošanai. Tiks izvērtēts, kā šādu atbalstu varētu sniegt tādu privātu teritoriju labiekārtošanai, kurās ir plūdu risks un/vai karstumsala.

29. Paredzēt NĪN atlaidi daudzdzīvokļu un privātajiem īpašumiem, zaļo teritoriju attīstīšanai un uzturēšanai, nosakot konkrētus kritērijus (īpaši atbalstot blīvi apbūvētas teritorijas).

Šādu NĪN atlaidi Zaļināšanas plāna ietvaros nav plānots ieviest. Pašvaldība izvērtēs, kā tā varētu sniegt materiālu atbalstu (melnzeme, stādi) tādu privātu teritoriju labiekārtošanai, kurās ir plūdu risks un/vai karstumsala, kas lielākoties ir blīvi apbūvētas teritorijās.

Privātu ēku īpašniekiem ir iespēja labiekārtot savus iekšpagalmus, tostarp veidot zaļo infrastruktūru, piedaloties līdzdalības budžeta konkursos, viens no nosacījumiem šādam atbalstam ir nodrošināt šai teritorijai publisku pieejamību.

Šobrīd NĪN atlaide tiek piemērota vairākos saistītos gadījumos, piemēram, par aizsargājamiem kokiem, īpaši aizsargājamām dabas teritorijām, sanētu teritoriju, bezatlīdzības lietošanā nodotu teritoriju un zaļo sertifikātu.

30. Līdzdalības budžeta konkursa ietvaros nodrošināt mazā labiekārtojuma programmu (t.sk. zaļināšana), vienam projektam paredzot līdz 5000 EUR, lai veicinātu iedzīvotāju iespēju konkurēt ar lielajiem projektiem ar atsevišķu balsojumu. Iesakām šai programmai noteikt 10% no kopējā konkursa budžeta. Noteikt šai programmai atvieglotu projekta ideju iesniegšanas kārtību.

Zaļināšanas plāna ietvaros tiks paplašināts Vides labiekārtošanas projekts, kurā iedzīvotājiem būs iespēja ne tikai saņemt melnzemi un sēklas no pašvaldības, bet tiks arī piedāvāti stādi. Līdzdalības budžeta konkursa ietvaros šādu priekšlikumu īstenot nav iespējams, ņemot vērā šobrīd pieejamos resursus, – spēkā esošā kārtība ir veidota tā, lai iedzīvotāju ieceres tiktu izvērtētas un tiešām īstenotas.

31. Izstrādāt atbalsta programmu dzīvžogu ierīkošanai esošo betona / metāla žogu vietā.

Šāda atbalsta programma Zaļināšanas plāna ietvaros šobrīd nav izstrādāta.

32. Saskaņojot būvprojektus, par prioritāti izvirzīt degradēto teritoriju un esošo ēku revitalizāciju, nevis jaunu teritoriju apbūvēšanu (paātrināt būvatļaujas saņemšanu revitalizācijai).

Rīgas ilgtspējīgas attīstības stratēģija 2030 paredz, ka pirms attīstīt jaunas, neapbūvētas teritorijas, priekšroka jādod degradēto un citu jau urbanizēto teritoriju revitalizācijai un attīstīšanai. Izvēloties jaunās attīstības teritorijas, jārespektē kompakta pilsētas attīstības modelis.

Lai veicinātu degradēto teritoriju revitalizāciju, no 2025. gada ir ieviests NĪN atvieglojums piesārņoto teritoriju sanācijai, izdarot grozījumus Rīgas domes 2021. gada 15. decembra saistošajos noteikumos Nr. 109 "Par nekustamā īpašuma nodokļa atvieglojumu piešķiršanas kārtību Rīgā", 3.13. apakšpunktā.

33. Noteikt, ka zaļinot un labiekārtojot teritorijas par publiskiem līdzekļiem, tām ir jābūt publiski pieejamām.

Apstādījumu veidošana un labiekārtošana par publiskiem līdzekļiem notiek publiski pieejamās teritorijās. Līdzdalības budžeta ietvaros, kad projekti tiek īstenoti iekšpagalmos, tiem ir jābūt publiski pieejamiem desmit gadus no projekta īstenošanas brīža.

34. Veidot un attīstīt gājēju promenādes gar ūdensmalām, kā, piemēram, pagarināt Daugavas promenādi līdz Dārziņiem, veidot promenādi gar Zundas kanālu un citās vietās Rīgā.

Gājēju promenādes gar ūdensmalām tiek veidotas un attīstītas, 2026. gadā tika atklāta Mūkusalas ielas krasta promenāde. Ūdens malu attīstība ir plānota arī nākotnē. Tuvākajā laikā tiks izbūvēts arī veloceļš, kas savienos Dārziņus ar Ķengaragu un pildīs arī promenādes funkciju gar Daugavu.

35. Veidojot jaunas vai atjaunojot esošās rekreācijas vietas (parki, bērnu un sporta laukumi), zemes segumam, ja tāds ir nepieciešams, izmantot ilgtspējīgus un videi draudzīgus risinājumus un materiālus (tai skaitā, ūdeni uzsūcošus materiālus, infiltrējošus ceļa segumus).

Šāda prakse jau tiek īstenota atjaunojot vai izbūvējot laukumu segumus parkos, aktīvās atpūtas vietās, peldvietās, jaunie segumi ir ūdens caurlaidīgi – smilts, grants maisījumi un infiltrējoši mākslīgie segumi.

36. Noteikt un veidot publiski pieejamas zaļās teritorijas rekreācijai un atpūtai dažādās Rīgas apkaimēs un mikrorajonos.

Pašvaldība pakāpeniski attīsta un labiekārto teritorijas rekreācijai – parkus, skvērus, mežaparkus u.c. Šobrīd norit darbi pie apkaimju centru konceptplānu izstrādes, tai skaitā identificējot zaļo teritoriju trūkumu apkaimēs, noteiktas apkaimes ar mazāko publiski pieejamu, kvalitatīvu zaļo teritoriju īpatsvaru. Zaļināšanas plāns paredz arī kabatu parku veidošanu un publisku laukumu zaļināšanu.

37. Ierīkot vismaz vienu labiekārtotu zaļo zonu apkaimēs, kur to vēl nav, iesaistot iedzīvotājus.

Šobrīd iedzīvotājiem ir iespējams labiekārtot zaļās zonas savas apkaimēs ar līdzdalības budžeta starpniecību. Arī attīstot apkaimju centru konceptplānus, tiks palielinātas zaļās zonas apkaimēs, kur tās iztrūkst vai nav pietiekamas.

38. Veicināt ūdensmalu pieejamību iedzīvotājiem un palielināt tajās dabas daudzveidību.

Veicinot ūdensmalu pieejamību iedzīvotājiem pilsētas ūdenstilpju malās, piegulošās teritorijās tiek veidotas labiekārtotas aktīvās atpūtas zonas un ierīkotas peldvietas, aprīkotas ar atpūtas un sporta elementiem, iespēju robežās nodrošinot vides pieejamību, piekļuvi ūdens malai gan kājām gājējiem gan velosipēdistiem. Pie atsevišķām ūdenstilpnēm ir izveidotas pilsētas pļavas. Pašvaldība turpinās veicināt ūdensmalu pieejamību, kā arī uzlabojot bioloģisko daudzveidību, piemēram, ierobežojot invazīvo sugu izplatību un pļaujot niedres.

39. Vētras seku likvidācijas rīcībplānā iekļaut prasību atjaunot izpostīto zaļo teritoriju (iestādīt jaunus kokus, krūmus utml.).

Zaļās infrastruktūras postījumi tiek atjaunoti, bet ne vienmēr tas ir iespējams. Katrs gadījums tiek izvērtēts atsevišķi.

40. Samazināt obligāto zālienu pļaušanas reižu skaitu gadā un palielināt atļauto zāles garumu, sadarbībā ar ekspertiem izstrādājot uzturēšanas vadlīnijas un pielāgojot nosacījumus dažādām teritorijām, lai tiktu nodrošināta cilvēku drošība, netiktu pieļauta invazīvo augu ziedēšana un tiktu veicināta dabas daudzveidība.

Ir pārskatīti saistošie noteikumi Nr. RD-24-270-sn "Rīgas valstspilsētas pašvaldības teritorijas kopšanas un būvju uzturēšanas saistošie noteikumi", tagad tie pieļauj mazāku pļaušanas intensitāti. Zaļināšanas plāna ietvaros tiks pielāgoti dažādi pļaušanas režīmi atkarībā no teritorijas lietošanas veida. Tāpat arī pašvaldības teritorijā tiek veikta regulāra invazīvo sugu ierobežošana, privāto teritoriju īpašnieki tiek aicināti apkarot invazīvās sugas savos īpašumos.

41. Izstrādāt un piedāvāt tipveida zaļināšanas risinājumus, veidojot vienotu pilsētas tēlu un nodrošinot risinājumu replicēšanas vienkāršību.

Zaļināšanas plāna ietvaros tiks izstrādātas Zaļās infrastruktūras vadlīnijas, tie būs skaidri un detalizēti principi, kā arī norādes par to kā pašvaldībā tiek veidota zaļā infrastruktūra. Tipveida zaļināšanas risinājumi nav vēlams risinājums – katra vieta ir savādāka un risinājumus nepieciešams tai pielāgot atkarībā no mikroklimata, apstādījumiem ir jābūt daudzveidīgiem, kā arī ilgtspējīgiem.

4. RĪCĪBAS VIRZIENI UN ĪSTENOŠANAS PASĀKUMI

4.1. Infrastruktūras attīstība

1. Ielu telpas zaļināšana
2. Publisku laukumu zaļināšana
3. Mikromežu izveide
4. Kabatu parku izveide
5. Zaļie risinājumi pašvaldībai piederošās teritorijās
6. Kombinēto lietus ūdens risinājumu ieviešana RVC AZ

4.2. Teritorijas plānošana un pārvaldības stiprināšana

4.2.1. Zaļā infrastruktūra

7. Zaļo teritoriju inventarizācija
8. Rīgas un RVC AZ TIAN uzlabojumi
9. Ciršanas noteikumu pārskatīšana
10. Vadlīnijas zaļajai infrastruktūrai
11. Apmācības programma pašvaldības darbiniekiem
12. Datu apkopošana un analīze
13. ZI apsaimniekošanas sadrumstalotības mazināšana

4.2.2. Lietus ūdens

14. Integrētā komunālo notekūdeņu apsaimniekošanas plāna izveide
15. Komunālo notekūdeņu un lietus ūdens sistēmas inventarizācija
16. Lietus ūdens ietekmes mazināšana RVC AZ
17. Koordinācijas padomes izveide lietus ūdens pārvaldībai

4.3. ZI Apsaimniekošana

18. Invazīvo sugu apkarošana
19. Pilsētas komposta izveide
20. Koku augšanas apstākļu un apdobju uzlabošana
21. ZI apsaimniekošanas karte
22. ZI laistīšanas uzlabošana
23. Alternatīvie pretslīdes materiāli

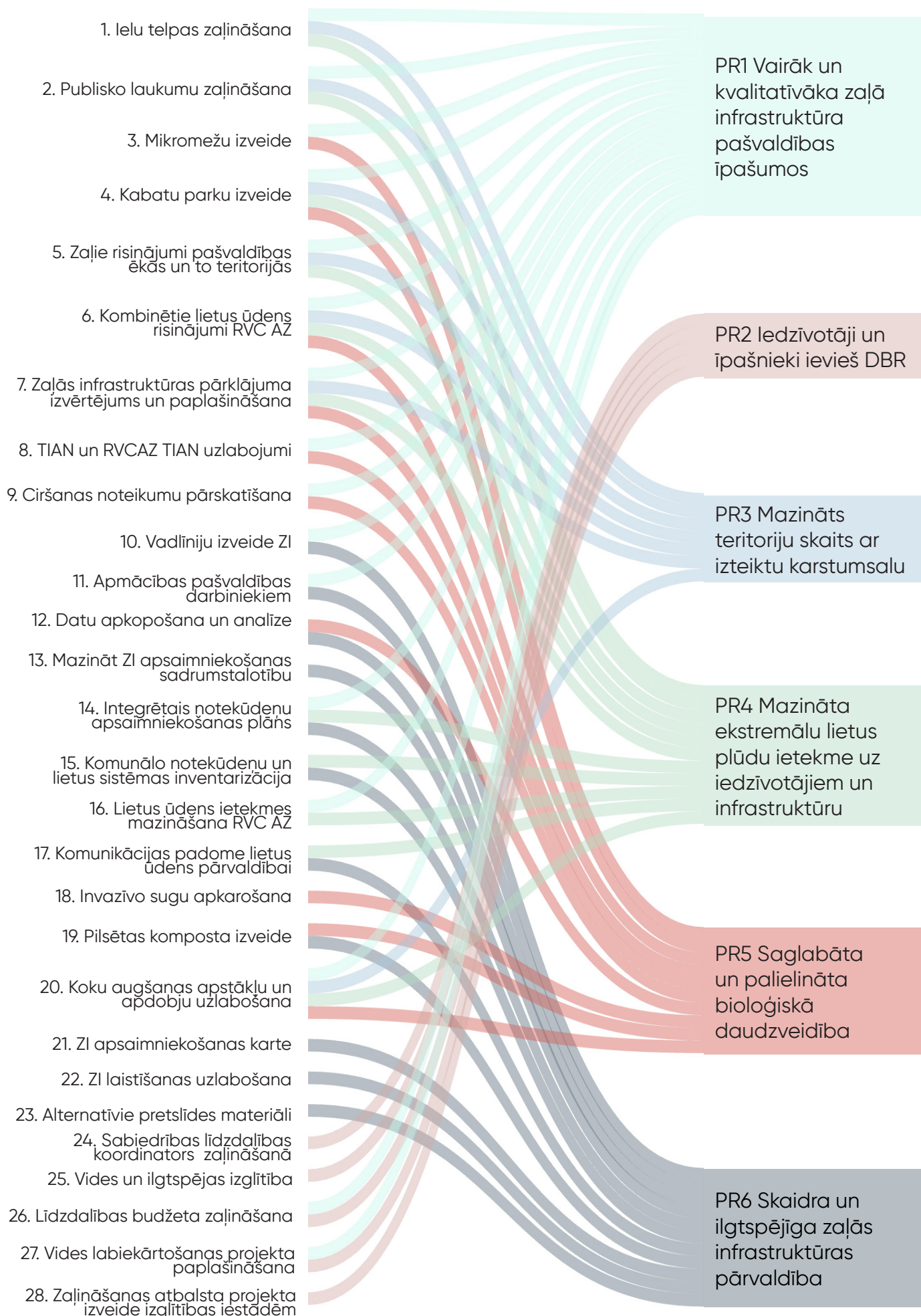
4.4. Sabiedrības aktivizēšana

4.4.1. Izglītošana, informēšana

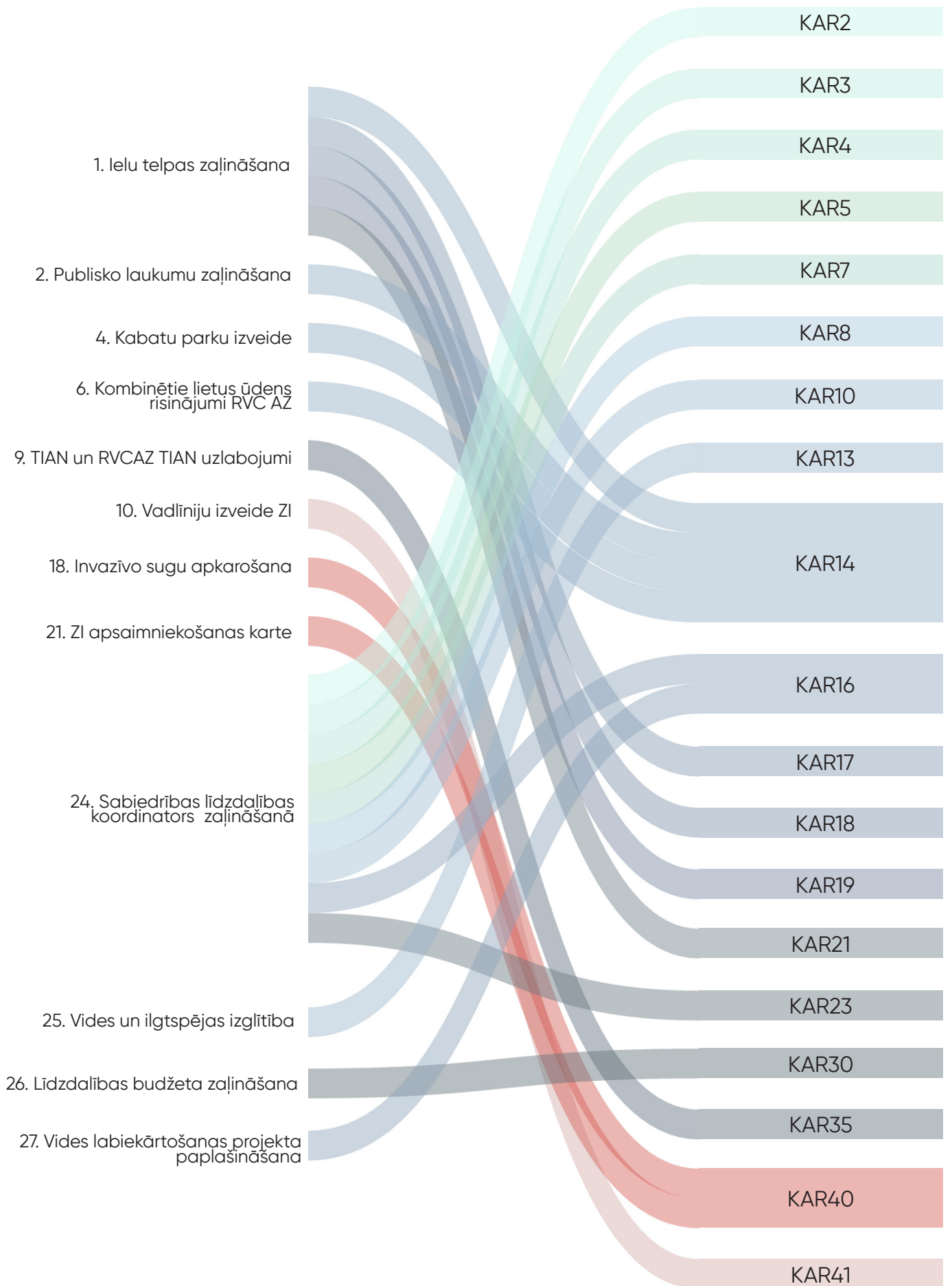
24. Sabiedrības līdzdalības koordinators pilsētvides zaļināšanā
25. Vides un ilgtspējas izglītība

4.4.2. Atbalsta mehānismi

26. Līdzdalības budžets zaļināšanai
27. Vides labiekārtošanas projekta paplašināšana
28. Zaļināšanas atbalsta projekta izveide izglītības iestādēm

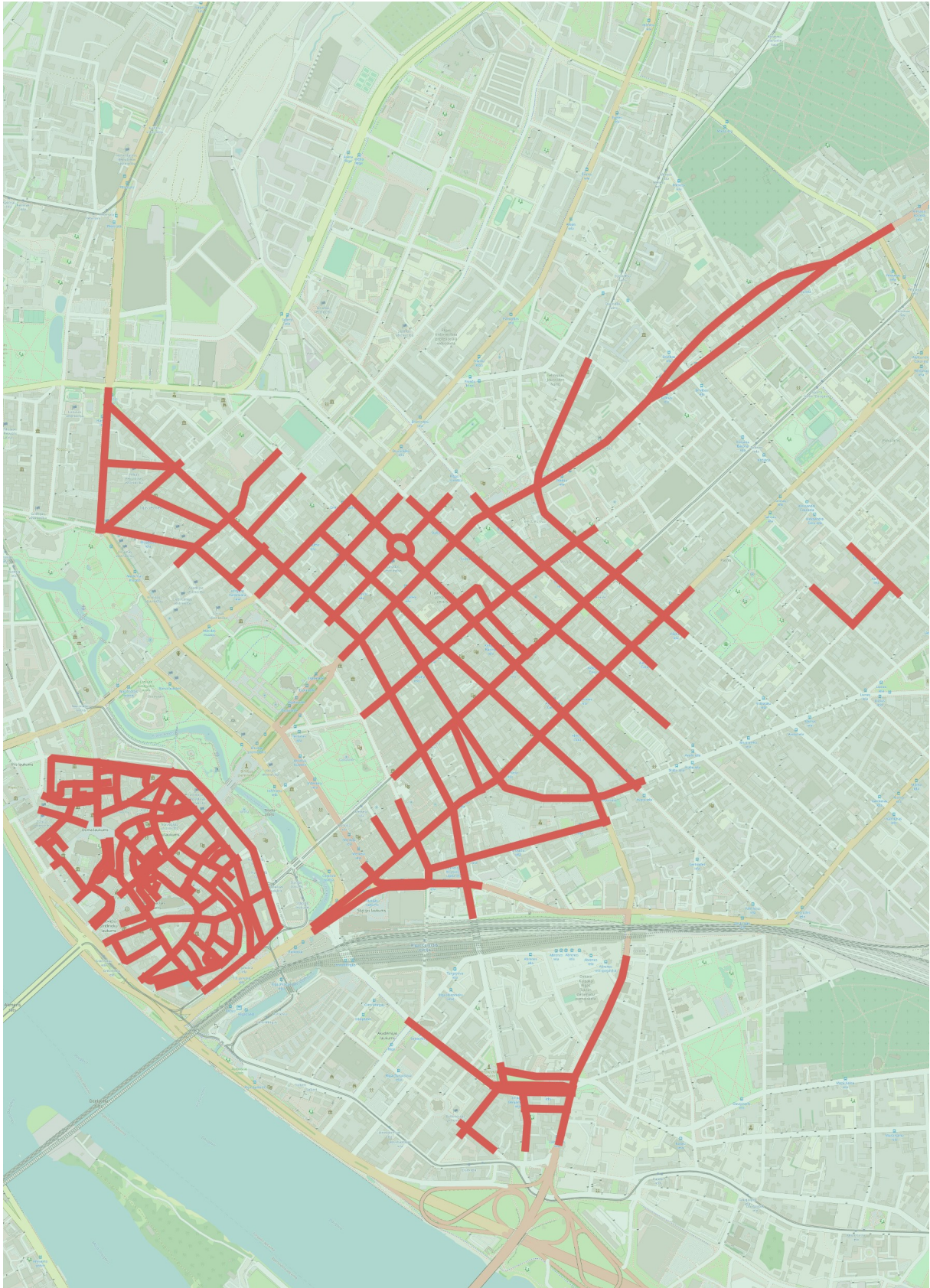
Rīcību sasaiste ar Klimata asamblejas rekomendācijām

4.1. INFRASTRUKTŪRAS ATTĪSTĪBA

1. Ielu telpas zaļināšana	
Apraksts	<p>Veidot apstādījumus ielu telpā, kur ir karstumsala un/vai plūdu risks (problēmvietas) un liels ietekmēto iedzīvotāju skaits (100 iedzīvotāji vai nodarbinātie uz ha). Prioritāri rīcību ieviest teritorijās, kas ir identificētas kā problēmvietas (skat. attēlu "Problēmvietas Rīgā"). Jaunu ielu apstādījumu veidošanā priekšroku dot jaunu koku stādīšanai un vairākpakāpju apstādījumu veidošanai. Vietās, kur koku stādīšana nav iespējama, izvērtēt iespēju stādīt krūmus un ziemcietes. Veidot jaunus apstādījumus vai aizvietot jau esošās apdabes un ceļu sadalošās joslas ar apjomīgākiem apstādījumiem. Apvienot jau esošās apdabes un tajās veidot vairākpakāpju apstādījumus. Esošajos apstādījumos integrēt dabā balstītus risinājumus (ievalkas, lietus dārzi, noteces no blakus teritorijas – ielas, ietves, ēkām), tādā veidā nodrošinot lietusūdens infiltrāciju.</p> <p>Blīvi apbūvētās teritorijās, kur ir karstumsala, uzstādīt sabiedriskā transporta pieturvietas ar zaļo jumtu.</p> <p>Ielu telpu zaļināšanu sistemātiski iekļaut ielu rekonstrukcijas projektos šajā rīcībā norādītajās teritorijās.</p>
Darbības rezultāts	Izveidota jauna vai uzlabota esošā zaļā infrastruktūra ielu telpā.
Rezultatīvais rādītājs	<p>Ūdens necaurlaidīgs segums aizstāts ar apstādījumiem (m²)</p> <p>Uzlaboti apstādījumi (m²)</p> <p>Izbūvēti lietusūdens uztveršanas dabā balstīti risinājumi (m²)</p> <p>Iestādīti koki (skaits)</p> <p>Lietusūdens aiztures vai uzkrāšanas apjoms (m³)</p>
Atbildīgā institūcija	ĀMD
Līdzatbildīgā institūcija	MVD, RS
Termiņš	2027–2031
Politikas rezultāts	PR1, PR3, PR4
Klimata asamblejas rekomendācija	KAR14, KAR17, KAR18, KAR19, KAR21

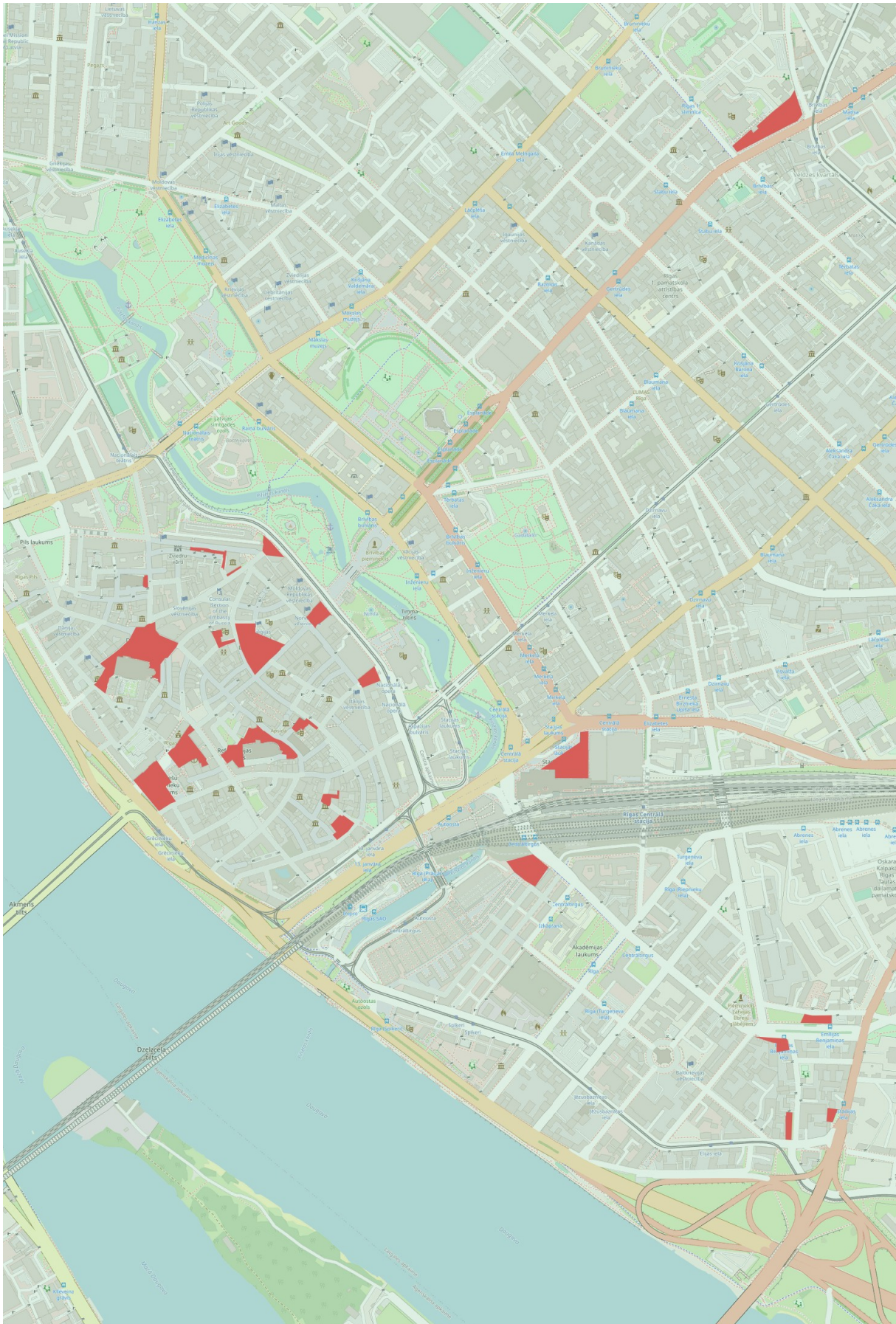
Prioritārās zaļināmās ielas
Avots: Pilsētas attīstības departaments

2. Publisko laukumu zaļināšana

Apraksts	Veidot apstādījumus un ieviest dabā balstītus risinājumus publisko laukumu un skvēru teritorijās, kas tiek aktīvi izmantotas (tirgi, bērnu rotaļu laukumi, publiski laukumi) un kurās ir novērojama karstumsala un/vai plūdu risks. Prioritāri rīcību ieviest teritorijās, kas ir identificētas kā problēmvietas. Ieviest tādus apstādījumus, kas veicina bioloģisko daudzveidību, mazina karstumsalu un plūdu riskus, kā arī rada kvalitatīvu ārtelpu.
Darbības rezultāts	Izveidoti apstādījumi un ieviesti dabā balstīti risinājumi četros publiskos laukumos.
Rezultatīvais rādītājs	Ūdens necaurlaidīgs segums aizstāts ar apstādījumiem (m2) Uzlaboti apstādījumi (m2) Izbūvēti lietusūdens uztveršanas dabā balstīti risinājumi (m2) Iestādīti koki (skaits) Lietusūdens aiztures vai uzkrāšanas apjoms (m3)
Atbildīgā institūcija	ĀMD, ĪD
Līdzatbildīgā institūcija	Rīgas nami (RN), PAD
Termiņš	2027–2031
Politikas rezultāts	PR1, PR3, PR4
Klimata asamblejas rekomendācija	KAR14

Prioritārie zaļināmie laukumi
Avots: Pilsētas attīstības departaments

3. Mikromežu izveide

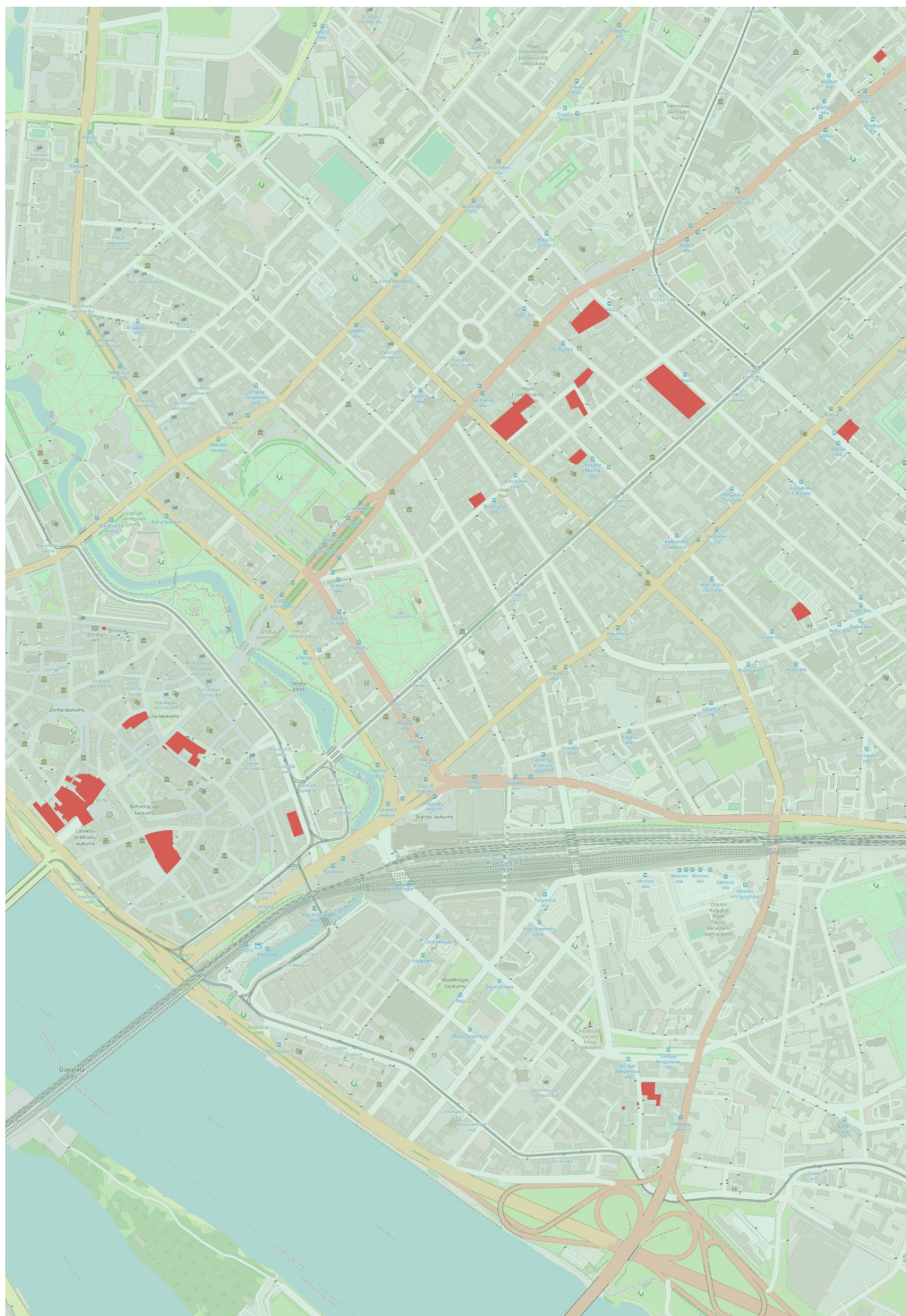
Apraksts	<p>Izstrādāt Rīgas teritorijai atbilstošu metodoloģiju mikromežu veidošanai iedvesmojoties no Miyawaki mikromežu veidošanas principiem.</p> <p>Balstoties uz izstrādātās metodoloģijas veidot mikromežus teritorijās, kur ir karstumsala un/vai plūdu risks. Prioritāri rīcību ieviest teritorijās, kas ir identificētas kā problēmvietas. Veidot mikromežus brīvās teritorijās ap ceļu infrastruktūru, piemēram, rotācijas apļos un ap nobraucamajiem ceļiem, tādējādi veicinot bioloģisko daudzveidību un mazinot vajadzību šīs teritorijas regulāri apsaimniekot (pļaušana), kā arī mazinot plūdu risku un karstumsalu.</p>
Darbības rezultāts	Izstrādāta un pilotprojektos pārbaudīta mikromežu veidošanas pieeja.
Rezultatīvais rādītājs	<p>Izveidoti mikromeži 2 ha platībā</p> <p>Ūdens necaurlaidīgs segums aizstāts ar apstādījumiem (m²)</p> <p>Uzlaboti apstādījumi (m²)</p>
Atbildīgā institūcija	PAD, MVD
Līdzatbildīgā institūcija	ĀMD
Termiņš	2027-2031
Politikas rezultāts	PR1, PR5

4. Kabatu parku izveide	
Apraksts	Veidot kabatu parkus (mazi parki ar izmēru starp 0.02 un 0.5 ha) blīvi apdzīvotās teritorijās, kurās ir identificēti neapbūvēti pašvaldības īpašumi un kurās ir konstatēta karstumsala un/vai plūdu risks. Prioritāri rīcību ieviest teritorijās, kas ir identificētas kā problēmvietas. Veidot ekstensīvus apstādījumus, kas sastāv no kokiem, krūmiem, ziemcietēm un zemsedzēm.
Darbības rezultāts	Izveidoti jauni kabatu parki.
Rezultatīvais rādītājs	Izveidoti 5 kabatu parki (skaits) Ūdens necaurlaidīgs segums aizstāts ar apstādījumiem (m2) Uzlaboti apstādījumi (m2) Iestādīti koki (skaits) Lietusūdens aiztures vai uzkrāšanas apjoms (m3)
Atbildīgā institūcija	ĀMD, MVD
Līdzatbildīgā institūcija	ĪD, PAD
Termiņš	2027-2031
Politikas rezultāts	PR1, PR3, PR4, PR5
Klimata asamblejas rekomendācija	KAR14

5. Zaļo risinājumu izveide pašvaldībai piederošajās ēkās un tām pieguļošajās teritorijās

Apraksts	<p>Sākt ar pašvaldības ēku un tām pieguļošo teritoriju zaļināšanu, rādot labu piemēru.</p> <p>Pašvaldībai piederošajās ēkās un tām pieguļošajās teritorijās, tostarp, izglītības iestādēs, ieviest dabā balstītus risinājumus, kas mazina karstumsalu, plūdu riskus un veicina bioloģisko daudzveidību. Pašvaldības īpašumos ieviest zaļos jumtus un sienas, veikt plašus daudzpakāpju apstādījumus.</p> <p>Pašvaldības ēkās, kas ir pieslēgtas pilsētas kanalizācijas kopsistēmai, veidot ilgtspējīgus lietus ūdens savākšanas un novadīšanas sistēmas gruntī un apstādījumos, tādējādi mazinot slodzi uz pilsētas kanalizācijas kopsistēmu.</p> <p>Projektus prioritāri īstenot problēmvietās, kas atrodas sabiedrībai nozīmīgu pakalpojumu saņemšanas punktos (izglītības iestādes, veselības aprūpes iestādes, bibliotēkās, apkaimju iedzīvotāju centros).</p>
Darbības rezultāts	Pašvaldības piederošajās ēkās un tām pieguļošās teritorijās tiek ieviesti dabā balstīti risinājumi.
Rezultatīvais rādītājs	<p>Izveidoto zaļo jumtu platība (m²)</p> <p>Izveidoto zaļo sienu platība (m²)</p> <p>Ūdens necaurlaidīgs segums aizstāts ar apstādījumiem (m²)</p> <p>Uzlaboti apstādījumi (m²)</p> <p>Izbūvēti lietusūdens uztveršanas dabā balstīti risinājumi (m²)</p> <p>Iestādīti koki (skaits)</p> <p>Lietusūdens aiztures vai uzkrāšanas apjoms (m³)</p>
Atbildīgā institūcija	ĪD
Līdzatbildīgā institūcija	IKSD, RN
Termiņš	2027-2031
Politikas rezultāts	PR1, PR3, PR4

Prioritārās zaļināmās pašvaldības ēkām pieguļošās zemes
Avots: Pilsētas attīstības departaments

6. Kombinēto lietus ūdens apsaimniekošanas risinājumu ieviešana RVC AZ	
Apraksts	Balstoties uz pētījumā par plūdu riska mazināšanu RVC AZ identificētajiem risinājumiem un to sociāli ekonomisko ietekmi, hidraulisko un hidroloģisko ietekmi, klimata noturības pienesumu un izmaksām, ieviest kombinētos risinājumus, kas ietver pelēko infrastruktūru un dabā balstītus risinājumus lietus ūdens novadīšanai un uzkrāšanai.
Darbības rezultāts	Izbūvēti kombinētie risinājumi lietus ūdens novadīšanai un uzkrāšanai
Rezultatīvais rādītājs	Ūdens necaurlaidīgs segums aizstāts ar apstādījumiem (m ²) Izbūvēti lietusūdens uztveršanas dabā balstīti risinājumi (m ²) Izbūvētās lietusūdens aiztures vai uzkrāšanas apjoms (m ³)
Atbildīgā institūcija	ĀMD, MVD, RŪ, PAD
Līdzatbildīgā institūcija	ĪD
Termiņš	2029–2031
Politikas rezultāts	PR1, PR3, PR4, PR5
Klimata asamblejas rekomendācija	KAR14

4.2. TERITORIJAS PLĀNOŠANA UN PĀRVALDĪBAS STIRPINĀŠANA

7. Zaļās infrastruktūras pārklājuma analīze un paplašināšana	
Apraksts	<p>Savienota zaļā infrastruktūra, kas sastāv no dažādām dabas teritorijām un ir savienota savā starpā ar zaļiem koridoriem, ir pamats pilnvērtīgam zaļās infrastruktūras pārklājumam pilsētā. Zaļās infrastruktūras pārklājums nodrošina pilsētas lietotājiem pieejamību zaļai infrastruktūrai, tādējādi pozitīvi ietekmējot cilvēku labbūtību, kā arī nodrošina plašu ekosistēmu klāstu.</p> <p>Lai izveidotu vienmērīgu zaļās infrastruktūras pārklājumu, izvērtēt šī pārklājuma esošos, kā arī identificēt iztrūkstošos elementus, kuri ir nepieciešami zaļās infrastruktūras tīklojumā. Balstoties uz Rīgas pilsētvides Zaļināšanas plānā veikto Rīgas zaļās infrastruktūras novērtējumu, karstumsalu un plūdu risku kartējumu un Plānā noteiktajiem mērķiem, palielināt kvalitatīvas zaļās infrastruktūras apmēru, saglabāt un palielināt bioloģisko daudzveidību, mazināt karstumsalu un plūdu risku, kā arī, lai nodrošinātu zaļās infrastruktūras savienojamību un pieejamību:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Identificēt kritērijus pilnvērtīgam zaļās infrastruktūras pārklājumam, kas pilda ekoloģisko funkciju, nodrošina pielāgošanos klimata pārmaiņām (mikroklimata regulācija, plūdu regulācija, bioloģiskās daudzveidības saglabāšana un veicināšana, gaisa un trokšņa piesārņojuma mazināšana, zaļo teritoriju savienojamība) un pieejamību. • Veikt visu pašvaldības īpašumu novērtējumu atbilstoši kritērijiem, identificējot, kuri īpašumi vai to daļas nodrošina ekoloģiskās funkcijas un nav atsavināmi un apbūvējami. Nodrošināt, ka identificētie pašvaldības īpašumi tiek rezervēti vides (ekoloģiskās) funkcijas nodrošināšanai. • Veikt novērtējumu, identificējot teritorijas, kur iztrūkst pašvaldības īpašumi vides (ekoloģiskās) funkcijas nodrošināšanai (vietas, kur potenciāli iegūstami jauni pašvaldības īpašumi).
Darbības rezultāts	Veikts Rīgas zaļās infrastruktūras pārklājuma izvērtējums turpmākai pilsētas attīstībai un plānošanai. Zaļās infrastruktūras pārklājums ir paplašināts

Rezultatīvais rādītājs	Veikts pašvaldības teritoriju izvērtējums un papildināts vides funkcijai nepieciešamo zemes vienību skaits. Identificētas iztrūkstošās teritorijas zaļās infrastruktūras pārklājumam.
Atbildīgā institūcija	PAD, ĪD
Termiņš	2027-2028
Politikas rezultāts	PR1, PR3, PR4, PR5

8. Rīgas TIAN un Rīgas vēsturiskā centra un tā aizsardzības zonas TIAN uzlabošana

Apraksts	<p>Izstrādāt priekšlikumus Rīgas TIAN un Rīgas vēsturiskā centra un tā aizsardzības zonas (RVCAZ) TIAN pilnveidošanai, lai saglabātu esošo zaļo infrastruktūru, nodrošinātu zaļo risinājumu integrāciju jaunajos būvniecības projektos un veicinātu klimatnoturību.</p> <p>Abos Rīgas TIAN piešķirt aizsardzības statusu kokiem, kas sniedz ieguldījumu mikroklimate regulācijā un plūdu risku mazināšanā. Noteikt aizsardzības kritērijus, balstoties uz koka vainaga projekcijas izmēru un stumbra apkārtmēru.</p> <p>Noteikt prasību veidot apstādījumus (tostarp, stādīt kokus) un izmantot ūdenscaurlaidīgu virsmu autostāvvietās, lai palielinātu ūdens caurlaidīgu virsmu lietus ūdens infiltrācijas spēju un samazinātu ūdens necaurlaidīgu virsmu īpatsvaru pilsētā.</p> <p>Identificēt konkrētas izmaiņas/uzlabojumus, lai veicinātu zaļās infrastruktūras un zaļo risinājumu izmantošanu visā pilsētā, tostarp, nesamazinot brīvās neapbūvējamas teritorijas un uzlabojot to zaļās infrastruktūras kvalitāti, īpašu uzmanību pievēršot iekšpagalmiem.</p> <p>Apkopot informāciju par Rīgas TIAN 7.pielikuma pielietošanu. Izvērtēt mehānisma efektivitāti. Sagatavot priekšlikumus Rīgas TIAN 7. pielikuma efektivitātes uzlabošanai ar mērķi saglabāt un nesamazināt brīvās zaļās teritorijas un veicināt apstādījumu un dabā balstītu risinājumu veidošanu.</p> <p>Integrēt abos TIAN "zaļo platību faktora" principus, kas ņem vērā gan apzaļumošanu, gan dabā balstītus risinājumus, ūdens caurlaidīgu virsmu izmantošanu un ilgtspējīgus lietus ūdens apsaimniekošanas risinājumus.</p> <p>Integrēt priekšlikumus RVCAZ TIAN, Rīgas TIAN integrēt priekšlikumus brīdī, kad tas tiks aktualizēts.</p>
Darbības rezultāts	Abu TIAN pārskatīšanas procesos integrēti uzlabojumi.
Rezultatīvais rādītājs	Izstrādāti priekšlikumi abu TIAN pilnveidošanai
Atbildīgā institūcija	PAD
Termiņš	2029, 2032
Politikas rezultāts	PR1, PR5
Klimata asamblejas rekomendācija	KAR35

9. Ciršanas noteikumu pārskatīšana

Apraksts	Veikt grozījumus saistošos noteikumos Nr. RD-24-276-sn "Par koku, kas aug ārpus meža, aizsardzību, uzturēšanu un ciršanu", ja to pieļauj Ministru kabineta noteikumi "Noteikumi par koku ciršanu ārpus meža", kompensācijas vietā par nocirsto koku piedāvāt iespēju iestādīt jaunu koku nocirstā koka vietā pašvaldības norādītā teritorijā. Lai alternatīvajā kompensācijas mehānismā ņemtu vērā nocirstā koka ekosistēmu pakalpojumus, noteikt, ka par katrām 15 nocirstā koka stumbra apkārtmēra centimetriem, stādīt vienu dižstādu.
Darbības rezultāts	Saistošajos noteikumos iekļauti papildus kompensācijas mehānismi.
Rezultatīvais rādītājs	Izstrādāti priekšlikumi saistošo noteikumu grozījumiem.
Atbildīgā institūcija	PAD
Termiņš	2027-2031
Politikas rezultāts	PR1, PR5

10. Vadlīniju izveide zaļajai infrastruktūrai

Apraksts	<p>Zaļā infrastruktūra ir būtiska publiskās ārtelpas sastāvdaļa. Lai veidotu kvalitatīvu zaļo infrastruktūru pilsētā un veicinātu vienotu pieeju, nepieciešams izstrādāt vadlīnijas zaļās infrastruktūras veidošanai.</p> <p>Apkopot risinājumus, inovācijas un zināšanas no visām Rīgas pašvaldības institūcijām, kas ievieš zaļās infrastruktūras projektus, testē jaunus risinājumus un pieņem lēmumus par risinājumiem, kas tiek ieviesti nākotnē.</p> <p>Veidot vadlīnijas zaļās infrastruktūras attīstībai dažādām ielu un publiskās ārtelpas tipoloģijām.</p>
Darbības rezultāts	Vienota pieeja zaļās infrastruktūras attīstībai pašvaldībā, ārtelpasprojektos sistematiski tiek integrēti zaļās infrastruktūras elementi.
Rezultatīvais rādītājs	Izveidotas vadlīnijas zaļajai infrastruktūrai
Atbildīgā institūcija	PAD
Līdzatbildīgā institūcija	ĀMD, MVD, ĪD, Rīgas satiksme (RD)
Termiņš	2028
Politikas rezultāts	PR1, PR6
Klimata asamblejas rekomendācija	KAR41

11. Apmācības programmas izveide pašvaldības darbiniekiem

Apraksts	<p>Vienu reizi gadā organizēt informatīvu un izglītojošu semināru par kvalitatīvas publiskās ārtelpas veidošanu pašvaldības speciālistiem, kas atbild par publiskās ārtelpas plānošanu un projektēšanu.</p> <p>Semināra mērķis ir veicināt labāku izpratni par kvalitatīvas publiskas ārtelpas veidošanu, ņemot vērā ielu tipoloģiju un pilsētvides zaļināšanas jautājumus, tostarp, Zaļināšanas plānā noteiktās vadlīnijas, principus un risinājumus.</p> <p>Pilnveidot par publiskās ārtelpas veidošanu atbildīgo pašvaldības speciālistu kompetences, nodrošinot dabā balstītu risinājumu integrāciju visos pilsētas plānošanas, ieviešanas un apsaimniekošanas posmos.</p>
Darbības rezultāts	Uzlabota pašvaldības darbinieku kompetence zaļās infrastruktūras risinājumu veidošanā. Atbilstoši dabā balstīti risinājumi tiek integrēti pilsētas publiskajā ārtelpā.
Rezultatīvais rādītājs	Vienu reizi gadā tiek rīkots seminārs pašvaldības speciālistiem, kas atbild par publiskās ārtelpas plānošanu un projektēšanu
Atbildīgā institūcija	PAD
Līdzatbildīgā institūcija	ĀMD, MVD, ĪD
Termiņš	Katru gadu no 2027. gada
Politikas rezultāts	PR1, PR6

12. Datu apkopošana un analīze

Apraksts

Centralizēta datu apkopošana veido pamatu politikas ieviešanas monitoringa ietvaram un lēmumu pieņemšanai. Veikt regulāru datu apkopošanu un analīzi, lai monitorētu karstumsalas, applūstošās teritorijas un bioloģisko daudzveidību.

1. Attīstīt un pilnveidot telpiskos datus, balstoties uz tālzipēti un LIDAR datiem par zaļo infrastruktūru un tās īpašībām:

- pilnveidot datus par pašvaldības zaļo infrastruktūru (zaļā infrastruktūra ārpus dabas un apstādījumu teritorijām, jaunie dabā balstītie risinājumi)
- nokartēt visus kokus ielu telpā (prioritāri blīvi apbūvētās teritorijās un problēmvietašarizteikt karstumsalu); uzraudzīt reizi divos gados zaļo teritoriju pārklājumu un koku vainagu projekciju visā pašvaldības teritorijā;
- noteikt bioloģiski vērtīgu koku parametrus un tos identificēt visā pilsētas teritorijā;
- identificēt apbūvē zaļos jumtus, zaļās sienas un tml. infrastruktūru;
- identificēt visus ūdens caurlaidīgos/necaurlaidīgos segumus. (PAD)

2. Veikt applūstošo teritoriju inventarizāciju, īpašu uzmanību pievēršot to attīstībai ekstremālu laikapstākļu laikā (spēcīgas lietusgāzes). Sadarbībā ar AMD regulāri atjaunot datus par applūstošām teritorijām ielu telpā. Fiksēt katru reizi un vietu, kad ir nepieciešama ūdens atsūkšanās no pilsētas ielu telpas. (RDA)

3. Veikt periodisku (ik pēc 2 gadiem) karstumsalu kartējumu, balstoties uz satelītdatiem un veikt karstumsalas kartējumu intensīvi izmantotās teritorijās, izmantojot augstas izšķirtspējas telpiskos datus. (PAD)

4. Uztādīt gaisa temperatūras un mitruma sensorus ielās, kur ir izteikta karstumsala, kā arī ielās, kurās jau ir koku apstādījumi, lai varētu veikt salīdzinājumus un novērtēt risinājumu efektivitāti. Uztādīt sensorus ielās, kur nesen ir iestādīti koki, lai varētu vērtēt to ietekmi uz karstumsalu ilgākā laika posmā. (RDA)

Apraksts	<p>5. ĢEORIGA izveidot ģeoportālu Pilsētvides zaļināšanas plānam, kurā iekļaut informāciju par karstumsalām, plūdu risku, ekosistēmu pakalpojumu novērtējumu, regulāri applūstošām vietām, problēmviētām, zaļās infrastruktūras attīstības projektiem. (PAD)</p> <p>6. Iesaistīt iedzīvotājus datu ievākšanā (citizen science), veidojot datu ievākšanas platformas (karstums, plūdi, invazīvie augi). (RDA)</p>
Darbības rezultāts	Nodrošināta datu pieejamība lēmumu pieņemšanai par zaļās infrastruktūras attīstību
Rezultatīvais rādītājs	Izveidota un regulāri atjaunināta datu kopa par zaļo infrastruktūru, karstumu, plūdiem, bioloģisko daudzveidību. Izveidota Zaļināšanas plāna sadaļa georiga.lv
Atbildīgā institūcija	PAD, Rīgas digitālā aģentūra (RDA)
Līdzatbildīgā institūcija	ĀMD, MVD, ĪD
Termiņš	2027–2031
Politikas rezultāts	PR5, PR6

13. ZI apsaimniekošanas sadrumstalotības mazināšana

Apraksts	<p>Noteikt vienu pašvaldības zaļās infrastruktūras apsaimniekotāju, lai nodrošinātu vienotu pieeju un mazinātu apsaimniekošanas sadrumstalotību. Noteikt vienu atbildīgo struktūrvienību zaļajai infrastruktūrai, kas atrodas ielu telpā. Nodrošināt apsaimniekošanas centralizāciju, izstrādāt priekšlikumu un ieviest izmaiņas.</p> <p>Izvērtēt citu zaļās infrastruktūras teritoriju vai elementu apsaimniekošanas efektivitātes uzlabošanu.</p>
Darbības rezultāts	Uzlabota un resursu efektīvāka Rīgas zaļās infrastruktūras apsaimniekošana
Rezultatīvais rādītājs	Noteikts viens atbildīgais par visu Rīgas zaļās infrastruktūras apsaimniekošanu ielu telpā
Atbildīgā institūcija	CA
Līdzatbildīgā institūcija	ĀMD, MVD
Termiņš	2027
Politikas rezultāts	PR6

14. Integrētā komunālo notekūdeņu apsaimniekošanas plāna izstrāde	
Apraksts	Uzsākt integrētā komunālo notekūdeņu apsaimniekošanas plāna izstrādi visas pilsētas teritorijai ar mērķi novērst piesārņota lietus ūdens nonākšanu kanalizācijas sistēmās. Plānā iekļaut pasākumus, kas veicina dabisku ūdens aizturi vai lietus ūdens uzkrāšanu, un pasākumus zaļo un zilo zonu palielināšanai urbānos apvidos un ūdensnecaurīdīgu virsmu ierobežošanai aglomerācijā.
Darbības rezultāts	Izveidota skaidra ceļa karte, lai 2033. gadā noslēgtu darbu pie integrētā komunālo notekūdeņu apsaimniekošanas plāna.
Rezultatīvais rādītājs	Uzsākta Integrētā komunālo notekūdeņu apsaimniekošanas plāna izstrāde.
Atbildīgā institūcija	PAD, RŪ
Līdzatbildīgā institūcija	MVD, ĀMD, ĪD
Termiņš	2031
Politikas rezultāts	PR1, PR4, PR6

15. Komunālo notekūdeņu un lietus ūdens sistēmas inventarizācija

Apraksts	Veikt lietus notekūdeņu un meliorācijas sistēmu inventarizāciju. ĀMD inventarizēt lietus notekūdeņu sistēmu. MVD inventarizēt meliorācijas sistēmu.
Darbības rezultāts	Uzlabota lietus ūdens pārvaldība.
Rezultatīvais rādītājs	Veikta lietus notekūdeņu un meliorācijas sistēmu inventarizācija
Atbildīgā institūcija	MVD, ĀMD
Termiņš	2027-2031
Politikas rezultāts	PR4, PR6

16. Lietus ūdens ietekmes mazināšanās RVC AZ

Apraksts	Ņemot vērā lietus ūdens noteces ceļus un to uzkrāšanās vietas, pašvaldības īpašumus, kā arī esošo un plānoto lietus ūdens savākšanas un novadīšanas infrastruktūru, izstrādāt risinājumu priekšlikumus kombinētiem lietus ūdens savākšanas, uzkrāšanas un novadīšanas risinājumiem (dabā balstīti risinājumi kombinācijā ar pelēko infrastruktūru), kas mazina ielu telpas applūšanu spēcīgu nokrišņu gadījumā un mazina lietus ūdens nonākšanu kanalizācijas kopsistēma. Katram no izstrādātajiem risinājumiem aprēķināt sociāli ekonomisko ietekmi, hidraulisko un hidroloģisko ietekmi un klimata noturības pienesumu, kā arī izmaksas to īstenošanai.
Darbības rezultāts	Identificēti kombinētie risinājumi lietus ūdens ietekmes mazināšanai RVC AZ.
Rezultatīvais rādītājs	Veikts pētījums par lietus ūdens ietekmes mazināšanu RVC AZ
Atbildīgā institūcija	PAD
Līdzatbildīgā institūcija	ĀMD, MVD, RŪ
Termiņš	2027-2028
Politikas rezultāts	PR1, PR4

17. Koordinācijas padomes izveide lietus ūdens pārvaldībai

Apraksts	Izveidot lietus ūdens pārvaldības koordinācijas padomi, kas veicina visaptverošu un pilna cikla lietus ūdens pārvaldības modeli, nodrošinot nepārtrauktu lietus notekūdeņu uzkrāšanas un novadīšanas sistēmu uzturēšanas un attīstības plānošanu, būvniecību, sistēmu ekspluatāciju un tās uzraudzības procesus.
Darbības rezultāts	Uzlabota lietus ūdens pārvaldība
Rezultatīvais rādītājs	Izveidota koordinācijas padome lietus ūdens pārvaldībai
Atbildīgā institūcija	PAD, CA
Līdzatbildīgā institūcija	RŪ, ĀMD, MVD
Termiņš	2027
Politikas rezultāts	PR4, PR6

4.3. ZAĻĀS INFRASTRUKTŪRAS APSAIMNIEKOŠANA

18. Invazīvo augu un dzīvnieku sugu apkarošana	
Apraksts	Īstenot Eiropas Savienības un Latvijas invazīvo sugu sarakstā iekļauto sugu ierobežošanu Rīgas teritorijā. Īpaši aizsargājamās dabas teritorijās invazīvo sugu ierobežošanu veikt atbilstoši dabas aizsardzības plāniem
Darbības rezultāts	Samazinās teritoriju platību, kurās ir invazīvās sugas.
Rezultatīvais rādītājs	Teritorijas, kurās veikta invazīvo sugu apkarošana (m2).
Atbildīgā institūcija	MVD
Termiņš	2027-2031
Politikas rezultāts	PR5
Klimata asamblejas rekomendācija	KAR40

19. Pilsētas komposta veidošana

Apraksts	<p>Palielināt pilsētas spēju bioloģiski noārdāmos atkritumus kompostēt un izmantot pilsētas apstādījumu augsnes uzlabošanai, lai veicinātu apritīgumu pilsētas zaļās infrastruktūras apsaimniekošanā.</p> <p>Veidot pilsētas kompostu, kas tiek izmantots visos pilsētas apstādījumos un koku apdobēs, tādējādi uzlabojot pilsētas apstādījumu augsnes kvalitāti un veicinot bioloģisko daudzveidību.</p> <p>Pilsētas kompostu izveidot dažādās vietās, lai nodrošinātu tā pieejamību. Nodrošināt tā pieejamību arī pilsētas iedzīvotājiem, lai nodotu lapas.</p>
Darbības rezultāts	Aprites ekonomikas principu ieviešana pilsētas zaļās infrastruktūras apsaimniekošanā.
Rezultatīvais rādītājs	Jaunu kompostēšanas vietu skaits
Atbildīgā institūcija	MVD
Termiņš	2027-2029
Politikas rezultāts	PR5, PR6

20. Koku augšanas apstākļu un apdobju uzlabošana

Apraksts	<p>Plānveidā uzlabot pašvaldības īpašumos esošo koku augšanas apstākļus, atjaunojot augsni, papildinot to ar kompostu, minerālvielām, minerālmēsliem u.c.</p> <p>Plānveidā uzlabot visu apdobju, kas atrodas ielu telpā, skvēros un pašvaldības īpašumiem pieguļošajās teritorijās, augsnes kvalitāti, tās papildinot ar kompostu.</p>
Darbības rezultāts	Pilsētas apstādījumu augšanas apstākļi ir uzlaboti
Rezultatīvais rādītājs	Uzlaboti apstādījumi (m ²)
Atbildīgā institūcija	MVD
Termiņš	2027-2031
Politikas rezultāts	PR1, PR3, PR4, PR5

21. Zaļās infrastruktūras apsaimniekošanas kartes izveide	
Apraksts	<p>Izstrādāt Rīgas zaļās infrastruktūras karti GeoRīga, norādot atbildīgo Rīgas domes struktūrvienību par katras zaļās infrastruktūras zemes vienības apsaimniekošanu.</p> <p>Izstrādāt pašvaldības zaļās infrastruktūras apsaimniekošanas karti, nosakot atšķirīgus apsaimniekošanas veidus un intensitāti. Identificēt un kartēt pašvaldībai piederošās teritorijas, grupējot tās tipos, kas piemērotas dažādu apsaimniekošanas režīmu ieviešanai.</p> <p>Definēt kritērijus katram tipam (teritorijas izmantojuma intensitāte, ekoloģiskā vērtība, estētiskās prasības, drošības apsvērumi, rekreācijas funkcija u.c.) un atbilstoši sadalīt teritorijas apsaimniekošanas režīmus.</p> <p>Izstrādāt praktiskus apsaimniekošanas norādījumus, katram apsaimniekošanas tipam ietverot īsu metodisko aprakstu (pļaušanas biežumu, laika periodus, biomasas novākšanas prasības, gadījumus, piemēram, laikapstākļi, kad pļaušanas biežumu var samazināt, lapu novākšana, lapu atstāšana un mulčēšana, laistīšana utt.).</p> <p>Apsaimniekošanas karti veidot sinerģijā ar laistīšanas vadlīnijām.</p>
Darbības rezultāts	Zaļā infrastruktūra tiek apsaimniekota atbilstoši teritorijas tipam.
Rezultatīvais rādītājs	Izveidota zaļās infrastruktūras apsaimniekošanas karte ar dažādiem apsaimniekošanas režīmiem
Atbildīgā institūcija	ĀMD, MVD, PAD
Termiņš	2027-2028
Politikas rezultāts	PR6
Klimata asamblejas rekomendācija	KAR40

22. Zaļās infrastruktūras laistīšanas uzlabošana

<p>Apraksts</p>	<p>Uzlabot pašvaldības zaļās infrastruktūras laistīšanas praksi ar mērķi būtiski samazināt un ilgtermiņā pārtraukt dzeramā ūdens izmantošanu apstādījumu laistīšanai un mazināt vajadzību transportēt ūdeni laistīšanas vajadzībām.</p> <p>Izstrādāt ceļa karti dzeramā ūdens izmantošanas apstādījumu laistīšanai samazināšanai un pārtraukšanai ilgtermiņā, kā arī mazināt ūdens transportēšanu laistīšanas vajadzībām.</p> <p>Izvērtēt uzkrātā lietus ūdens izmantošanu laistīšanai.</p> <p>Veidot lokālus urbumus un spices laistīšanas vajadzībām prioritāri teritorijās, kurās ir apgrūtināti nodrošināt patstāvīgu laistīšanu.</p> <p>Nodrošināt pieeju ūdensmalām, lai nodrošinātu ūdens ņemšanas vietas no Rīgas ūdenstilpnēm.</p> <p>Noteikt prasību integrēt automātisko laistīšanas sistēmu plašāka mēroga projektos.</p> <p>Integrēt informāciju par ūdens ņemšanas punktiem ZI apsaimniekošanas kartē.</p> <p>Apstādījumos integrēt ilgtspējīgus lietus ūdens apsaimniekošanu un laistīšanas sistēmas, kas izmanto lietus ūdeni, piemēram, izmantojot blakus esošo ēku novadīto lietus ūdeni no jumta un to novirzot pazemes ūdens uzkrāšanas tvertnēs.</p> <p>Izvērtēt iespēju veidot lietus ūdens uzkrāšanas pilotprojektu, lai to izmantotu apstādījumu laistīšanai. Šādi risinājumi ir prioritāri jāievieš tur, kur nepieciešama apstādījumu laistīšana un uz kuru ūdens tiek transportēts, kā arī teritorijās, kurās ir apgrūtināti nodrošināt pastāvīgu laistīšanu un teritorijas izmērs to pieļauj.</p>
<p>Darbības rezultāts</p>	<p>Mazināta dzeramā ūdens izmantošana apstādījumu laistīšanai, mazināta apstādījumu laistīšanai vajadzīgā ūdens transportēšana</p>
<p>Rezultatīvais rādītājs</p>	<p>Izstrādāta ceļa karte dzeramā ūdens izmantošanas apstādījumu laistīšanai samazināšanai un transportēšanas mazināšanai. Ieviesti pilotrisinājumi</p>
<p>Atbildīgā institūcija</p>	<p>MVD, ĀMD</p>
<p>Līdzatbildīgā institūcija</p>	<p>RŪ</p>
<p>Termiņš</p>	<p>2027–2028</p>
<p>Politikas rezultāts</p>	<p>PR6</p>

23. Alternatīvo pretslīdes materiālu ieviešana

Apraksts	<p>Aizvietot pretslīdes sāls maisījumu pilsētas ielās pret videi draudzīgāku pretslīdes risinājumu, ņemot vērā sāls negatīvo ietekmi uz pilsētas apstādījumiem. Balstoties uz citu valstu pieredzi un Rīgā īstenotiem pilotprojektiem, izvērtēt iespējas izmantot granti, ko sezonas beigās savāc un izmanto atkārtoti. Izvērtējot šāda risinājuma ieviešanu, ņemt vērā iespējamo ietekmi uz grants nonākšanu pilsētas notekūdeņu sistēmā. Izvērtēt iespēju šādu risinājumu ieviest teritorijās, kurās grants nenonāk pilsētas notekūdeņu sistēmā.</p> <p>Pilotprojekta ietvaros izvērtēt iespēju samazināt nātrija hlorīda sastāvu pretslīdes maisījumā (Pētījumi pilsētās ar līdzīgiem klimatiskiem apstākļiem norāda, ka, samazinot nātrija hlorīda sastāvu maisījumā no 80% līdz 20%, nodrošinot pretslīdes funkciju). Sākt šādus risinājumus testēt ar Rīgas mierīgajām ielām (skat. Rīgas ielu tipoloģiju).</p> <p>Balstoties uz MVD pētījuma rezultātiem, izvērtēt plašāku apdobju un apstādījumu pasargāšanu no sāls, izmantojot vairogus.</p> <p>Balstoties uz dažādu pilotprojektu rezultātiem, uzlabot pretslīdes materiālu izmantošanas praksi.</p>
Darbības rezultāts	Mazināti bojājumi ielu apstādījumiem no pretslīdes materiāliem
Rezultatīvais rādītājs	Tiek lietoti alternatīvie pretslīdes risinājumi, samazināta sāls lietošana
Atbildīgā institūcija	ĀMD
Līdzatbildīgā institūcija	MVD
Termiņš	2028
Politikas rezultāts	PR6

4.4. SABIEDRĪBAS AKTIVIZĒŠANA

24. Sabiedrības līdzdalības koordinators pilsētvides zaļināšanā	
Apraksts	<p>Lai nodrošinātu plašāku iedzīvotāju un uzņēmumu iesaisti pilsētas zaļināšanā, nodrošināt informācijas pieejamību, kā arī to aktīvi izplatīt un komunicēt, noteikt sabiedrības līdzdalības koordinatoru pilsētvides zaļināšanā.</p> <p>Sagatavot un apkopot informatīvus materiālus, lai veicinātu iedzīvotāju un uzņēmumu iesaisti savu un pašvaldības īpašumu zaļināšanā.</p> <p>Sniegt informāciju par iedzīvotāju un uzņēmēju iespējam zaļināt pašvaldības un savu īpašumu, kā arī par labās prakses piemēriem,</p> <p>zaļās infrastruktūras apsaimniekošanu un dažādam atbalsta iespējām.</p> <p>Rīkot informatīvus un izglītojošus pasākumus, kā arī informatīvas kampaņas dažādos medijos, popularizēt iesaistes iespējas.</p> <p>Veicināt iedzīvotāju iesaisti savu un pašvaldības īpašumu zaļināšanā, identificējot un organizējot jaunus iesaistes pasākumus.</p>
Darbības rezultāts	Iedzīvotājiem un uzņēmējiem ir pieejama informācija un atbalsta mehānismi zaļās infrastruktūras attīstīšanai.
Rezultatīvais rādītājs	Noteikts sabiedrības līdzdalības koordinators, kas veicina iedzīvotāju un uzņēmēju iesaisti pilsētas zaļināšanā, informējot, izglītojot un organizējot iesaistes pasākumus
Atbildīgā institūcija	PAD
Līdzatbildīgā institūcija	MVD, RAIC
Termiņš	2028
Politikas rezultāts	PR2
Klimata asamblejas rekomendācija	KAR2, KAR3, KAR4, KAR5, KAR7, KAR8, KAR10, KAR16, KAR23

25. Vides un ilgtspējas izglītība

Apraksts	Vides un ilgtspējīgas attīstības jautājumi ir svarīga daļa no mūsdienu izaicinājumiem, par kuriem ir nepieciešams informēt un izglītēt jau no pirmskolas vecuma. Nodrošinātu vides un ilgtspējas izglītību mācību iestādēs, kas iekļauj izglītojošus un informatīvus pasākumus par vides, ilgtspējas, bioloģiskās daudzveidības, klimata un zaļināšanas jautājumiem Rīgas izglītības iestādēs.
Darbības rezultāts	Rīgas izglītības iestādēs tiek īstenota apmācība par vides un ilgtspējas jautājumiem.
Rezultatīvais rādītājs	Izveidots ietvars vides izglītības nodrošināšanai Rīgas izglītības iestādēs.
Atbildīgā institūcija	PAD
Līdzatbildīgā institūcija	IKSD
Termiņš	2028
Politikas rezultāts	PR2
Klimata asamblejas rekomendācija	KAR13

26. Līdzdalības budžeta zaļināšana

Apraksts	<p>Līdzdalības budžeta infrastruktūras projektos iekļaut zaļos risinājumu attīstību (apstādījumi, ilgtspējīgi lietus ūdens apsaimniekošanas risinājumi, risinājumu ieviešana problēmvietās) kā horizontālu principu.</p> <p>Izvērtēt iespēju daļu no līdzdalības budžeta veltīt zaļās infrastruktūras veidošanai vai uzlabošanai teritorijās, kur ir karstumsala un/vai plūdu risks, lai stiprinātu klimatnoturību un palielinātu iedzīvotāju iesaisti pilsētas zaļās infrastruktūras attīstībā.</p> <p>Līdzdalības budžeta darbnīcās ietvert vietas konteksta analīzi, ietverot karstumsalas un applūšanas riskus. Piedāvāt īstenot iedzīvotāju ieceres, tostarp, daudzfunkcionālus risinājumus Zaļināšanas plānā identificētajās problēmvietās.</p>
Darbības rezultāts	Līdzdalības budžetā projektos zaļās infrastruktūrā attīstība ir integrēta kā horizontāls princips.
Rezultatīvais rādītājs	<p>Ūdens necaurlaidīgs segums aizstāts ar apstādījumiem (m2)</p> <p>Uzlaboti apstādījumi (m2)</p> <p>Izbūvēti lietusūdens uztveršanas dabā balstīti risinājumi (m2)</p> <p>Iestādīti koki (skaits)</p> <p>Lietusūdens aiztures vai uzkrāšanas apjoms (m3)</p>
Atbildīgā institūcija	RAIC
Līdzatbildīgā institūcija	PAD
Termiņš	2028
Politikas rezultāts	PR1, PR2
Klimata asamblejas rekomendācija	KAR30

27. Vides labiekārtošanas projekta paplašināšana

Apraksts	<p>Paplašināt projektu "Atbalsts Rīgas iedzīvotāju biedrībām pašvaldības zemes vienību sakopšanai", tajā iekļaujot ne tikai melnzemi un sēklas, bet arī ziemciešu stādus un krūmus.</p> <p>Nodrošināt zaļināšanas mentoru apkaimju biedrībām.</p> <p>Nodrošināt melnzemi un stādus privātpersonām, kuru īpašumi atrodas problēmteritorijās.</p>
Darbības rezultāts	Vides labiekārtošanas programma ir paplašināta.
Rezultatīvais rādītājs	Uzlaboti apstādījumi (m ²)
Atbildīgā institūcija	RAIC
Termiņš	2027
Politikas rezultāts	PR1, PR2
Klimata asamblejas rekomendācija	KAR16

28. Zaļināšanas atbalsta programmas izveide izglītības iestādēm

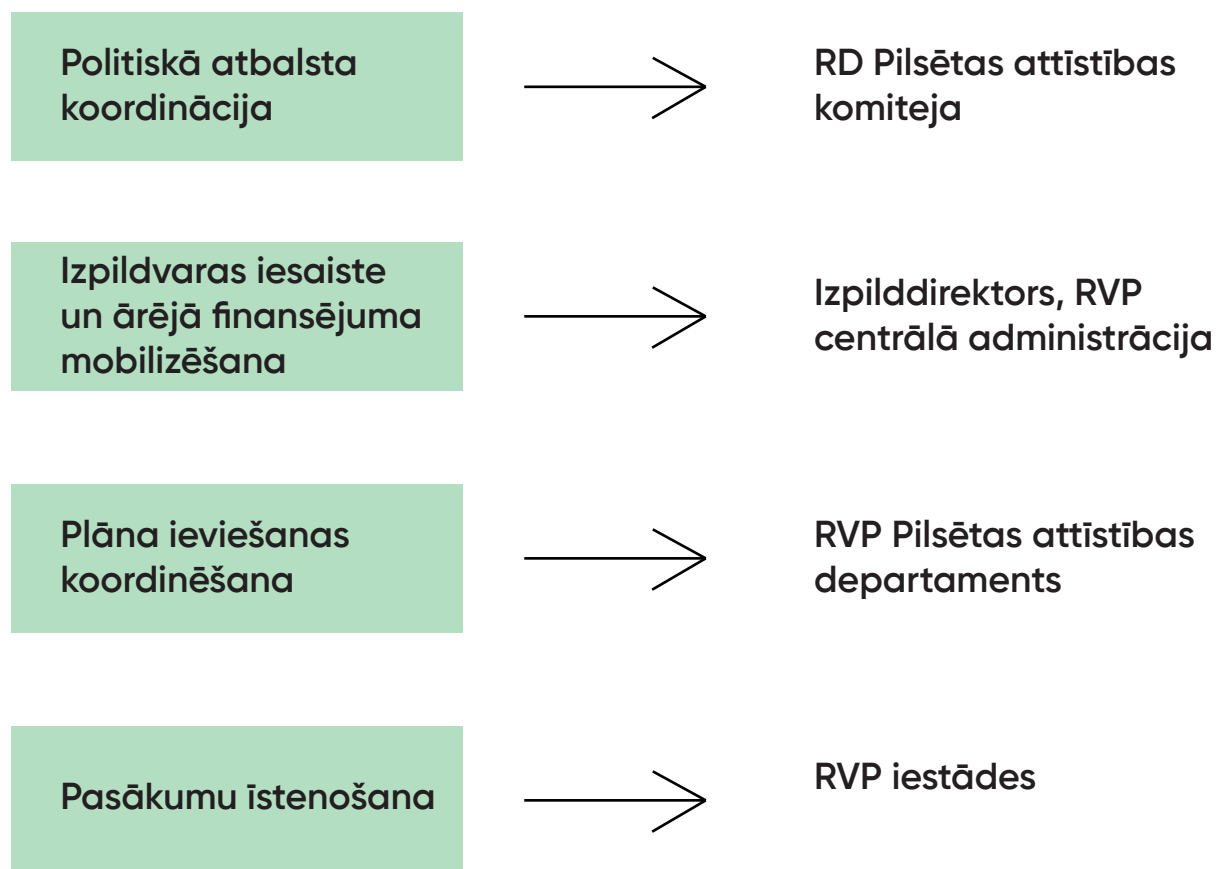
Apraksts	<p>Izveidot programmu izglītības iestādēm, lai veicinātu dabā balstītu risinājumu ieviešanu. Izveidot atbalstāmo risinājumu katalogu (piemēram, koku stādīšana, apstādījumu veidošana, kopienas dārza veidošana, ekomēbeles, kukaiņu mājas, ilgtspējīgi lietus ūdens apsaimniekošanas risinājumi u.c.), no kura izglītības iestādes ar skolēnu iesaisti izvēlas piemērotus risinājumus.</p> <p>Pieteikšanās programmai un risinājumu izvēlei ir jānotiek kopradē ar skolēniem kā daļai no vides izglītības ietvara.</p> <p>Risinājumu ieviešanā un apsaimniekošanā iesaistīt skolēnus.</p>
Darbības rezultāts	Izveidota programma izglītības iestāžu zaļināšanai.
Rezultatīvais rādītājs	<p>Ūdens necaurlaidīgs segums aizstāts ar apstādījumiem (m2)</p> <p>Uzlaboti apstādījumi (m2)</p> <p>Izbūvēti lietusūdens uztveršanas dabā balstīti risinājumi (m2)</p> <p>lestādīti koki (skaits)</p> <p>lestādīti krūmi (skaits)</p> <p>Lietusūdens aiztures vai uzkrāšanas apjoms (m3)</p>
Atbildīgā institūcija	PAD, ĪD
Līdzatbildīgā institūcija	IKSD, MVD
Termiņš	2028
Politikas rezultāts	PR2

5. PLĀNA IEVIEŠANA UN UZRAUDZĪBA

5.1. ATBILDĪBAS UN PĀRVALDĪBAS STRUKTŪRAS SADALĪJUMS

Plāna risinājumi skar vairāku pašvaldības iestāžu kompetenci. Lai nodrošinātu Plāna ieviešanu, nepieciešama rīcība visos pārvaldes līmeņos pašvaldības ietvaros, sadarbība ar valsts pārvaldes iestādēm, finansējuma piesaiste un pasākumu īstenošanas koordinēšana

Politisko atbalstu Plāna ieviešanai koordinē Pilsētas attīstības komiteja, kas nodrošina arī uzraudzību pār Plāna ieviešanas procesu, ņemot vērā tās kompetenci īstenot kontroli pār Pilsētas attīstības departamentu.

Pašvaldības izpilddirektors atbilstoši savai kompetencei nodrošina pašvaldības iestāžu, struktūrvienību un kapitālsabiedrību darba koordināciju, kontroli un iesaisti. Plāna īstenošanā īpaši nozīmīga ir ārējā finansējuma piesaistes koordinēšana.

Plāna ieviešanai tiek noteikts koordinators – Pilsētas attīstības departaments, kura atbildība ir organizēt sadarbību starp pašvaldības iestādēm un uzraudzīt plāna īstenošanu.

Atbildība par Plāna īstenošanu tiek noteikta dažādām pašvaldības iestādēm un kapitālsabiedrībām, atbilstoši pie katra no Plāna pasākumiem noteiktajam atbildību sadalījumam, pēc nepieciešamības iesaistot arī citas pašvaldības iestādes.

Plāna ieviešanas koordinācijas un uzraudzības uzdevumi

Plāna ieviešanas koordinācijas un uzraudzības uzdevumi:

- Organizēt sadarbību starp pašvaldības iestādēm, vadīt starpnozaru darba grupu;
- Organizēt strukturētu dialogu starp politiķiem un administrāciju;
- Ārējā finansējuma piesaiste (sadarbībā ar Centrālo administrāciju);
- Izveidot ieviešanas progresu ziņošanas struktūru, organizēt informācijas un datu apkopošanu no iestādēm;
- Izstrādāt uzraudzības pārskatus, apzinot ieviešanas progresu, riskus.
- Plāna pārskatīšana, grozījumu veikšana;
- Komunikācija par Plānu un tā īstenošanas progresu kopumā.

5.2. PLĀNA ĪSTENOŠANAI NEPIECIEŠAMIE RESURSI

Plāna ieviešana ietver plaša spektra pasākumus, sākot ar pārvaldības procesu pilnveidošanu un beidzot ar infrastruktūras attīstību. Daļu no pasākumiem iespējams īstenot esošo resursu un deleģēto funkciju ietvaros. Vienlaikus daļai no Plānā ietvertu pasākumu īstenošanai ir nepieciešams papildu finansējums. Plāna izstrādes ietvaros ir veikts ietekmes uz pašvaldības budžetu novērtējums (3. pielikums), kas indikatīvi iezīmē īstenošanai papildus nepieciešamo finansējumu. Prognozētās izmaksas var mainīties atkarībā no tehnoloģisko risinājumu izvēles un citiem faktoriem. Indikatīvās izmaksas apzinātas sadarbībā ar pašvaldības iestādēm, kas atbild par pasākumu īstenošanu.

Pilsētvides zaļināšanas pasākumu īstenošana veicama gan no pašvaldības budžeta, gan ārējā finansējuma. Pašvaldības budžeta ietvaros infrastruktūras attīstība pamatā finansējama no budžeta programmām – Investīciju programmas realizācija un Līdzfinansējums ES fondiem un citiem projektiem. Plāna īstenošana finansējama arī no citām budžeta programmām – Rīgas pilsētas infrastruktūras fonds, Rīgas apstādījumu uzturēšana un atjaunošana un citām programmām.

Plāna īstenošanas procesā nepieciešams pastiprināti strādāt pie ārējā finansējuma piesaistes, ņemot vērā pašvaldības budžeta ierobežotās iespējas. Ņemot vērā klimatnoturības jautājumu aktualitāti un tai nepieciešamo investīciju apjomu, dažādas ārējā finansējuma piesaistes iespējas ir gan nacionālā, gan Eiropas Savienības līmenī. Atbilstoši Eiropas Komisijas 2025. gada jūlijā prezentētajam Eiropas daudzgadu budžeta priekšlikumam, klimata un vides mērķim rosināts noteikt 35% no kopējā budžeta jeb vairāk nekā 700 miljardus, kas tostarp atbalstīs klimata pielāgošanās un noturības pasākumus²². Tāpat arī ir nepieciešams izvērtēt jaunus un inovatīvus finanšu instrumentus, piemēram, publiskā privātā partnerība un zaļās obligācijas.

---

22 European Commission: Directorate-General for Budget, Europe's budget – Delivering on the clean transition, Publications Office of the European Union, 2025, <https://data.europa.eu/doi/10.2761/0837347>

PIELIKUMI

PIELIKUMS NR.1. PLĀNA SASAISTE AR CITIEM PLĀNOŠANAS DOKUMENTIEM

ANO Vispārējā konvencija par klimata pārmaiņām un ANO Konvencija par bioloģisko daudzveidību, kā arī no tām izrietošie Eiropas Savienības (ES) tiesību akti nosaka dalībvalstīm pienākumu pielāgoties klimata pārmaiņām un aizsargāt to bioloģisko daudzveidību. Šie principi ir iekļauti Latvijas nacionālā līmeņa plānošanas dokumentos un dažādos Rīgas valstspilsētas pašvaldības attīstības plānošanas dokumentos.

Starptautiskās konvencijas

ANO Vispārējās konvencijas par klimata pārmaiņām Parīzes nolīguma mērķi ir ierobežot globālo vidējās temperatūras pieaugumu krietni zem 2°C atzīmes salīdzinājumā ar pirmsindustriālā laikmeta līmeni un tiekties temperatūras kāpumu iegrožot līdz 1,5°C salīdzinājumā ar pirmsindustriālā laikmeta līmeni un vairojot spējas pielāgoties klimata pārmaiņu nelabvēlīgajai ietekmei un veicināt klimatnoturību.

ANO Konvencija par bioloģisko daudzveidību parakstītājvalstīm uzliek par pienākumu aizsargāt daudzveidību sugas ietvaros, starp sugām un starp ekosistēmām. Rīgas pilsētvides zaļināšanas plāns netieši dos ieguldījumu šo abu konvenciju mērķu sasniegšanā.

ES tiesību akti un konvencijas

Eiropas klimata likums¹, Eiropas Parlamenta un Padomes Regula (ES) 2021/1119 ar ko izveido klimatneitralitātes panākšanas satvaru un groza Regulas Nr. 401/2009 un (ES) 2018/1999 ("Eiropas Klimata akts"), nosaka Eiropas Savienības klimatneitralitātes mērķi un starpmērķus, kā arī nosaka, ka dalībvalstis nodrošina, ka pastāvīgi tiek palielināta pielāgošanās spēja, stiprināta noturība un mazināta ievainojamība no klimata pārmaiņām.

ES paziņojums **"Ceļā uz klimatnoturīgu Eiropu: jaunā ES Klimatadaptācijas stratēģija"** izceļ dabā balstītu risinājumu nozīmi klimatnoturības stiprināšanā.

ES Bioloģiskās daudzveidības stratēģija 2030. gadam norāda uz pilsētu zaļo zonu plašo ieguvumu klāstu cilvēkiem un dabai, kā arī iespējām uzņēmumiem. Pilsētu zaļās zonas samazina gaisa, ūdens un trokšņa piesārņojumu, sargā no plūdiem, sausuma, karstuma vilņiem un uztur saikni starp cilvēku un dabu. Dokuments aicina Eiropas pilsētas, kurās ir vismaz 20 000 iedzīvotāju, izstrādāt tālejošus pilsētas zaļināšanas plānus. Tiem jāietver pasākumi, kuru mērķis ir radīt bioloģiski daudzveidīgus un pieejamus pilsētas mežus, parkus un dārzus, urbāno lauksaimniecību, zaļos jumtus un zaļās sienas, alejas, pilsētas pļavas un zaļās teritorijas pilsētas perifērijā.

¹ Eiropas Parlamenta un Padomes Regula (ES) 2021/1119 ar ko izveido klimatneitralitātes panākšanas satvaru un groza Regulas (EK) Nr. 401/2009 un (ES) 2018/1999 ("Eiropas Klimata akts")

Turklāt tiem jāpalīdz uzlabot zaļo zonu savienojamību, izskaust pesticīdu izmantošanu, ierobežot pilsētu zaļo zonu pārmērīgu pļaušanu un citas bioloģiskai daudzveidībai kaitīgas prakses.

Nacionāla līmeņa politikas plānošanas kodumenti

Dabas atjaunošanas regula² nosaka divus saistošus mērķus pilsētu līmenī – faktiskās pilsētu zaļās zonas, kas iekļauj arī ūdens virsmas, un pilsētu koku vainagu projekcija. Pilsētas koku vainagu projekcija ir koku seguma kopējā platība pilsētās, mazpilsētās un piepilsētās, ko aprēķina, pamatojoties uz koku seguma blīvuma datiem, kurus nodrošina satelītdati. Pilsētu zaļā zona ir pilsētās, mazpilsētās un piepilsētās sastopamo koku, krūmu, krūmaugu, ilggadīgās zālaugu veģetācijas, ķērpju un sūnu, dīķu un ūdensteču kopējā platība, ko aprēķina, pamatojoties uz satelītdatiem. Līdz 2030. gadam šo abu rādītāju kopējā vērtība valstī nevar mazināties, un dalībvalsts no šīm platībām var izslēgt tās urbānās ekosistēmas teritorijas, kurās pilsētu zaļās zonas īpatsvars ir lielāks par 45 % un pilsētu koku vainagu projekcijas daļa pārsniedz 10 %. Sākot ar 2031. gadu abiem rādītājiem ir jāpalielinās, līdz tie sasniedz apmierinošu līmeni, skatot pilsētu zaļās zonas kopplatību valsts līmenī un koku vainagu projekciju skatot katras urbānās ekosistēmas teritorijā. Šie abi rādītāji tiek mērīti ik pēc sešiem gadiem, atskaites punkts tiem ir 2024. gada satelītdati un situācija. Līdz 2030. gadam dalībvalstis, izmantojot atklātu un rezultatīvu procesu un novērtējumu, kas balstās uz jaunākajiem zinātniskajiem pierādījumiem, nosaka apmierinošus līmeņus pilsētu zaļajām zonām un koku vainagu projekcijai. Pilsētu zaļināšanas politika, tās plānošana un īstenošana šajā kontekstā ir būtiska, it īpaši ņemot vērā, ka Rīgā pilsētas zaļās teritorijas šīs regulas izpratnē ir plašākas nekā dabas un apstādījumu teritorijas atbilstoši pilsētas teritorijas plānojumam. Attiecībā uz koku vainagu projekciju nepieciešams izvērtēt papildu pasākumus, lai saglabātu jau tagad augošos kokus gan pašvaldības īpašumā esošās teritorijās, gan uz privātās zemes, kā arī lai ilgtermiņā palielinātu koku vainagu projekciju Rīgā.

Direktīvas par komunālo notekūdeņu attīrīšanu³ mērķis ir aizsargāt vidi no nepietiekami attīrītu notekūdeņu negatīvas ietekmes, veicināt sabiedrības veselību un uzlabot notekūdeņu apsaimniekošanu. Direktīva nosaka dalībvalstīm mērķus, un, lai tos sasniegtu, līdz 2033. gadam aglomerācijām, kuru iedzīvotāju skaits ir 100 000 vai vairāk, ir jāizstrādā komunālo notekūdeņu apsaimniekošanas plāns, kurā prioritāti piešķir zaļās un zilās infrastruktūras risinājumiem.

Vides politikas pamatnostādnes 2021.–2027. gadam (VPP2027) ir vides aizsardzības nozares vidēja termiņa politikas plānošanas dokuments. Tas izstrādāts atbilstoši Latvija2030 un NAP2027 noteiktajām prioritātēm un Eiropas zaļā kursa stratēģiskajiem mērķiem. Tas nosaka četrus politikas mērķus, to starpā 1) virzīties uz klimatneitralitāti un klimatnoturīgumu un 3) saglabāt un atjaunot ekosistēmas un bioloģisko daudzveidību.

2 Eiropas Parlamenta un Padomes Regula (ES) 2024/1991 (2024. gada 24. jūnijs) par dabas atjaunošanu un ar ko groza Regulu (ES) 2022/869

3 Eiropas Parlamenta un Padomes Direktīva (ES) 2024/3019 (2024. gada 27. novembris) par komunālo notekūdeņu attīrīšanu

Virzības uz klimatneitralitāti un klimatnoturīgumu mērķim ir divi apakšmērķi – nodrošināt Latvijas virzību uz klimatneitralitātes sasniegšanu un veicināt klimatnoturīgumu un pielāgošanos klimata pārmaiņām. Otrais apakšmērķis, kas skar pielāgošanos klimata pārmaiņām, kā rezultātīvo rādītāju izvirza pašvaldību pielāgošanās klimata pārmaiņām stratēģiju ieviešanu, kā arī iedzīvotāju skaitu, kuriem ir pieejama jauna vai uzlabota zaļā infrastruktūra.

Ūdens pārvaldības un apsaimniekošanas jomā VPP2027 kā vienu no apakšmērķiem izvirza plūdu riska un erozijas samazināšanu, viens no rezultātīvajiem politikas rādītājiem ir zaļā infrastruktūra, kas izveidota vai atjaunināta nolūkā pielāgoties klimata pārmaiņām.

Latvijas stratēģija klimatneitralitātes sasniegšanai līdz 2050. gadam ir ilgtermiņa politikas plānošanas dokuments, kas izstrādāts, lai vienlaicīgi ar klimata pārmaiņu mazināšanu vairotu Latvijas tautsaimniecības ekonomisko konkurētspēju un nodrošinātu drošu dzīves vidi Latvijas iedzīvotājiem. Stratēģija īsteno Latvijas apņemšanos kļūt klimatneitrālai līdz 2050. gadam maksimāli samazinot siltumnīcefekta gāzu (SEG) emisijas un piesaistot nesamazināmo SEG emisijas. Zaļās zonas šajā kontekstā pilda oglekļa piesaistes funkciju un veicina Latvijas virzību uz klimatneitralitāti. Lai sasniegtu stratēģijas mērķi, tiek noteikta oglekļa mazietilpīgas attīstības īstenošana tautsaimniecības sektoros, to starpā – pašvaldību ilgtspējīgas attīstības nodrošināšana, veicinot viedu, klimatneitrālu un elastīgu pilsētvidi, tostarp, pilsētvides attīstībā izvēloties zaļo infrastruktūru. Stratēģija arī norāda, ka pilsētvide ir vairāk pakļauta klimata pārmaiņu riskiem nekā lauku apgabali – pilsētas biežāk pakļautas tādiem klimata pārmaiņu riskiem kā plūdi, jūras līmeņa celšanās, karstuma viļņi, dzeramā ūdens nepietiekamība, sausums, ekstrēmi nokrišņi un vētras.

Klimatnoturības un ekonomiskās ilgtspējas likums kā vienu no mērķiem izvirza virzību uz klimatnoturību. Likums arī nosaka, ka pašvaldības integrē pielāgošanās klimata pārmaiņām politikas mērķus un pasākumus nozaru politikās.

Latvijas pielāgošanās klimata pārmaiņām plāna laika posmam līdz 2030. gadam (LPKPP) mērķis ir mazināt Latvijas cilvēku, tautsaimniecības, infrastruktūras, apbūves un dabas ievainojamību pret klimata pārmaiņu ietekmēm un veicināt klimata pārmaiņu radīto iespēju izmantošanu. Plānā tiek identificēti klimata pārmaiņu radītie riski un noteikti rīcības virzieni risku mazināšanai.

Plānā ir norādīts, ka tā ieviešanai nepieciešama plaša institūciju iesaiste, īstenojot identificētos pielāgošanās pasākumus. Pasākumu ieviešanai būs nepieciešams arī izmantot pašvaldības budžeta finansējumu.

LPKPP ir izvirzīti pieci stratēģiskie mērķi, tostarp "Infrastruktūra un apbūve ir klimatnoturīga un plānota atbilstoši iespējamiem klimata riskiem", kura viens no rīcības virzieniem ir zaļās infrastruktūras izmantošana klimata risku ietekmes mazināšanai. Rīcības virziena īstenošanai ir paredzēts identificēt primāri svarīgās vietas pilsētās un citās blīvi apdzīvotās vietās, kur zaļā infrastruktūra var sniegt vislielāko atdevi un sekmēt pielāgošanos klimata pārmaiņām, kā arī, attīstot vai reģenerējot urbānas teritorijas, paredzēt un īstenot zaļās infrastruktūras risinājumus, kas sekmē pielāgošanos klimata pārmaiņām. Zaļās infrastruktūras elementiem un risinājumiem ir noteikta loma dažādos šī stratēģiskā mērķa īstenošanas pasākumos attiecībā uz lietus ūdeņu kanalizācijas sistēmu, būvju un ēku pielāgošanās klimata pārmaiņu ietekmēm un slodzēm.

LPKPP identificē konkrētus pasākumus plāna īstenošanā, par kuru ieviešanu pašvaldības ir uzrādītas kā iesaistītās institūcijas. Pilsētas zaļināšanas plāna kontekstā ir svarīgi izcelt sekojošos pasākumus:

- Veicināt bezmaksas brīvi piekļūstama dzeramā ūdens pieejamību publiskās vietās (stacijās, autoostās, peldvietās, parkos, veikalos), kā arī valsts un pašvaldību iestādēs;
- Veicināt tādu apstādījumu veidošanu pilsētvidē, kas rada noēnojumu;
- Atjaunot un pielāgot meliorācijas sistēmas, t.sk. apdzīvotās vietās, lai iespējami novērstu klimata pārmaiņu veicinātus (sevišķu intensīvu lietusgāžu pieauguma) plūdus. Kur nepieciešams, atjaunot ūdensteču dabisko posmu caurplūdumu, lai mazinātu plūdu sekas un stabilizētu ekosistēmas;
- Identificēt primāri svarīgās vietas pilsētās un citās blīvi apdzīvotās vietās, kur zaļā infrastruktūra var sniegt vislielāko atdevi un sekmēt pielāgošanos klimata pārmaiņām;
- Attīstot vai reģenerējot urbānas teritorijas, paredzēt un īstenot zaļās infrastruktūras risinājumus, kas sekmē pielāgošanos klimata pārmaiņām;
- Uzlabot lietus kanalizācijas sistēmas un caurtekas pilsētās, papildinot tās ar zaļās infrastruktūras elementiem, iepriekš definējot to nepieciešamo kapacitāti, ņemot vērā klimata pārmaiņas, kā arī veicināt ilgtspējīgu lietus ūdens apsaimniekošanu un lietus ūdens izmantošanu vietās, kur nav nepieciešams ūdens dzeramā ūdens kvalitātē.

Rīgas pilsētvides zaļināšanas plāns ieviesīs daļu no LPKPP iekļautajiem pasākumiem un tādējādi dos ieguldīju pielāgošanās klimata pārmaiņām jomā.

Aktualizētais **Nacionālais enerģētikas un klimata plāns 2021.–2030. gadam** (NEKP) ir enerģētikas un klimata politikas plānošanas dokuments, kas nosaka Latvijas valsts enerģētikas un klimata politikas pamatprincipus, mērķus un rīcības virzienus laika periodam līdz 2030. gadam. NEKP iekļautie pasākumi, kas attiecināmi uz pielāgošanos klimata pārmaiņām un zaļās infrastruktūras izmantošanu klimatnoturības veicināšanai, ir LPKPP iekļauto pasākumu kopsavilkums.

Rīgas attīstības plānošanas dokumenti

Viens no **Rīgas ilgtspējīgas attīstības stratēģijas līdz 2030. gadam** (RIAS2030) ilgtermiņa attīstības mērķiem ir nodrošināt ērtu, drošu un iedzīvotājiem patīkamu pilsētvidi (IM3). Rīgas pilsētvides zaļināšanas plāns saskan ar RIAS2030 ilgtermiņa mērķu sasniegšanai noteiktajiem rīcības virzieniem – kvalitatīva dzīves vide un pieejams mājoklis (9), kā arī laba dzīves kvalitāte (15).

Rīgas pilsētvides zaļināšanas plāns dod ieguldījumu šī stratēģiskā RIAS2030 mērķa sasniegšanā, it īpaši attiecībā uz sekojošiem rezultātiem radītājiem:

- IM3.4 Iedzīvotāju vērtējums par gājējiem domātās ielu infrastruktūras kvalitāti pilsētā;
- IM3.7 Zaļo teritoriju īpatsvars no pilsētas kopējās teritorijas.

Rīgas attīstības programma 2022.–2027. gadam (AP2027) nosaka 9 prioritātes, to starpā ir dzīves kvalitāti veicinoša pilsētvide (2. prioritāte) un laba vides kvalitāte un noturīga pilsētas ekosistēma klimata pārmaiņu mazināšanai (3. prioritāte).

AP2027 nosaka sešus horizontālus virzienus pilsētas attīstībā, tostarp, klimata pārmaiņu mazināšanu un adaptēšanos klimata pārmaiņām.

Zaļināšanas plāns dos ieguldījumu AP2027 2. prioritātes – dzīves kvalitāti veicinoša pilsētvide – uzdevumu un rādītāju izpildē:

- 2.2 saglabāt, pilnveidot un ilgtspējīgi apsaimniekot zaļo infrastruktūru Rīgā;
- 2.6. uzdevums: izveidot kompleksas pilsētvides pārvaldības modeli.

Zaļināšanas plāns dos ieguldījumu AP2027 3. prioritātes – laba vides kvalitāte un noturīga pilsētas ekosistēma klimata pārmaiņu mazināšanai – un uzdevumu un rādītāju izpildē:

- 3.1. pilnveidot vides kvalitātes un klimata pārmaiņu ietekmes uzraudzības un sabiedrības informēšanas sistēmu;
- 3.2. uzlabot vides kvalitāti;
- 3.3. mazināt plūdu un krastu erozijas riskus.

Zaļināšanas plāna izstrāde ir noteikta arī AP2027 Rīcības plānā.

Zaļināšanas plāns netieši dos ieguldījumu AP2027 mobilitātes prioritātei – ērta un videi draudzīga pārvietošanās pilsētā (1) – pilsētas infrastruktūras zaļināšana var veicināt mobilitātes ieviešanas hierarhiju, tādējādi dodot priekšroku gājējiem un velobraucējiem.

Rīgas valstspilsētas ilgtspējīgas enerģētikas un klimata rīcības plāns 2022.–2030. gadam (energoneatkaRĪGA 2030) detalizēti apskata Rīgas pilsētā novērotās klimata pārmaiņas. Zaļināšanas plāna ietvaros ir svarīgi izcelt sekojošo – vidējās gaisa temperatūras paaugstināšanās, ekstrēmi karsto dienu skaits, nokrišņi kļūs nevienmērīgāki gada griezumā, kā arī paredzami ilgstoši sausuma periodi. Tieši ilgstoši sausuma periodi palielina plūdu risku, jo ilgstoši pārkaltusi augsne lielu nokrišņu daudzumu uzsūc lēnāk.

Dokumenta vīzija izvirza četrus mērķus, tostarp, pielāgošanos klimata pārmaiņām. Dokumentā ir identificēti svarīgākie izaicinājumi pilsētā saistībā ar pielāgošanos klimata pārmaiņām un zaļo infrastruktūru:

- Zaļo zonu samazināšanās (apbūve, noasfaltēšana, bruģēšana), neilgtspējīga zaļo zonu uzturēšana;
- Ilgstošs, sausuma radīts, palielināts ūdens patēriņš zaļo teritoriju uzturēšanai;
- Ielu pārkaršana, seguma bojāšanās karstuma ietekmē.

Pilsētas plānošanas un pielāgošanās klimata pārmaiņām kontekstā noteikti sekojošie izaicinājumi:

- Degradēto teritoriju apguves ierobežojumi (potenciāli piesārņotu vietu izmantošanas ierobežojums, sanācijas dārdzība un sarežģītība);
- Dzīvojamo kvartālu koptelpas īpašumtiesību problēma – daudzīvokļu ēku pagalmu sakārtošana ir ierobežota, ņemot vērā, ka zeme pieder dažādiem īpašniekiem;
- Zaļās teritorijas ir sadrumstalotas un plašākās zaļās teritorijas atrodas pilsētas perifērijā, kā rezultātā pilsētas centrs ir pakļauts augstam pārkaršanas riskam;
- Neefektīvi apsaimniekotas zaļās teritorijas;
- Trūkst instrumentu teritoriju attīstītāju motivēšanai veidot ilgtspējīgas zaļās teritorijas.

Zaļināšanas plāns minēts kā pasākums, kas vērsts uz ekstrēma karstuma, sausuma ietekmes mazināšanu, lai mazinātu pilsētas karstuma salas efekta palielināšanos nākotnē un mazinātu citus klimata riskus. Plāna mērķis ir kompleksi izplānot nepieciešamos pasākumus pilsētas apkaimēs un ielās, nosakot atbilstošākās darbības konkrētai situācijai. Liela daļa zaļināšanas pasākumu jāintegrē aktuālajos plānoto ielu un pagalmu rekonstrukcijas projektos.

Plānā noteikta sekojošo pasākumu ieviešanas izvērtēšana:

- veikt atbalsta pasākumus ēku dabiskā noēnojuma risinājumu ieviešanai;
- zaļās infrastruktūras izmantošana pilsētvidē kā alternatīvs, preventīvs pasākums;
- lietus notekūdeņu akumulācijas risinājums lietusgāžu izraisītu plūdu mazināšanai, ar mērķi veicināt bioloģisko daudzveidību un ekosistēmas pakalpojumu vērtības pieaugumu;
- zaļo koridoru veidošana, lai samazinātu dabisko un daļēji dabisko teritoriju fragmentāciju;
- apstādījumu veidošana gar ielu infrastruktūru;
- izmaiņu teritoriju apsaimniekošanas noteikumu īstenošana, lai mazinātu ilgstoša sausuma sekas pilsētas zaļajās teritorijās;
- ilgtspējīgu ūdens resursu apsaimniekošanas vispārīgo principu un prioritāšu integrēšana teritorijas plānošanas dokumentos un ūdens pārvaldības normatīvajos aktos;
- ūdensnecaurlaidīgu segumu īpatsvara samazināšana pilsētvidē;
- vērtēt, vai nepieciešams paredzēt apbūves ierobežojumus valdošo vēju trasēs, kas apgādā pilsētas centrālo daļu ar svaiga, vēsāka gaisa masām no pilsētas nomalēm un jūras.

Rīgas teritorijas plānojums (RTP) veidots saskaņā ar ilgtspējīgas attīstības stratēģijas īstenošanu līdz 2030. gadam. Zaļināšanas plāna kontekstā svarīgi izcelt aspektus, kas nodrošinās, lai Rīga 2030. gadā būtu:

- kompakta, resursus taupoša un vieda: RTP respektē Stratēģijā noteikto telpiskās attīstības perspektīvu, atbalstot kompakta pilsētas attīstības modeli, pēc iespējas efektīvāk izmantojot esošos jau apbūvēto un/vai pilsētas centram pieguļošo teritoriju resursus.
- ar daudzveidīgām un kvalitatīvām dabas teritorijām, zaļiem koridoriem un pieejamām ūdensmalām: Apzinoties esošo dabas un apstādījumu teritoriju nozīmi pilsētā, ir izstrādāti priekšnoteikumi, lai attīstītu vienotu apstādījumu struktūru un publiskās ārtelpas tiklojumu, ko pamatā veido bioloģiskie centri, urbānās vides zaļie centri, zaļie koridori un takas, pilsētai pieguļošā zaļā josla un ūdens vienotā telpiskā struktūra.

RTP uzsver apstādījumu un publiskās ārtelpas struktūras lomu kvalitatīvas pilsētvides attīstībā Rīgā – jāveicina vienotas un nepārtrauktas apstādījumu un publiskās ārtelpas struktūras veidošana pilsētā, kā arī jāuzlabo tās pieejamība un kvalitāte iedzīvotāju pilnvērtīgas rekreācijas un patīkamas pārvietošanās nodrošināšanai. Dabas un apstādījumu teritorijas kopā ar ūdensobjektiem aizņem gandrīz pusi no pilsētas kopējās teritorijas.

Ekoloģiski vērtīgu ainavu (piemēram, mežu masīvu, kāpu, parku, ģimenes dārziņu, ielu apstādījumu) aizsardzībai RTP primāri ir noteikts funkcionālais zonējums, kas paredz vai nu pilnībā saglabāt apstādījumus, vai atļauj veidot apbūvi ar palielinātu apstādījumu īpatsvaru. Tapāt arī RTP norāda, ka apstādījumu izveide un teritorijas labiekārtojums atļauts jebkurā teritorijā.

RTP ārpus Rīgas vēsturiskā centra un tā aizsardzības zonas (RVC AZ) nosaka trīs dabas un apstādījumu teritoriju tipus:

- teritorijas, kuru galvenais mērķis ir saudzēt dabas vērtības, tāpēc tajās attīstāms ierobežots ar rekreāciju saistītu izmantošanas veidu spektrs un minimāls labiekārtojums;
- teritorijas, kurās paredzētas iespējas veidot jaunus mežaparkus, parkus, skvērus un citas labiekārtotas teritorijas, kā arī privātpersonu īpašumā esošās dabas un apstādījumu teritorijas;
- kapsētas.

Teritorijās, kurās jau šobrīd raksturīgi esošie apstādījumi, tiek noteikti atšķirīgi apbūves parametri ar mērķi saglabāt esošās dabas vērtības – kokus, krūmus, zemsedzi, ūdensteces un reljefu. Papildus, bioloģiskās daudzveidības sekmēšanai paredzēts labvēlīgas aizsardzības statusa novērtējums teritorijās, kurās ir konstatēti īpaši aizsargājami biotopi.

Dabas un apstādījumu teritorijas, kas ir mazākas nekā 0.1 ha un neatrodas blakus kādai lielākai šādai teritorijai, netiek atsevišķi izdalītas kā dabas un apstādījumu teritorijas. RTP kā atsevišķs funkcionālais zonējums netiek izdalītas arī stādījumu joslas gar ielām. Ģimenes dārziņi ir svarīga Rīgas apstādījumu sastāvdaļa un RTP paredz iespēju iegūt patstāvīgo ģimenes dārziņu statusu, šobrīd nevienam ģimenes dārziņam šāds statuss nav

RTP ir minēta nepieciešamība pielāgoties klimata pārmaiņām, tāpēc RTP Teritorijas izmantošanas un apbūves noteikumos (TIAN) ieviests papildus plānošanas instruments – zaļās infrastruktūras elementi, kuru pielietošana urbānā vidē veicinātu daudzveidīgu apstādījumu teritoriju un mitrzemju pieaugumu. TIAN norāda, ka zaļo infrastruktūras elementu pielietošana palīdzēs uzlabot mikroklimata regulāciju un gaisa kvalitāti, sekmēs bioloģisko daudzveidību un ilgtspējīgu lietus ūdeņu apsaimniekošanu, vienlaikus veidojot estētisku pilsētvidi un palielinot nekustamo īpašumu vērtību

RTP TIAN paredz virkni ar nosacījumiem, kas veicina zaļās infrastruktūras saglabāšanu un attīstību pilsētā. Tiek noteikta prasība maksimāli saglabāt esošos kokus, un veikt dažādus koku saglabāšanas un aizsardzības pasākumus, veicot būvniecību. Nosakot prasības teritorijas izmantošanai un apbūves parametriem katrā funkcionālajā zonā, tiek noteikti minimālie brīvās zaļās teritorijas rādītāji procentos. Atkarībā no funkcionālās zonas un teritorijas izmantošanas veida tas variē starp 10 % un 60 %. TIAN nosaka arī koeficientus brīvās zaļās teritorijas aprēķinam, kas, ieviešot tādus zaļās infrastruktūras elementus kā koki, zaļais jumts, zaļā siena, zaļie lietus ūdeņu apsaimniekošanas risinājumi, ļauj samazināt minimālo brīvās zaļās teritorijas rādītāju. Veidojot pilsētas infrastruktūru, tiek paredzēta iespēja integrēt dažādus zaļos risinājumus. Kā piemēram, izbūvējot vai pārbūvējot ielas, ir iespējama gan apstādījumu, gan zaļo lietusūdeņu apsaimniekošanas risinājumu veidošana. Arī izbūvējot jaunas atklātas autonovietnes, tiek noteikta tajās ietverto apstādījumu teritoriju platība un apstādījumu veids.

RTP TIAN paredz pasākumus koku projektēšanā, stādīšanā un aizsardzībā. Piemēram, TIAN 36. punkts nosaka, ka, projektējot jaunu ielu, starp sarkanajām līnijām paredz atsevišķu ielas apstādījumu joslu (joslu ar esošiem vai plānotiem ielas ainavu veidojošiem stādījumiem, galvenokārt, kokaugiem, kur pamišus ar stādījumiem var izbūvēt autostāvvietas, atpūtas vietas ar ārtelpas mēbelēm un citu labiekārtojumu), ja to pieļauj ielas profils. Izbūvējot atklātu autostāvvietu, jāveido vairākpakāpju stādījumi un jāparedz vismaz 1 koks uz katrām piecām autostāvvietām. Stādot jaunus kokus, RTP TIAN nosaka, ka jauniem koku stādījumiem ielās paredz un nodrošina tehnoloģiskus risinājumus to laistīšanai, augsnes ventilācijai un sakņu sistēmas attīstībai. RTP TIAN uzsver koku aizsardzību ilgtermiņā, paredzot risinājumus koku stumbru un sakņu aizsardzībai pret mehāniskiem bojājumiem, piemēram, speciālas stumbra un sakņu aizsargierīces vai vertikālas apdobju apmales un slodzi izlīdzinošas konstrukcijas vietās, kur starp kokiem ir atļauta vai plānota transportlīdzekļu iebraukšana vai stāvēšana. Lai mazinātu būvniecības ietekmi uz koka dzīves ciklu, RTP TIAN nosaka pasākumu kopumu, kas jāievēro, veicot būvniecību koku tuvumā. Lai būvniecības laikā pasargātu saglabājamus kokus, tiek noteikts attālums, kurā aizliegts veikt būvniecību, kas ir vienāds ar 20 koka stumbra diametriem, ko mēra no koka stumbra.

Veicinot koku saglabāšanu un jaunu dižstādu stādīšanu Rīgas pilsētā, RTP TIAN 7. pielikumā noteikti koeficienti brīvās zaļās teritorijas aprēķinam, piemēram, atsevišķi aprēķinā iekļaujot saglabātu esošu koku, kas ir veselīgs koks ar stumbra augstumu virs 3 m, un tā vainaga projekcijai uz zemes (maksimāli līdz 25 m²), kā arī par jaunu koku, kas ir dižstāds, un tā vainaga projekcijai uz zemes (maksimāli līdz 15 m²).

RTP TIAN ir uzskaitīti dažādi zaļās infrastruktūras elementi, kas var atrasties ārpus dabas un apstādījumu teritorijām – apdobe, apstādījumu josla gar ielu, norobežojoši stādījumi, skvērs, stādījumi, vairākpakāpju stādījumi un zaļie lietusūdeņu apsaimniekošanas risinājumi.

Tematiskie plānojumi – Apstādījumu struktūras un publisko ārtelpu tematiskais plānojums, Ainavu tematiskais plānojums, Meliorācijas attīstības tematiskais plānojums, Aizsargjoslu un aprobežojumu tematiskais plānojums un Ūdens teritoriju un krastmalu tematiskais plānojums uzsver dažādu elementu lomu, lai nodrošinātu pilsētas ilgtspējīgu attīstību, pielāgošanos klimata pārmaiņām un bioloģisko daudzveidību, kas sasaucas ar Zaļināšanas plāna izvirzīto mērķi:

- dabā balstītu risinājumu loma, lai pielāgotos klimata pārmaiņām un mazinātu to ietekmi;
- zaļie koridori kā savienojumi starp zaļajām teritorijām un bioloģiskās daudzveidības veicinātāji un migrācijas ceļu nodrošinātāji plaša ekoloģiska tīkla veidošanai;
- zaļo koridoru loma plūdu risku samazināšanā;
- integrēta zaļās un zilās infrastruktūras plānošana;
- lietus ūdens apsaimniekošana ar dabas risinājumiem, meliorācija, ūdens caurlaidīgi segumi;
- dabisko infiltrācijas sistēmu izveide;
- lietus ūdens apsaimniekošanas sistēmu veidošana, kas spēj pielāgoties intensīviem nokrišņiem un plūdu riskiem;
- vietējo biotopu un sugu saglabāšana;
- ekosistēmu noturība, nodrošinot dabas un ekoloģisko procesu noturību pret ekstrēmiem laikapstākļiem;
- sabiedrības izglītošana par bioloģisko daudzveidību, dabisko lietus ūdens apsaimniekošanu.

Visus šos procesus ir nepieciešams uzraudzīt, lai tos pielāgotu klimata pārmaiņām.

Kopumā, Tematiskajos plānojumos, kas ir apstiprināti 2017. gadā, lielākā daļa elementu, kas ir attiecināmi uz Zaļināšanas plānu, ir klātesoši.

PIELIKUMS NR.2. DABĀ BALSTĪTU RISINĀJUMU KATALOGS¹

	Vides ieguvumi					Sociālie ieguvumi				
	Karstuma mazināšana	Plūdu riska mazināšana	Ūdens kvalitātes uzlabošana	Gaisa kvalitātes uzlabošana	Dabas daudzveidība	Atpūta un sociālizēšanās	Dabas iepazīšana un izglītība	Veselība un labbūtība	Pārtika	Ekonomika un darbvietas
1. Koku rindas gar ielām	■	■	■	■	■	■	■	■	□	■
2. Apstādījumi	■	■	■	■	■	■	■	■	□	■
3. Zaļās autostāvvietas	■	■	■	■	■	■	■	■	□	■
4. Zaļie jumti	■	■	■	■	■	■	■	■	■	■
5. Zaļās sienas	■	■	■	■	■	■	■	■	□	■
6. Zaļie balkoni	■	□	□	□	□	□	□	□	■	■
7. Zaļās sabiedriskā transporta pieturas	■	■	■	■	■	■	■	■	□	■
8. Bioievalkas	■	■	■	■	■	■	■	■	□	■
9. Lietus dārzi	■	■	■	■	■	■	■	■	□	■
10. Mākslīgās mitrzemes	■	■	■	■	■	■	■	■	□	■
11. Ūdens caurlaidīgs segums	■	■	■	■	■	■	□	■	□	■
12. Pilsētas pļavas	■	■	■	■	■	■	■	■	■	■
13. Mazie elementi faunai	□	□	□	□	■	■	■	■	□	■
14. Kopienas dārzi, augstās dobes	■	■	■	■	■	■	■	■	■	■
15. Pilsētvides eko labiekārtojums	■	■	□	□	□	■	■	■	□	■
16. Zaļās tramvaju sliedes	■	■	□	■	■	□	□	■	□	■

¹ A. Ruskule, A. Reķe, I. Vinogradovs. LATESTadapt projekta Dabā balstīto risinājumu katalogs. Baltijas Vides Forums, 2026

1. Koku rindas gar ielām

Koku rindas gar ielām ir viens no efektīvākajiem risinājumiem karstuma mazināšanai, kā arī lietusegāžu radīto plūdu novēršanai, jo ūdeni uztver gan koku vainagi, gan sakņu sistēma. Koki rada patīkamu noēnotu vidi ielās, uzlabojot estētiku un gaisa kvalitāti. Ūdens iztvaikošana no koku lapām pazemina temperatūru. Tomēr jāņem vērā, ka virs ielām cieši saslēgušies koku vainagi var aizturēt transporta līdzekļu radītās izplūdes gāzes.

Ierīkošanas izmaksas: ~ 252.5 EUR/m²

- ainavu arhitekta piesaiste koku skaita, sugas un novietojuma izvēlei;
- stādu iegāde;
- teritorijas sagatavošana;
- koka sakņu vadīšanas sistēma (vietās ar ierobežotu sakņu augšanas telpu);
- koka sakņu aerācijas un apūdeņošanas sistēma;
- stādīšana;
- stumbra un sakņu aizsargpasākumi

Uzturēšana: ~ 0.75 EUR/m²/gadā

- regulāra laistīšana;
- mēslošana;
- aizsardzība pret kaitēkļiem un slimībām; apgriešana un vainaga formēšana;
- lapu grābšana

Ierīkošanas nosacījumi:

Stādot kokus, nepieciešama pietiekami liela neasfaltēta platība - atstarpei starp koka bedri un ielu vai ēku jābūt vismaz 1,8 m. Ideālā gadījumā saknēm nepieciešamā vieta ir 12 m³ ar minimālo dziļumu 1,5 metri, bet kopējā platība, kas jāparedz vienam kokam ir vidēji 30 m². Nepieciešams izvēlēties vietējam klimatam un miruma apstākļiem atbilstošas koku sugas.

2. Apstādījumi

Apstādījumi (koki, krūmi un ziedi), var tikt stratēģiski iekļauti pilsētvidē, lai radītu vizuāli pievilcīgus un ekoloģiski funkcionālus ainaviskos risinājumus. Tie uzlabo pilsētas teritoriju estētisko pievilcību, nodrošina ēnu un dzesējošu efektu, uzlabo gaisa kvalitāti, atbalsta bioloģisko daudzveidību un veicina iedzīvotāju labbūtību.

Ierīkošanas izmaksas: ~ 48 EUR/m²

- ainavu arhitekta piesaiste sugu izvēlei un stādīšanas plāna izstrādei;
- stādu iegāde;
- zemes sagatavošana;
- stādīšana

Uzturēšana: ~1.5 EUR/m²/gadā

- regulāra laistīšana;
- mēslošana;
- aizsardzība pret kaitēkļiem un slimībām;
- veco zaru/ augu daļu apgriešana;
- zāliena pļaušana un apmaļu veidošana

Ierīkošanas nosacījumi:

Stādot kokus, nepieciešama pietiekami liela neasfaltēta platība – atstarpei starp koka bedri un ielu vai ēku jābūt vismaz 1,8 m. Ideālā gadījumā saknēm nepieciešamā vieta ir 12 m² ar minimālo dziļumu 1,5 metri. Ieteicamas auglīgas, labi drenētas augsnes. Nepieciešams izvēlēties vietējam klimatam un miruma apstākļiem atbilstošas koku sugas.

3. Zaļās autostāvvietas

Zaļajās autostāvvietās tiek integrēti augu stādījumi un ilgtspējīgi dizaina elementi, lai mazinātu stāvvietu ietekmi uz vidi un cilvēku labsajūtu, tai skaitā mazinātu karstumsalas efektu jeb uzkaršanu karstās dienās, kas ir īpaši raksturīga problēma plašām autostāvvietām. Šie elementi var ietvert koku un krūmu stādījumus ēnai, ūdenscaurlaidīgu segumu, lai mazinātu noteci, u.c.

Ierīkošanas izmaksas: ~ 66 EUR/m²

- vietas izvērtēšana un projektēšana;
- esošā seguma noņemšana;
- infiltrācijas sistēmas ierīkošana;
- caurlaidīgā seguma ieklāšana;
- stādu/sēklu iegāde;
- stādīšana

Uzturēšana: ~ 0.75 EUR/m²/gadā

- regulāra laistīšana;
- nezāļu apkarošana;
- augu apgriešana un mēslošana;
- veco zaru/ augu daļu apgriešana;
- seguma tīrīšana un uzturēšana

Ierīkošanas nosacījumi:

Zaļās autostāvvietas var tikt ieviestas dažādās vietās, sākot no komerciālajām un dzīvojamām teritorijām līdz sabiedriskām iestādēm un transporta mezgliem.

4. Zaļie jumti

Apstādot jumtus ar speciāli izvēlētiem augiem, iespējams pārvērst neizmantotas telpas virs dzīvojamām vai komerciālām ēkām par apdzīvojamām zaļām oāzēm. Izšķir ekstensīvos zaļos jumtus, kas ir vieglāki, apaudzēti ar sūnām, graudzālēm, sukulentiem, un intensīvos – ar augsnes slāni līdz 1 m un apūdeņošanas sistēmām, kur apstādījumos var tikt iekļauti arī krūmi un koki. Zaļie jumti uzlabo ēku siltumizolāciju un mazina ūdens noteci (intensīvie jumti pat var nodrošināt ievērojamu ūdens uzkrāšanu), uzlabo gaisa kvalitāti un palielina dabas daudzveidību pilsētā.

Ierīkošanas izmaksas: ~ 210 EUR/m²

- jumta tehnisko parametru novērtējums un atbilstoša jumta veida izvēle;
- materiālu iegāde;
- hidroizolācijas un drenāžas slāņa ierīkošana;
- substrāta un augu izvietošana;
- laistīšanas sistēmas uzstādīšana

Uzturēšana: ~ 0.45 EUR/m²/gadā

- regulāra laistīšana;
- mēslošana;
- ravēšana un augu kopšana

Ierīkošanas nosacījumi:

Jumta slīpums līdz 7 % ir visefektīvākais lietus ūdens aizturēšanai, bet var ierīkot arī uz jumtiem ar slīpumu līdz 30 %, ja tiek izmantota barjeras, režģi u.tml.

Ieteicamais substrāts: 80 % viegls materiāls, līdz 20 % organisko vielu/komposts; mitruma ietilpība no 30 % līdz 40 %; augsnes slāņa biezums 5-15 cm ekstensīvam un 15-48 cm intensīvam jumtam.

Jumta konstrukcijas nestspēja: ekstensīvie jumti: 20 kg/m² – 190 kg/m²; intensīvie jumti 190 kg/m² – 680 kg/m²

5. Zaļās sienas

Vīnstīgas un citi kāpelējošie augi jau izsenis izmantoti pilsētas mūru apzaļumošanai, taču šobrīd zaļās sienas kļūst īpaši aktuālas. Tās absorbē siltumu, mitruma iztvaikošana no augiem dzesē gaisu, kā arī uzlabo gaisa kvalitāti, mazina trokšņus un veido pievilcīgu pilsētvidi. Pēc risinājumu sarežģītības tiek izdalīti četri zaļo sienu veidi:

- 1) tiešās zaļās fasādes ar kāpelējošiem augiem, kas aug no zemes;
- 2) zaļās fasādes, kur no zemes augošus augus atbalsta pie sienas piestiprinātas konstrukcijas;
- 3) iekārtās zaļās fasādes, kur augi aug no kastēm vai balkoniem, izmantojot atbalsta konstrukcijas;
- 4) dzīvās sienas jeb vertikālie dārzi, kur augi aug no sienai piestiprinātiem podiem vai substrāta.

Ierīkošanas izmaksas: ~ 130 EUR/m²

- sienu tehnisko parametru novērtējums un atbilstošas konstrukcijas un augu izvēle;
- materiālu iegāde;
- konstrukcijas uzstādīšana;
- augu stādīšana;
- laistīšanas un mēslošanas sistēmas uzstādīšana

Uzturēšana: ~ 0.45 EUR/m²/gadā

- regulāra laistīšana;
- mēslošana;
- augu apgriešana un kopšana

Ierīkošanas nosacījumi:

Izvēloties zaļās sienas veidu, jānovērtē sienas tehniskais stāvoklis un materiāls. Zaļās fasādes ar kāpelējošiem augiem ir ievērojami lētāks risinājums, taču vietām tas var radīt sienas bojājumus, tādēļ var būt nepieciešams izvēlēties konstrukcijas augu atbalstam. Konstrukcijām, kas tiek stiprinātas pie sienas, ieteicams viegls augsnes substrāts.

6. Zaļie balkoni

Zaļie balkoni ir privātas vai publiskas ārtelpas, kas apstādītas ar dažādiem augiem, veidojot miniatūrus dārzus, kas uzlabo dzīvokļu un ēku estētiku un iedzīvotāju labbūtnību. Mitruma iztvaikošana no augiem dzesē gaisu. Turklāt balkoni var tikt arī izmantoti garšvielu, ogu un dārzeņu audzēšanai.

Ierīkošanas izmaksas: ~ 115 EUR/m²

- balkona novietojuma un konstrukcijas novērtēšana, atbilstošu augu izvēle;
- materiālu un aprīkojuma iegāde;
- augu stādīšana

Uzturēšana: ~ 5 EUR/m²/gadā

- regulāra laistīšana;
- mēslošana;
- aizsardzība pret kaitēkļiem;
- augu apgriešanu un kopšanu

Ierīkošanas nosacījumi:

Zaļos balkonus var izveidot uz gandrīz jebkura balkona vai terases, neatkarīgi no tā lieluma vai orientācijas.

7. Zaļās sabiedriskā transporta pieturas

Zaļās sabiedriskā transporta pieturu nojumes var ietvert dažādus augu stādījumus un ilgtspējīgus dizaina elementus, lai radītu patīkamākas un videi draudzīgākas transporta gaidīšanas zonas pasažieriem. Šie elementi var ietvert zaļos jumtus, "dzīvās" sienas un ilgtspējīgus materiālus.

Ierīkošanas izmaksas: ~ 85 EUR/m²

- vietas izvērtēšana un projektēšana;
- zaļo elementu izvēle un iegāde;
- pieturvietas sagatavošana (jumta konstrukcijas nostiprināšanu, hidroizolācijas uzlabošanu u.c.);
- zaļo elementu uzstādīšana;
- ja nepieciešams - apūdeņošanas sistēma, apgaismojums un citi papildus elementi

Uzturēšana: ~ 0.45 EUR/m²/gadā

- regulāra augu laistīšana, mēslošana un kopšana;
- zaļo elementu tīrīšana un uzturēšana;
- bojāto augu nomaiņa un papildināšana

Ierīkošanas nosacījumi:

Veido līdzīgi kā ekstensīvu zaļo jumtu.

8. Bioievalkas

Bioievalkas ir ar augiem apaudzēti grāvji ar ūdens caurlaidīgu substrātu, kas stipru lietusgāžu laikā sekmē ūdens iesūkšanos, palēninot lietusūdeņu nonākšanu kanalizācijas sistēmās (un tādejādi mazinot to pārplūšanas riskus). Bioievalkas var iekļaut pilsētu zaļajā infrastruktūrā, uzlabojot gan bioloģisko daudzveidību, gan arī veidojot pievilcīgu publisko ārtelpu un sekmējot iedzīvotāju dzīves kvalitāti.

Ierīkošanas izmaksas: ~ 145 EUR/m²

- vietas izvēle un izpēte;
- projektēšana un dizains;
- zemes darbi, nodrošinot nepieciešamo slīpumu un substrātu
- infiltrācijas sistēmas ierīkošana (infiltrācijas materiālu (grants, šķembas, keramzīts, ģeotekstils);
- augu izvēle un stādīšana

Uzturēšana: ~ 0.67 EUR/m²/gadā

- regulāra laistīšana sausuma periodos;
- nezāļu apkarošana;
- augu apgriešana un veidošana;
- infiltrācijas sistēmas pārbaude un tīrīšana

Ierīkošanas nosacījumi:

Bioievalkas ierīko vismaz 0.6 m virs sezonāli augstākā gruntsūdens līmeņa. Reljefa slīpumam jābūt 1-5% robežās. Ieteicamas labi drenētas augsnes, piemēram mālsmits. Bioievalkas augšējo slāni veido ielabota augsne ar augiem, zem tā - infiltrācijas slānis no grants, šķembām vai keramzīta, zem kura var paklāt ģeotekstilu. Ja augsnes infiltrācijas spēja ir nepietiekama, var būt nepieciešams veidot savienojumu ar drenāžas sistēmu.

9. Lietus dārzi

Lietus dārzi ir ar mitrummīlošiem augiem apaudzēti reljefa pazeminājumi ar ūdens caurlaidīgu substrātu, kas stipru lietus gāžu laikā piepildās ar ūdeni, sekmējot tā infiltrāciju un palēninot lietusūdeņu nonākšanu kanalizācijas sistēmās (un tādejādi mazinot to pārplūšanas riskus). Lietus dārzus var iekļaut pilsētu zaļajā infrastruktūrā, uzlabojot gan bioloģisko daudzveidību, gan arī veidojot pievilcīgu publisko ārtelpu un sekmējot iedzīvotāju dzīves kvalitāti.

Ierīkošanas izmaksas: ~ 145 EUR/m²

- vietas izvēle un izpēte;
- projektēšana un dizains;
- zemes darbi, nodrošinot nepieciešamo slīpumu un substrātu
- infiltrācijas sistēmas ierīkošana (infiltrācijas materiālu (grants, šķembas, keramzīts, ģeotekstils);
- augu izvēle un stādīšana

Uzturēšana: ~ 0.67 EUR/m²/gadā

- regulāra laistīšana sausuma periodos;
- nezāļu apkarošana;
- augu apgriešana un veidošana;
- infiltrācijas sistēmas pārbaude un tīrīšana

Ierīkošanas nosacījumi:

Lietusdārzus ierīko vismaz 0.6 m virs sezonāli augstākā gruntsūdens līmeņa. Reljefa slīpumam jābūt 1-5% robežās. Ieteicamas labi drenētas augsnes, piemēram mālsmits. Lietusdārza augšējo slāni veido ielabota augsne ar augiem, zem tā - infiltrācijas slānis no grants, šķembām vai keramzīta, zem kura var paklāt ģeotekstilu. Ja augsnes infiltrācijas spēja ir nepietiekama, var būt nepieciešams veidot savienojumu ar drenāžas sistēmu.

10. Mākslīgās mitrzesmes

Mākslīgās mitrzesmes ir inženiertehniskas sistēmas, kas veidotas tā, lai imitētu dabiskos mitrāju procesus, uztverot, filtrējot un attīrot lietus ūdeņus. Ar augu, mikroorganismu un augsnes substrāta palīdzību tiek piesaistītas piesārņojošās vielas un tādejādi uzlabota ūdens kvalitāte. Turklāt mitraines kalpo par dzīvotni dažādām savvaļas sugām, tādejādi veicinot bioloģisko daudzveidību. Veiksmīgi integrējot mitraines publiskajā ārtelpā, tās kalpo kā atpūtas vietas pilsētas iedzīvotājiem.

Ierīkošanas izmaksas: ~ 75 EUR/m²

- vietas izvēle un izpēte;
- projektēšana un dizains;
- zemes darbi – ieplakas izrakšana, nodrošinot nepieciešamo slīpumu un dziļumu;
- infiltrācijas sistēmas ierīkošana (infiltrācijas materiālu (grants, šķembas, keramzīts, caurules ūdens novadīšanai);
- augu izvēle un iegāde;
- augsnes sagatavošana un stādīšana

Uzturēšana: ~ 0.75 EUR/m²/gadā

- regulāra laistīšana sausuma periodos;
- nezāļu apkarošana;
- augu apgriešana un veidošana;
- infiltrācijas sistēmas pārbaude un tīrīšana

Ierīkošanas nosacījumi:

Nepieciešama augsne ar labu ūdens absorbēšanas spēju. Vēlama sasaiste ar gruntsūdeņiem vai arī jāieplāno apūdeņošanas iespējas. Nepieciešams veidot savienojumu ar drenāžas sistēmu.

10. Ūdens caurlaidīgs segums

Caurlaidīgs segums ļauj ūdenim iesūkties zemē, samazinot lietus ūdens noteci kanalizācijas sistēmā un papildinot gruntsūdeņus. Šo ilgtspējīgo seguma risinājumu var ieviest dažādās pilsētas vietās (autostāvvietās, gājēju celiņos, piebraucamajos ceļos un laukumos), vienlaikus nodrošinot gan vides, gan estētiskus ieguvumus un mazinot urbanizācijas ietekmi uz dabisko ūdens ciklu.

Ierīkošanas izmaksas: ~ 61 EUR/m²

- vietas novērtēšana un projektēšana;
- esošā seguma noņemšana;
- infiltrācijas sistēmas ierīkošana;
- caurlaidīgā seguma ieklāšana (grants slāni vai drenāžas caurules, lai nodrošinātu lietus ūdens uzsūkšanos.);
- sēklu iegāde un sēšana (pēc izvēles)

Uzturēšana: ~ 0.02 EUR/m²/gadā

- regulāra seguma tīrīšana no netīrumiem un lapām;
- nezāļu apkarošana, ja nepieciešams;
- augu laistīšana un kopšana, ja segums ir apzaļumots;
- periodiska seguma pārbaude un nepieciešamības gadījumā atjaunošana

Ierīkošanas nosacījumi:

Caurlaidīgo segumu ierīko vismaz 1 m virs sezonāli augstākā gruntsūdens līmeņa. Reljefa slīpumam jābūt mazākam par 5%. Ieteicamas labi drenētas augsnes, piemēram mālsmits. Var būt nepieciešams savienot ar drenāžu, ja nepietiekama augsnes infiltrācijas spēja.

12. Pilsētas pļavas

Pilsētu pļavas ietver tradicionālo, augstu uzturēšanas prasību zāliena aizstāšanu ar daudzveidīgām savvaļas ziedu pļavām, kuras nepieciešams pļaut retāk (parasti divas reizes gadā). Šīs pļavas var izveidot parkos, ceļmalās, neapbūvētās teritorijās un ap dzīvojamām vai sabiedriskām ēkām, papildinot pilsētas zaļo infrastruktūru, nodrošinot piemērotu vidi apputeksnētājiem, veicinot bioloģisko daudzveidību un vienlaikus samazinot uzturēšanas izmaksas.

Ierīkošanas izmaksas: ~ 40 EUR/m²

- vietas izvēle un izpēte;
- sēklu maisījuma izvēle;
- zemes sagatavošana (esošās veģetācijas slāņa noņemšana, ja nepieciešams, augsnes bagātināšana ar kompostu vai citu organisko mēslojumu);
- sēšana un sējuma viegla pieveļšana

Uzturēšana: ~ 0.75 EUR/m²/gadā

- pļaušana – pirmajā gadā biežāk (3-4 reizes), lai ierobežotu nezāļu augšanu, turpmāk divas reizes gadā – pavasarī pēc augu noziedēšanas un rudenī pirms sala iestāšanās;
- nopļautās zāles aizvākšana no pļavas;
- monitorings, lai kontrolētu nevēlamu augu izplatību un nepieciešamības gadījumā veiktu to ierobežošanu

Ierīkošanas nosacījumi:

Ieteicamas labi drenētas augsnes, piemēram mālsmilts, kas sekmē veģetācijas attīstību. Atkarībā no augsnes sastāva, tam jāpiemeklē atbilstošs pļavas augu sugu sastāvs.

13. Mazie elementi faunai

Tie ir dažādi mazie elementi pilsētvidē, kas nodrošina mājvietas vai barošanās vietas dzīvniekiem, sekmē bioloģisko daudzveidību pilsētā, vienlaikus sniedzot pilsētniekiem iespēju tuvāk iepazīties ar dzīvo dabu un tajā notiekošiem procesiem. Šie elementi ietver gan putnu būrīšus, būves sikspārņiem, kukaiņu viesnīcas, tauriņu dārzus, lapu vai komposta kaudzes ežiem, kā arī putnu dzirdinātavas, nektāraugu/ogu krūmu stādījumus, kas piesaista kukaiņus un putnus.

Ierīkošanas izmaksas: ~ 100 EUR/m²

- vietas izvēle;
- elementa dizaina un materiāla izvēle;
- elementu izgatavošana vai iegāde;
- elementu uzstādīšana;
- informācijas stendu izvietošana

Uzturēšana: ~ 0.45 EUR/m²/gadā

- atkarībā no izvēlētā risinājuma var būt nepieciešama periodiska apskate un materiālu atjaunošana, vai stādījumu laistīšana un kopšana (piemēram, tauriņu dārzos)

Ierīkošanas nosacījumi:

Šie elementi var tikt iekļauti dažādās pilsētas vietās, piemēram, parkos, dārzos, skolās vai pat dzīvojamās pagalmos.

14. Kopienas dārzi, augstās dobes

Kopienas dārzi ir kompaktas zaļās zonas, kas tiek ierīkotas pilsētvidē, ļaujot iedzīvotājiem audzēt savus pārtikas produktus, veicinot kopienu tuvināšanos un socializēšanos, un vienlaikus, radot zaļas oāzes, kas uzlabo vides kvalitāti un vairo bioloģisko daudzveidību. Efektīvs ierobežotās telpas izmantošanas veids ir augstās dobes, kas rada labvēlīgākus apstākļus dārzenu un citu augu audzēšanai, kā arī atvieglo dārza kopšanu.

Ierīkošanas izmaksas: ~ 116 EUR/m²

- vietas izvēle un izpēte;
- plānošana un dizains;
- zemes sagatavošanas darbi un/vai augsto dobju ierīkošana ;
- papildus infrastruktūras izveidošana (piemēram , laistīšanas sistēmas , celiņi, žogi, komposta kaudzes, siltumnīcas u.t.t.);
- stādu un sēklu iegāde;
- augu stādīšana un sēklu sēšana

Uzturēšana: ~ 0.75 EUR/m²/gadā

- laistīšana,
- ravēšana,
- mēslošana ,
- kaitēkļu un slimību kontrole ,
- ražas novākšana
- infrastruktūras atjaunošana u.c.

Ierīkošanas nosacījumi:

Ieteicamas labi drenētas augsnes, piemēram, mālsmilts, kas sekmē veģetācijas attīstību. Dobju ierīkošanai sagatavo augsni 20–30 cm dziļumā. Augstajās dobēs veido no dažādu otrreizējās izmantošanas un citu materiālu "pīrāga", izmantojot otrādi apgrieztu velēnu, kartonu, satrūdējušus zarus, lapas, kompostu, kūdru un augsni.

15. Pilsētvides eko labiekārtojums – parkleti, soli ar apstādījumiem

Pilsētas eko-labiekārtojumu (solus, parkletus) ierīko publiskās vietās vai ielu malās, izmantojot ilgtspējīgus un pārstrādājamus materiālus, kas tiek kombinēti ar koku, krūmu vai citu augu konteineriem, radot pievilcīgu, noēnotu vidi atpūtai un vienlaikus veicinot vides atbildību un samazinot pilsētvides ekoloģisko nospiedumu.

Ierīkošanas izmaksas: ~ 140 EUR/m²

- vietas izvēle un koncepcijas izstrāde;
- projektēšana un dizains;
- materiālu izvēle un sagāde;
- izgatavošana un uzstādīšana;
- stādu un sēklu iegāde;
- augu stādīšana

Uzturēšana: ~ 0.1 EUR/m²/gadā

- regulāra mēbeļu vai parkletu apkope, piemēram, tīrīšanu, krāsošanu, bojāto detaļu nomaiņu u.c.;
- uzraudzība, nodrošinot, ka mēbeles vai parklets tiek izmantoti atbilstoši to paredzētajam mērķim un netiek bojāti

Ierīkošanas nosacījumi:

Šos videi draudzīgos pilsētvides labiekārtojuma elementus var iekļaut dažādās publiskās un privātās vietās, tostarp parkos, laukumos, skvēros, ielu telpā, pie biroju ēkām, tirdzniecības centriem, kā arī dzīvojamo māju pagalmos.

16. Zaļās tramvaju sliedes

Zaļās tramvaja sliedes ietver veģetācijas un ilgtspējīgu dizaina elementu integrēšanu tramvaju infrastruktūrā, radot vizuāli pievilcīgu zaļo transporta koridoru. Tas ietvert zāles vai zemu augošu augu stādījumu veidošanu starp un ap sliedēm. Šāds risinājums zināmā mērā palīdz absorbēt cietās daļiņas, tādējādi uzlabojot gaisa kvalitāti.

Ierīkošanas izmaksas: ~ 130 EUR/m²

- esošā seguma noņemšana;
- drenāžas sistēmas ierīkošana;
- sliežu pamatnes sagatavošana;
- caurlaidīgā seguma ieklāšana;
- sēklu iegāde un sēšana;
- laistīšanas sistēmas ierīkošana

Uzturēšana: ~ 0.75 EUR/m²/gadā

- laistīšana,
- nezāļu apkarošana,
- pļaušana,
- sliežu tīrīšana no gružiem un lapām

Ierīkošanas nosacījumi:

Zaļās tramvaja sliedes var tikt ierīkota ielās ar esošām vai plānotām tramvaju sistēmām.

PIELIKUMS NR.3. NOVĒRTĒJUMS IETEKMEI UZ BUDŽETU

	Rīcības	Finansējuma avots	Nepieciešamais papildu finansējums					Kopā (EUR)
			2027	2028	2029	2030	2031	
Infrastruktūras attīstība	1. Ielu telpas zaļināšana	Pašvaldības un ārējais finansējums	220000	5 240000	460000	5480000	50000	11 900000
	2. Publisko laukumu zaļināšana	Pašvaldības un ārējais finansējums	-	2 007250	2 014500	2 024750	2 029000	8 075500
	3. Mikromežu izveide	Ārējais finansējums	200000	200000	200000	200000	200000	1 000000
	4. Kabatu parku izveide	Pašvaldības un ārējais finansējums	1 010875	1 021750	1 032625	1 043500	1 054375	5 163125
	5. Zaļo risinājumu izveide pašvaldībai piederošajās ēkās un tām pieguļošajās teritorijās	Pašvaldības un ārējais finansējums	-	1 606700	6700	6700	6700	1 626800
	6. Kombinēto lietus ūdens apsaimniekošanas risinājumu ieviešana RVC AZ	Ārējais finansējums	-	-	-	15 000000	-	15 000000
Teritorijas plānošana un pārvaldības stiprināšana	10. Vadlīniju izveide zaļajai infrastruktūrai	Pašvaldības budžets	80000	-	-	-	-	80000
	11. Apmācības programmas izveide pašvaldības darbiniekiem	Pašvaldības budžets	10000	10000	10000	10000	10000	50000
	14. Integrētā komunālo notekūdeņu apsaimniekošanas plāna izstrāde	Pašvaldības budžets	38600	38600	38600	38600	38600	193000
	15. Lietus notekūdeņu un meliorācijas sistēmu inventarizācija	Pašvaldības budžets	2 100000	2 100000	2 100000	2 100000	2 100000	10 500000
	16. Risinājumu izstrāde lietus ūdens ietekmes mazināšanai RVC AZ	Pašvaldības budžets	200000	-	-	-	-	200000

Sabiedrības aktivizēšana	24. Sabiedrības līdzdalības organizēšana pilsētvides zaļināšanai	Ārējais finansējums	150000	150000	150000	150000	150000	750000
	25. Vides un ilgtspējas izglītība	Ārējais finansējums	50000	50000	50000	50000	50000	250000
	27. Vides labiekārtošanas projekta paplašināšana	Pašvaldības budžets	25000	25000	25000	25000	25000	125000
	28. Zaļināšanas atbalsta programmas izveide izglītības iestādēm	Pašvaldības budžets	50000	50000	50000	50000	50000	250000
	Kopā							55 163425

